

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Disputatio VI. Comparantur Prædestinatio, & Reprobatio interse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

peccata finalia; potuit propter illa destinare hominem ad poenam æternam incipiendo illum punire à tali mortis genere; ergo talis mors, prout sic est effectus reprobationis positivæ.

167. Dices: Homines illi in eo vitæ spatio, quod eis restabat post peccatum, poterant poenitentiam agere; ergo adhuc tunc eorum peccatum non prævidebatur finale; consequenterque neque sententia reprobans; ergo talis mors non est effectus reprobationis positivæ. Respondeo negando antecedens, suppositâ Scientiâ, quam Deus habebat de illis poenitentiam non acturis; sicque ab eo tempore poterat Deus proferre sententiam, & vindictam incipere. Additur, si illis reprobis, relicto causarum naturalium cursu, adhuc aliquot vitæ anni restarent, posse Deum eos vitæ annos ad breve spatium redigere, & ita de facto cum illis fecisse, inde incipiendo punitionem in vindictam ipsorum peccatorum, quæ ab eo prævidebantur finalia futura.

168. Dico 3. Mors temporalis, quando non continuatur cum æterna, ut regulariter non continuatur, non est effectus reprobationis positivæ. Ita P. Soar. P. Herice cit. & alii. Probatur, quia reprobatio positiva non fit à Deo propter quodlibet peccatum commissum, sed tantum propter finale, quod ut finale prævidet; sed regulariter non illud prævidet ut finale, nisi post mortem prævisam, per quam redditur finale, & debet ut conditio præcedere, ut feratur illud iudicium; ergo regulariter loquendo mors temporalis non est effectus reprobationis positivæ.

169. Dices: Si Deus videat mortem prædestinati in peccato mortali eminentem, eamque impediat, tale impedimentum erit effectus prædestinationis illius; ergo è contra, si videat reprobi mortem eminentem in peccato mortali, illamque non impediat, tale non impedimentum, & talis mors erit effectus reprobationis positivæ illius. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia Deus in primo eventu operatur per speciale beneficium contra causarum secundarum exigentiam, idque ex salutis affectu; quod autem ita fit, est prædestinationis effectus: at verò in secundo eventu operatur Deus secundum exigentiam causarum secundarum sine ulla obligatione impediendi earum concursum naturalem, idque non ex affectu puniendi, sed ex aliis finibus, nempe ut ipse rerum naturalium cursus non invertatur; aut ut aliquis prædestinatus ob eam reprobi mortem respiciat, & ad poenitentiam redeat, & similibus; sicque talis mors non potest esse effectus reprobationis positivæ. Adnotamen, si accadat, quod Deus naturalem rerum ordinem invertat, & hominem morte intempestivâ occidat, idque ex affectu illum puniendi poenâ æternâ, tunc mortem illam esse effectum reprobationis positivæ illius: attamen hoc jam procedit juxta superius dicta num. 165. hic autem loquimur in alio sensu, ut patet, solum enim hic resolvimus de morte reproborum regulariter eveniente.

DISPUTATIO VI.

Comparantur Prædestinatio, & Reprobatio inter se.

SECTIO I.

Virum in Deo detur voluntas generalis perdendi, sicut salvandi omnes?

DVERTES in Deo duplicem posse considerari voluntatem, alteram simplicis complacentiæ, per quam Deus ita sibi complacet in objecto, ut nullo modo intendat illud fieri; alteram per modum intentionis, seu propositi, per quam Deus ita sibi complacet in ipso objecto, ut aliquo modo illud fieri intendat, & ad illud ponendum procuret, & adhibeat media. Hoc posito.

Difficultas 1. Utrum in Deo detur voluntas generalis excludendi omnes à regno per modum simplicis complacentiæ? Affirmativè. Ita P. Ar. rub. 1. p. d. 89. cap. 2. n. 4. P. Alarcon. 1. p. tract. 3. d. 6. cap. 4. n. 4. & alii. Probatur, quia hujusmodi exclusio omnium à regno fuit possibilis & honesta: tum quia Deus potuit omnes creare, non ex motivo salvandi illos, sed ex aliquo alio honesto: tum quia postquam illos creavit ex motivo dandi gloriam, potuit non dare auxilia congrua ad illam in effectu consequendam, idque ad ostendendum perfectum dominium in creaturas, consequenterque non salvare, cum de facto liberè salvet; sed Deus affectu simplicis complacentiæ amat omne possibile honestum, & in eo sibi complacet; ergo etiam ita sibi complacet in illa omnium exclusionè à regno.

Obijcies: Deus in nullius morte, & perditione sibi complacet, juxta illud Sapient. 1. ibi: Deus mortem non fecit, nec letatur in perditione viventium; ergò non habet eam complacentiam in exclusionè omnium à regno. Resp. primò, in textu cit. nomine mortis, & perditionis intelligi peccata, in quibus Deus nullo modo sibi complacet, & de quibus non loquimur, sed de exclusionè à regno, quæ est longè diversa à peccatis, & de qua ex motivo aliquo honesto potest Deus sibi complacere.

Resp. secundò distinguendo antecedens: Deus in nullius morte sibi complacet, quæ sit mors, & perditio actualis, & objectum voluntatis per modum intentionis, & propositi; concedo antecedens: quæ sit mors, & perditio possibilis, & objectum voluntatis per modum complacentiæ simplicis; nego antecedens: illud autem significatur in loco supra citato, ut indicat verbum fecit, quod significat actualitatem: non tamen probat non habere voluntatem simplicis complacentiæ, quæ rendit in omne possibile honestum, qualis est omnium exclusio à regno.

Difficultas

Difficultas 2. Utrum Deus habuerit voluntatem generalem perdendi omnes per modum intentionis, & propositi? Ante resolutionem advertet, huiusmodi difficultatem posse in duplici sensu excitari: Primò: utrum Deus habuerit prædictam voluntatem perdendi omnes per modum intentionis, & propositi ante prævisum peccatum Adæ? Secundò: An illam habuerit post ipsum peccatum prævisum? Hoc posito.

Dico 1. Deus non habuit voluntatem generalem excludendi omnes à regno per modum intentionis, & propositi ante prævisum peccatum Adæ. Ita P. Soar. lib. 5. de Reprob. cap. 3. num. 15. & alii. Probatur primò ex illo Christi Domini Matt. 18. ibi: *Non est voluntas ante Patrem vestrum, ut pereat unus de pusillis istis*: ubi videtur loqui de voluntate per modum intentionis, & propositi; ergò &c.

Probatur secundò ratione, quia in Deo non sunt admittendæ voluntates contrariæ, & sibi adinvicem repugnantes; sed huiusmodi voluntas generalis perdendi omnes per modum intentionis, & propositi repugnat extremè cum illà alià, quam Deus generaliter habet salvandi omnes, etiam per modum intentionis, & propositi; siquidem hæc, cum rem aliquo modo fieri intendat, ponit media sufficientia; illa verò, cum rem aliquo modo non fieri intendat, tollit ipsa media sufficientia; velle autem ex se, & intendere salvare, & ponere ad id media sufficientia; & nolle ex se, & non intendere salvare, & tollere ad id media sufficientia, sunt termini repugnantes; cum idem valeant, atque velle, & nolle; intendere, & non intendere dare gloriam, & media sufficientia ad illam consequendam; ergò &c.

Confirmatur primò, quia voluntas generalis salvandi, licet sit inefficax quoad finem assequendum, est tamen efficax quoad collationem mediorum sufficientium; ergo etiam voluntas generalis non salvandi, licet sit inefficax quoad exclusionem, erit tamen efficax quoad negationem auxiliorum sufficientium; sed repugnat velle, & nolle dare auxilia sufficientia; ergo etiam repugnabit in Deo utraque illa voluntas generalis salvandi, & perdendi, sive salvandi, & non salvandi; perdendi, & non perdendi. Secundò, quia posita tali voluntate, sequeretur, homines necessariò esse exclusos à regno; siquidem per illam tollerentur media sufficientia ad salutem; sed his sublati, homo necessitaretur ad non assequendam salutem, seu ad illam amittendam, quatenus sine illis non posset eam assequi; hoc autem non est admittendum; ergò &c.

Oppositum tenient aliqui: Pro quibus: Argues

1. In Deo potest stare voluntas excludendi omnes per modum complacentiæ cum voluntate salvandi omnes etiam per modum complacentiæ; siquidem utrumque objectum est possibile ex objecto honesto; Deus autem in omni objecto possibili sub motivo honesto sibi complacet; ergo etiam sic poterit stare voluntas generalis excludendi omnes per modum intentionis, & propositi cum illà alià salvandi omnes etiam per modum intentionis & propositi. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia duæ illæ priores voluntates, cum solum sint per modum complacentiæ, & non per modum intentionis, & propositi, non ponunt contradictoria; maxime autem illa ponunt duæ istæ posteriores, ut patet ex dictis; siquidem velle, & non velle; intendere, & non intendere media sufficientia sunt contradictoria in Deo non admittenda.

Argues 2. In Deo cum voluntate salvandi omnes potest stare voluntas efficax excludendi aliquos à regno, nempe reprobos; ergo à fortiori cum eadem voluntate inefficaci salvandi omnes poterit stare illa alia etiam inefficax excludendi omnes à regno. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia voluntas efficax excludendi reprobos solum tollit media efficacia ad salutem, non autem sufficientia; quæ ponit illa alia generalis inefficax salvandi omnes; sicque non habent inter se contradictionem: at verò illa voluntas inefficax excludendi omnes tollit media sufficientia, quæ ponit alia etiam inefficax salvandi omnes, ideòque pugnant inter se, & non sunt in Deo admittendæ.

Argues 3. Mercator naufragium subiturus habet simul voluntatem efficacem projiciendi merces, & inefficacem salvandi illas; ergo à fortiori in Deo poterit simul dari voluntas inefficax salvandi omnes cum alia inefficaci perdendi omnes; siquidem minus pugnat voluntas inefficax cum alia inefficaci, quàm cum efficaci. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia in Mercatore voluntas illa non projiciendi, cum magis sit per modum complacentiæ, quàm per modum propositi, nihil ponit actu, & in effectu, quod tollat illa alia projiciendi, ideòque nullam habent repugnantiam: at verò voluntates illæ salvandi, & excludendi, cum ambæ sint per modum intentionis, & propositi, & una ponat, quod alia tollit, nempe media sufficientia, ideò pugnant inter se, & non sunt in Deo admittendæ; licet sint inefficaces.

Dico 2. Deus etiam post prævisum peccatum Adami, non habuit eam voluntatem generalem excludendi eum, & posteros à regno. Ita P. Soar. cit. P. Amicus, & alii. Probatur, quia Deus adhuc tunc conservabat illam aliam voluntatem salvandi illos: tum quia adhuc ad id eis præbebat auxilia sufficientia; tum etiam quia ex tali intentione decrevit mittere Filium suum in mundum; sed cum illa voluntate salvandi eos non potuit stare hæc voluntas excludendi illos à regno, ut patet ex dictis; ergò &c.

Dico 3. Deus etiam non habuit huiusmodi voluntatem generalem per modum intentionis excludendi omnes reprobos adultos. Probatur primò, quia Deus etiam erga illos habebat illam aliam voluntatem generalem salvandi eos, cum qua hæc pugnat, ut diximus, & probavimus. Secundò, quia si Deus haberet hanc voluntatem excludendi illos, intenderet eorum exclusionem, aut positivè, conferendo media necessaria ad illam habendam; & hoc non, alioqui cum peccatum sit medium necessarium ad exclusionem positivam, si Deus ad talem exclusionem conferret tale medium, esset specialis causa, & author peccati: aut negativè, nempe negando auxilia sufficientia, & necessaria ad salutem; & hoc etiam non; siquidem Deus omnibus illa tribuit; ergo nullo modo habuit illam intentionem excludendi eos à regno.

Oppones: Ideò Deus non haberet huiusmodi voluntatem generalem excludendi à regno omnes reprobos adultos, quia hæc pugnet cum illa alia salvandi illos, quatenus hæc salvandi ponit media sufficientia ad salutem, quæ illa excludendi tolleret; sed voluntas illa salvandi reprobos non omnibus confert huiusmodi media; neque enim illa confert peccatori obstinato, infideli, ad quem non pervenit Evangelium, infantibus, qui in peccato originali decedunt, perpetuò amentibus.

& similibus; ergo &c. Respondeo negando minorem: nullus enim omnino est viator, cui Deus non conferat media sufficientia ad salutem ex vi voluntatis salvandi omnes, ut infra videbimus.

35. Instabis: Donum perseverantiae est necessarium ad salutem: & tamen Deus illud negat reprobis; ergo jam illis non tribuit omnia necessaria. Respondeo Deum, quantum est ex se non denegare illud donum, ut constat ex Trid. sess. 6. cap. 13. ibi: *Deus enim, nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut capit opus bonum, ita perficiet, operans velle, & perficere*: Unde si ipsa perseverantia non obtinetur, ideo est, quia homines non cooperantur ex parte sua, sed defunt gratia Dei.

36. Hinc colliges: Deum etiam non habere illam voluntatem generalem excludendi aliquos adultos reprobos, ad quos scilicet non pervenit Evangelium, neque aliquos infantes, qui sine Baptismo decedunt; siquidem erga illos conservat etiam voluntatem salvandi eos, ad quod eis confert media sufficientia, non solum generalia, qualia sunt Redemptio, & Sacramenta, sed etiam specialia, prout supra jam tetigimus, & infra specialiter probabimus; sicque non potuit habere voluntatem aliam generalem excludendi eos, idque ob rationes factas.

SECTIO II.

Virum Deus omnibus reprobis conferat auxilia sufficientia; sicut praedestinati omnibus confert efficacia?

37. UIDNAM sint auxilium sufficiens, & efficax, & a quo illud dicatur sufficiens, & hoc sumat efficaciam supponimus ex materia de auxiliis; tum quia ibi proprium habent locum; tum etiam quia de illis agere etiam incidenter nobis prohibitum est à Summo Pontificibus, praesertim ab Urbano VIII. anno 1643. in Bulla, quae incipit. *In eminenti*: Quamvis Fr. Philippus à Sanctissima Trinitate Carmelita discaletus tom. 2. in 1. 2. D. Thom. dicat, huiusmodi prohibitionem jam expirasse, sic enim ibi scribit ad Lectorem: *Diu suspensus fui, inquit, circa impressionem huius Tractatus de Gratia, quantum attinet ad duas Disputationes de Auxiliis Divinae Gratiae, ac eorum concordia cum libero arbitrio, cum alias talis impressio fuerit prohibita per Summos Pontifices Paul. V. & Urban. VIII. Sed inquirens circa hoc, responsum fuit mihi à viris doctissimis, & religiosis, tum in Gallia, tum Roma, unde nunc redeo, talem prohibitionem expirasse, & impressionem huius materiae nunc permissam à Summo Pontifice; (dummodò à censura contrariae partis abstineatur,) cum ipso sciente, & prudente quotidie plures circa illam prodeant tractatus non enim solum in defensionem, & impugnationem Jansenii repetita Apologia, sed etiam alia opera, ut Opus Suavis de Auxiliis prodierunt; ita cit. Author. in illo suo tom. 2. Lugduni Typis mandato anno 1653. quod si ita est, ut ille refert, aliqua, & si non tanta, quanta & ille, poteramus de hac materia prelibare, quia tamen non ita, sicut & ille Pontificis prohibitionibus contravenire audemus, omnia hic supponimus, non tractamus.*

38. Praesens igitur quaestio est, (abstrahendo ab eo,

quid sit auxilium sufficiens, & quid auxilium efficax:) Utrum sicut nullus est praedestinus, cui Deus non provideat auxilia efficacia; ita etiam nullus sit reprobis, cui Deus non provideat sufficientia? Et ratio dubitandi est, quia aliqui sunt reprobi, qui quidem videtur his auxiliis destituti, cujusmodi sunt infantes sine baptismo decedentes, perpetuo amentes, peccatores fideles, obdurati, infideles, Barbari, & similes, de quibus hic specialiter agemus: Sit igitur:

Difficultas 1. Utrum Deus omnibus iustis conferat auxilia sufficientia, ne cadant? Adverte, quaestionem non procedere de iustis, qui non cadunt; siquidem his manifestum est, Deum conferre auxilia, non solum sufficientia, sed etiam efficacia: solum igitur procedere de iustis, qui cadunt juxta illud: *Septies in die cadit iustus*. Hoc posito.

Resolutio sit: Deus omnibus iustis, etiam reprobis, dum sunt in gratia, confert auxilia sufficientia, ne cadant. Est certissima inter Theologos. Probatur primò ex Scriptura, ubi iusti saepe admonentur, ne cadant, ut patet 1. Cor. 8. ibi: *Qui se existimat stare, videat ne cadat*. Et ad Ephes. 6. *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli*. Et infra: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die mala, & in omnibus perfectionibus stare*; & saepe alibi; sed haec, & similes admonitiones supponunt, iustos posse non cadere; alioqui frustra illis praecaveretur, ne caderent; ut autem possent non cadere, deberent habere auxilia sufficientia; ergo haec illis providet Deus.

Probatur secundò autoritate Concilior. Milvitan. cap. 3. Araus. 2. can. 25. ibi: *Secundum Fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia, omnes baptizati, Christo auxiliante, & cooperante, omnia, quae ad salutem pertinent, possint, & debeant adimplere*; sed ad salutem pertinet non cadere; ergo possunt, & debent non cadere; consequenterque ad non cadendum habent auxilia sufficientia; alioqui neque possent, neque deberent non cadere. Item ex Trid. sess. 6. cap. 11. ibi: *Qui sunt Filii Dei Christum diligunt, qui autem diligunt Deum, ut ipse testatur, servant sermonem ejus, quod utique cum divino auxilio possunt*. Et infra: *Deus neminem deserit, nisi prius deserat ab ipso*; ergo si neminem deserit, omnibus assistit, saltem cum auxiliis sufficientibus. Idem repetit cap. 3. & sub anathemate definit can. 8. & 22.

Probatur tertio ratione, quia qui cadunt liberè cadunt; alioqui caderent necessariò, sicque non peccarent, quando cadunt, quod est haereticum; ergo ad non cadendum habent auxilium sufficiens; consequenterque haereticum est dicere, iustos non habere auxilia sufficientia ad non cadendum.

Dices: Donum perseverantiae est necessarium ad non cadendum; sed huiusmodi donum, ita est speciale, ut sit proprium praedestinatorum; ergo non datur illis, qui licet de facto sint iusti, cadunt tamen, & peribunt. Respondeo distinguendo majorem: donum perseverantiae est necessarium ad non cadendum actu; concedo majorem: nam sine illo iustus actu cadet: est necessarium ad non cadendum potentia, id est, ut possit non cadere; nego majorem: nam sine illo potest non cadere, dummodò habeat, ut habet, auxilia sufficientia; sicque de facto cadet, liberè tamen, cum possit non cadere. Unde aliud est loqui de eo, quod requiritur, ut possit non cadere, ad quod non requiritur donum perseverantiae; & aliud loqui de eo, quod requiritur, ut actu non cadat, ad quod necessarium est illud donum perseverantiae.

Hinc

24. Hinc inferes primò, donum perseverantiæ consistere in eo, quod Deus semper præveniat iustum illis auxiliis, quæ prævidet futura esse efficacia, quibus præventus, nunquam cadet: quando verò prævenitur solis sufficientibus, potest quidem non cadere, sed actu cadet, quia ex defectu voluntatis nolentis conditionatè consentire, auxilia ipsa non fuerunt efficacia, licet fuerint sufficientia.

25. Secundò, sine dono perseverantiæ non posse quemlibet perseverare, sumptis auxiliis sufficientibus in sensu composito, id est, supposito quod voluntas cum illis conditionatè non est perseveratura, sed potius casura: posse tamen perseverare in sensu diviso, quia cum illis, licet non sit perseveratura, potest tamen perseverare.

26. Difficultas 2. Utrum Deus omnibus peccatoribus fidelibus conferat auxilia sufficientia, ut resurgant? Advertes, quæstionem non procedere de peccatoribus, qui pœnitentiam agent, certum enim est, Deum omnibus his conferre auxilia, non solum sufficientia, sed etiam efficacia; procedere tamen de illis, qui pœnitentiam non agunt, & in peccato suo morientur; de quibus duo hic sunt inquirenda: Primum, an Deus his omnibus conferat auxilia sufficientia, ut resurgant? Secundum, an huiusmodi auxilia illis conferat pro semper, id est, omnibus diebus, horis, & momentis? Hoc posito.

27. Dico 1. Deus omnibus peccatoribus fidelibus confert auxilia sufficientia, ut pœnitentiam agant, & resuscitent. Ita P. Bellarm. lib. 2. de grat. & liber. arbit. cap. 1. §. 6. & 7. P. Soar. hic lib. 4. cap. 1. 2. & 3. & lib. 4. de grat. tom. 2. cap. 10. & tom. 4. in 3. p. d. 8. sect. 2. P. Vasq. 1. p. d. 97. cap. 3. P. Molin. in Concord. q. 14. art. 13. d. 10. P. Valent. 1. 2. d. 8. q. 3. punct. 4. & 2. secunda q. 2. punct. 2. P. L. eff. de prædest. sect. 6. Assert. 1. & 2. P. Arrub. d. 90. cap. 2. quos citat, & sequitur P. Herice tract. 3. d. 34. cap. 4. n. 19. P. Ruiz d. 45. sect. 1. P. Alarcon tract. 4. d. 5. cap. 8. n. 2. P. Comptonus tom. 1. d. 38. sect. 4. num. 4. & plures alii apud citatos.

28. Probatur primò autoritate Scripturæ Ezech. 33. Vivo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impij, sed ut convertatur à via sua, & vivat. Et 2. Petr. 3. Patienter agit Deus propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Et ad Rom. 2. Ignoras, quia benignitas Dei ad pœnitentiam te adduxit. Et Jerem. 3. Revertere ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Et Zachar. 4. Convertimini ad me. Et Ecclesiast. 49. Hodie si vocem ejus audieritis, & sapè alibi, ex quibus, & aliis similibus locis aperte constat, Deum velle, ut omnes peccatores à peccato resurgant, & per pœnitentiam resuscitent: aut ergo illa voluntas Dei est absoluta, & dat auxilium efficax; aut est conditionata, seu antecedens, & dat auxilium, saltem sufficienti; ergo omnibus dat Deus auxilia sufficientia, ut resuscitent, & pœnitentiam agant; alioqui frustra Deus illos toties ad pœnitentiam hortaretur.

29. Probatur secundò autoritate Concilior. Trident. Sess. 6. cap. 14. Qui, inquit, ab accepta justificationis gratia, per peccatum exciderunt, rursus justificari poterunt, cum, excitante Deo per Pœnitentiæ Sacramentum, merito Christi amissam gratiam recuperare procuraverint. Et ibid. can. 29. anathemate damnat: Si quis dixerit, eum, qui post Baptismum lapsus est, non posse per Dei gratiam resurgere, &c. anathema sit. Ex Lateran. cap. Firmiter de Sum. Trinit. Si post susceptionem Baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper pœnitentiam reparari.

Ubi notandum est illud semper, neque enim verificaretur, si peccator aliquando propter aliquod peccatum careret auxilio sufficienti, ut posset reparari, & resuscitare. Confirmatur, quia præcitorum omnium perditissimus, & divinis auxiliis indignissimus fuit Judas; & tamen illi Christus Dominus, non solum sufficientia, sed etiam superabundantia contulit auxilia, ut patet ex D. Amb. lib. de Paradiso cap. 8. D. Chrysost. hom. 83. in Matt. D. Leo Magn. serm. 7. de Passione cap. 2. D. Cyril. Alex. lib. 11. in Joann. cap. 21. & aliis apud P. Ruiz d. 20. de Volunt. Dei, sect. 9. à n. 1. ergo &c.

Dico 2. Hæc auxilia non conferuntur omnibus peccatoribus fidelibus pro semper, id est, pro omnibus diebus, horis, & momentis actu, hoc est per actualem gratiam excitantem. Ita P. Bellarm. lib. 2. de grat. & liber. arb. cap. 6. P. Mol. in concord. d. 9. & 10. P. Soar. tom. 2. de grat. lib. 4. cap. 10. n. 3. & alii. Probatur, quia auxilium prærequiritur ad hoc, ut peccator resurgat, & per pœnitentiam resuscitent; consistit in gratia excitante; hæc autem consistit in actibus vitalibus intellectus, & voluntatis, qualis est illuminatio, & inspiratio, ut constat ex Trid. Sess. 6. cap. 14. & can. 3. sed huiusmodi gratia excitans non datur semper actu singulis horis, & momentis; siquidem non fit sine sensu, & cogitatione talium actuum; peccator autem non sentit, neque cogitat de talibus actibus, quando dormit, aut aliis occupationibus distrahitur; neque enim tunc illi venit in mentem suæ salutis negotium; ergo &c.

Oppones: In pluribus Scripturæ locis hortamur ad agendum celeriter pœnitentiam, & illam sic agenti promittitur remissio, ut patet ex illo Ezech. 33. In quacunque die. Ecclesiast. 5. Ne tardes converti; ergo supponitur peccatorem posse in quocumque tempore converti, habereque ad id auxilium sufficiens. Confirmatur primò ex Concil. Later. cap. Firmiter, proximè cit. ubi dicitur, peccatorem posse semper per pœnitentiam reparari; particula autem semper significat quolibet horam, & momentum. Secundò ex Concil. Senon. in decret. Fidei cap. 15. ubi videtur docere contrariam sententiam: Hæc tanta gratiæ necessitas libertati non repugnat, quia Deus semper in promptu est, & nec momentum præterit, in quo non stet ad ostium, & pulset. Tertiò ex Celestin. Epist. 7. ad Episcopos Gallie cap. 9. ibi: Quod ergo tempus intervenit, quo divine gratiæ non egeamus auxilio; in omnibus igitur actibus, causis, cogitationibus, moribus adjutor, & protector orandus est Deus. Quartò ex Paulo Orosio, D. Aug. coartaneo, ejusque doctrinæ acerrimo defensore in Epist. pro arbitr. libert. ante medium: Divinum adjutorium, inquit, universis gentibus specialiter quotidie per tempora, per dies, per momenta singulis ministrari. Quintò ex D. Hieron. Epist. ad Cresiphont. Non mihi sufficit, ait, quod semel donavit, nisi semper donaverit: ex quibus videtur constare, auxilia sufficientia omnibus peccatoribus fidelibus actu conferri à Deo pro semper, sive pro singulis diebus, horis, & momentis; ergo &c.

Respondeo omnia hæc, & alia similia, si quæ fuerint testimonia, non esse intelligenda de omni tempore absolute, sed de omni tempore opportuno, ita ut nullum prætereant momentum temporis opportuni, in quo Deus auxilia sufficientia non conferat, ut infra dicemus. Et confirmatur, quia si citata loca, & testimonia deberent intelligi de omni tempore absolute, deberent etiam intelligi de omni tempore somni, ebrietas, & distra-

distractionis ad alia negotia, quod tamen est absolum.

33. Dico 3. Deus, quantum est ex se, pro nullo temporis momento denegat peccatori auxilium sufficienti ad resurgendum, & poenitentiam agendam, imò pro omni ex se est paratissimus, & est in promptu observando opportunitatem ad illud confendum. Ita P. Soar. cit. tom. 2. de grat. lib. 4. cap. 20. num. 5. Probatur primò ex testimoniis proximè citatis, quæ hoc videntur expressè probare. Secundò Ecclesiast. 18. ibi: *Adimplevit propitiationem suam in illis, & ostendit eis viam equitatis*. Ubi significat totum hujus vitæ tempus esse tempus propitiationis, Deumque esse paratum ad miserendum, quantum est ex se. Confirmatur ex D. Prosper. ad ob. ject. 6. Vincent. & ad 15. Nemini autem, inquit, Deus correctionis admittit viam, nec quemquam boni possibilitate despoliat. Idem habet D. Aug. lib. de natur. & grat. & lib. 3. de liber. arbit. cap. 18.

34. Probatur tertio ratione, quia homo quandiu vivit, est in statu vitæ, qui consistit in eo, quod possit consequi salutem; sed ad hoc, ut possit salutem consequi, requiritur, quod saltem ex parte Dei, semper ei pateat aditus ad ingrediendam viam salutis per poenitentiam; alioqui non ei imputabitur, si pro singulis horis, & momentis non convertatur; siquidem non pro illo, sed pro ipso Deo staret, ut non converteretur; ergo Deus, quantum est ex se, non ei denegat auxilia sufficientia pro semper, sive pro singulis horis, & momentis.

35. Dico 4. Deus actu confert auxilia sufficientia, & excitat ad poenitentiam singulis momentis opportunis. Ita P. Soar. proximè num. 6. Probatur primò ex proximè dictis. Secundò, quia Deus de se paratus est semper ad dandam gratiam excitantem, ut diximus; sed non semper actu illam dat; ergo saltem actu dat tempore opportuno juxta illud Psalm. 9. 10. *Adjutor in opportunitatibus in tribulatione*: nempe quando instat occasio præcepti, tentatio vehemens, & aliud simile similibus aliis temporibus gerendum.

36. Dubium tamen hic est: qualianam sint hæc opportuna tempora, quibus Deus actu excitat, & dat auxilia sufficientia ad poenitentiam? P. Soar. proximè cit. a num. 6. asserit hujusmodi opportunitatem dupliciter parari: Primò externè, ut quando auditur Prædicatio Evangelica, legitur aliquis liber spiritualis, proponitur aliquod bonum exemplum, editur aliquod miraculum, advenit tribulatio, objicitur casus timorem incutiens, ut mors amici, & alia id generis. Probat, quia in his opportunitatibus imputatur homini, quod non convertatur, & poenitentiam agat; ergo poterat converti, & poenitentiam agere; sed non ita posset, si Deus ei actu non conferret auxilium sufficienti; ergo &c.

37. Secundò asserit idem P. Soar. parari internè, ut quando poenitentia est necessaria absolutè ad æternam salutem, eo quod peccator periculum mortis incautus, & illius ignarus ingreditur; tunc enim credibile est, licet desint opportunitates externæ, Deum internè vocare, & excitare ad poenitentiam; siquidem tunc talis excitatio est valde necessaria, & non est aliud tempus opportunum. Deinde, aliis temporibus, quæ nobis sunt incerta, inquit idem P. Soar. Deus repente absque alia opportunitate externa, illuminat, & excitat ad poenitentiam, respiciendo ad aliqua ejus bona opera supernaturalia, & elicit per priorem gratiam, nempe ad orationes, elemosynas, & devotionem Beatæ Virginis, in quo sensu dicitur, elemosynam remittere pec-

catum, quatenus scilicet Deus specialiter respicit ad illam, & propter illam dat frequentes illuminationes, quibus peccator convertitur. Ita P. Soar.

Quamvis hæc doctrina P. Soar. sit bona, absolute tamen non videtur satisfacere. Primò, quia quæstio procedit, non solum de horis, sed etiam de momentis opportunis; tempore autem prædicationis, sanctæ lectionis, aliarumve rerum externarum non conferuntur illustrationes, & excitationes ad poenitentiam singulis momentis; siquidem plura prætereunt, in quibus peccator non advertit ad poenitentiam. Secundò, quia si loquamur de opportunitate interna, præter periculum mortis, aliosque casus assignatos, dantur plures illustrationes. Imò in illis à P. Soar. assignatis, etiam non dantur singulis momentis. Tertio, quia quæ dantur propter elemosynas, & alia bona opera præterita, non est cur potius dentur in hoc momento, quam in alio antecedente, aut subsequente; ergo non est cur hoc sit magis opportunum, quam illud.

Meliùs igitur videtur dicendum, omnia illa, ac sola momenta dici, & esse opportuna, quibus peccator advertit ad poenitentiam, eique hac de re cogitare in mentem venit. Ita Vega lib. 13. in Triu. cap. 12. & 13. P. Valent. q. 3. punct. 4. §. 4. P. Molin. in Concord. q. 14. a. 13. d. 10. Henric. lib. 2. de Baptismo cap. 22. n. 3. quos citat & sequitur P. Tanner. d. 6. de grat. q. 2. dub. 2. n. 36. Probatur, quia verum est dicere, quod tunc solum, ac semper possit homo agere poenitentiam; ergo tunc solum, ac semper conferuntur homini auxilia sufficientia. Probatur antecedens, quia singulis illis momentis, quibus homo advertit ad poenitentiam; aut urget poenitentia præceptum, si hæc est à longo tempore distracta; aut saltem instat consilium divinum de poenitentia faciendâ; sed neque hoc instaret, neque illud urgeret, si peccator poenitentiam, quæ urgeret, aut quæ præcipitur, aut quæ consultatur, non posset agere; posset autem, si ei conferrentur auxilia sufficientia; ergo &c.

Objicies 1. Aliqua prætereunt momenta, imò & tempora opportuna, in quibus, & si peccator advertat ad poenitentiam, non potest eam facere defectu gratiæ, quod ostenditur ex D. Aug. lib. 2. de peccat. merit. cap. 17. & 19. ubi dicit divinam gratiam nobis aliquando abscondi, & latere. Et cap. 37. naturam humanam alloquens sic ait: *Næque tamen sine misericordiâ derelicta es, quia teris rerum, temporumq. momentis vagaris, ut redeas*; ergo &c. Respondeo negando antecedens, ad cujus probationem dicimus, ex D. Aug. locis citatis non colligi, eam gratiæ interruptionem fieri tempore advertentiæ. Accedit D. Aug. solum loqui de carentia auxiliorum efficacium, non verò negare dari auxilia sufficientia.

Oppones 2. D. Prosper lib. 2. de Vocat. gent. cap. 3. *Incognoscibiles sunt*, inquit, *illuminationum, dilationes*, hoc est temporum intervallum, quo divinæ gratiæ auxiliis caremus; ergo &c. Respondeo primò, hunc locum etiam intelligendum esse de carentia auxiliorum efficacium, non autem sufficientium. Secundò, D. Prosper. solum ibi loqui de Prædicatione fidei externa, quæ ad aliquas Nationes, & Provincias tardè pervenit ob occulta, & incomprehensibilia judicia Dei: nostra autem quæstio procedit de peccatoris jam fidelis vocatione ad poenitentiam.

Objicies 3. Non semper cum advertimus ad poenitentiam, sentimus illas illustrationes; ergo &c. Resp.

Respondet etiam si eas aliquando non sentiamus, id non provenire ex eo, quod nobis non datur, sed quia super illas non reflectimus, aut quia sunt parum intensæ, & contraria delectatio, cui voluntas adhæret, est major, ac magis sensibilis, aliquis tamen est inspiratio, & explicatur per simplex, & inefficax desiderium, quo peccator desiderat suam salutem, & remissionem à peccato.

Objicies 4. Nemo potest velle, aut facere aliquid boni, nisi Deus faciat, ut homo velit, & faciat, ut pater ex illo Ezech. 36. 27. *Faciā, ut in præceptis meis ambuletis.* Et ad Phil. 2. 13. *Deus est, qui operatur in vobis, & velle, & perficere;* sed Deus non facit, ut præscitus aliquis velit, & faciat penitentiam ad salutem; ergo nullus præscitorum potest velle, aut facere, quæ ad salutem requiruntur; consequenterque non habent ad id auxilia sufficientia, quæ eis dant posse operari ad salutem. Resp. Deum velle, & facere quantum est ex se, ut quilibet peccator etiam præscitus incipiat facere, quæ requiruntur ad salutem, ad quæ ei dat auxilia sufficientia; per liberam autem præsciti culpam stat, quod Deus hoc non faciat plenè, & ultimè perficiendo.

Objicies 5. Ex illo Joan. 6. 37. *Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet.* Et infra 44. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Et infra 45. *Omnis, qui audit à Patre, & didicit, venit ad me.* Et infra 66. *Nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo.* Et 1. Cor. 4. *Quis enim te discernit;* sed ex his, & similibus locis videtur constare, nullum præscitorum habere in sua potestate venire ad Christum, audire, & discere à Deo, & ut Deus eum discernat; ergo nullus habet in sua potestate, ut salutem consequatur per penitentiam; consequenterque non habet ad id auxilia sufficientia. Respondet, quemlibet præscitorum Pater quantum est ex se trahit, ut incipiat venire, ulterius attrahitur, & adjuturus, si incipiat: quilibet potuit audire, & discere à Deo præstante doctrinam, quantum ex se erat, sufficientem: & quilibet habet in sua potestate per Dei gratiam excitantem, & adjuvantem sibi oblatam, ut Deus primariò, & ipse secundariò se ipsum discernat; quod autem non veniat, non audiat, non discat, & se non discernat, non est ex parte Dei, qui dat omnia sufficientia auxilia, sed ex parte ipsius præsciti nolentis liberè cooperari.

SECTIO III.

Virum Deus etiam peccatoribus obstinatis, & obduratis conferat auxilia sufficientia, ut resurgant per penitentiam?

RESOLUTIO sit: Deus omnibus peccatoribus, etiam obstinatis, & obduratis confert auxilia sufficientia, ut peniteant, & respiciant. Ita D. Thom. 1. p. q. 49. art. 2. & q. 23. a. 3. ad 3. & 1. 2. q. 98. fine. & q. 109. a. 4. & 6. ad 2. & 3. p. q. 52. a. 6. fine. & lib. 3. contr. gent. cap. 159. fine. & in 1. dist. 40. q. 4. a. 2. & sæpè alibi. D. Bonav. in 1. dist. 40. a. 4. q. 2. & dist. 46. q. 1. D. Antonin. 1. p. tit. 4. cap. 2. §. 6. Albert. Magn. 1. p. q. 63. memb. 3. Alexand. 1. p. q. 28. memb. 2. Altfiodor. lib. 3. tr. 5. cap. 5. q. 2. Agid. in 2. dist. 5. q. 2. a. 1. & ad 1. Paludan. Capreol. Deza. Conrad. Ferrar. Cajet. Durand. in 1. dist. 39. quæst. 3. Tom. 1.

Scot. in 1. d. 46. ad 1. & in 2. dist. 37. Richard. Henricus, Gregor. Ocham. Gabr. Argent. Marfil. Major, Abul. Adrian. Rossens. Driedo, Ricard. Vega, Cavo, Sor. Uguier. Cordub. P. Turrian. dogm. de election. P. Tolet. in Joan. cap. 12. annot. 22. P. Salmer. tom. 2. tr. 22. P. Bellarm. lib. 2. de grat. & lib. arbitr. cap. 1. & sequent. P. Valent. 1. p. d. 8. q. 3. pun. 4. & 2. d. 1. q. 2. pun. 2. P. Soar. 1. p. lib. 4. hic cap. 3. n. 11. & lib. 3. de Auxil. cap. 6. n. 5. & tom. 2. de grat. lib. 4. cap. 10. n. 8. & 9. & tom. 4. in 3. p. d. 8. sect. 2. P. Vasq. 1. p. d. 97. cap. 5. P. Lorin. in Act. Apost. cap. 14. quos omnes, & plures alios citat & sequitur P. Ruiz. hic d. 40. per totam, & d. 45. sect. 3. P. Herice tract. 3. d. 34. cap. 4. n. 19. P. Alarcon. tr. 4. d. 5. cap. 8. n. 1. P. Tanner. d. 6. de grat. q. 2. dub. 2. n. 31. & alii apud citatos.

Probatum primò autoritate Scripturæ locis supra citatis num. 28. qui textus loquuntur generaliter de omnibus peccatoribus, nullo excepto, etiam obstinato, & obdurato; dicuntque omnes posse converti ad penitentiam; sed peccator etiam obduratus non potest sic ad penitentiam converti absque auxilio sufficienti; ergo Deus illi tale auxilium sufficiens non denegat, ut convertatur. Confirmatur primò ex illo ad Rom. 2. ibi: *Secundum autem duritiam tuam, & impenitentem cor thesaurizas tibi iram in die ire, & revelationis iusti iudicii Dei;* si autem à Deo non reciperet auxilia sufficientia, ut posset converti, non ipse sibi thesaurizaret iram Dei. Secundò ex illo Exod. 8. 9. 10. & 11. ubi peccata Pharaonis ipsi, licet obdurato imputantur; non autem iuste ei imputarentur, nisi haberet auxilia sufficientia ad illa non committenda; ergo &c. Tertiò ex Conciliis supra citatis num. 29. ubi nullus peccator, etsi obduratus excipitur, de quo dicatur non posse per penitentiam respisci; non autem potest absque auxiliis sufficientibus; ergo &c.

Probatum secundò rationibus: Prima, quia peccator, etiam obstinatus, & obduratus, non obstante ejus obstinatione, & obduratione, obligatur præcepto agendi penitentiam; ergo potest illam agere; siquidem nemo tenetur ad impossibile; sed absque aliquo auxilio sufficienti non potest quis agere penitentiam, ut habetur in Trid. sess. 6. can. 3. ergo &c. Secunda, quia peccator, etiam obstinatissimus, dum vivit, est in via; sed de ratione statûs viæ est, quod possit, si velit, accedere ad terminum, nempe ad gloriam; non autem sic posset, nisi per penitentiam, quam tamen non potest agere sine auxiliis sufficientibus; ergo illa habet peccator quandiu vivit ad agendum penitentiam; alioqui in tali statu nullum peccatum posset ei imputari, neque pro peccatis tunc in peccato commissis posset iuste puniri.

Opposita sententia attribui solet Abul. in Mat. cap. 4. q. 12. Ariminens. in 1. dist. 46. q. unica. Cajet. in Joan. cap. 19. ad illa verba: *Non poterant credere.* Rossens. contr. Lutherum. Ruard. a. 7. Henrice quodlib. 8. q. 5. Armacan. lib. 9. quæst. q. 27. quos refert P. Tanner. d. 6. de grat. q. 2. cub. 2. num. 26. Pro quibus: Argues 1. Aliqui iusti ita in gratiâ confirmantur, ut non possint amplius peccare; ergo etiam aliqui peccatores ita erunt in malum obstinati, ut non possint amplius rectè operari; consequenterque sint privati auxiliis sufficientibus ad benè operandum. Resp. primò negando consequentiam; diversa ratio est, quia per confirmationem illam in bonum, non tollitur potentia ad malum, quæ salvatur in sola natura liberi arbitrii; hæc autem non tollitur per confirmationem in bonum.

at verò per subtractionem auxilii sufficientis tolleretur potentia ad bonum; siquidem cum sola natura liberi arbitrii, & sine auxilio divino, non potest homo, neque habet potentiam ad eliciendos actus supernaturales.

49. Respondeo secundò, argumentum non valere; siquidem confirmari in gratia ex communi Theologorum, nihil aliud est, quam preparari à Deo semper auxilia illa, quæ prævidentur congrua. Unde ut prædictum argumentum rectè procederet, debebat sit inferre; ergo etiam alicui peccatori ob altissima Dei judicia, & in poenam præcedentium delictorum poterunt semper à Deo contemni auxilia illa, quæ prævidentur incongrua: quod quidem concedimus; non autem quod nulla omnino auxilia sufficientia ei conferantur, ut intendit probare argumentum; siquidem id videtur valde indignum clementiæ divinæ, quæ quantum est ex se, & ex parte sua nunquam deest peccatoribus etiam obstinatissimis cum auxiliis sufficientibus, ut resipiscant.

50. Argues 2. Peccator obstinatus, qui peccat contra Spiritum Sanctum, manet irremediabilis; siquidem tale peccatum non remittitur, neque in hoc sæculo, neque in futuro, ut patet ex illo Christi Domini. Math. 12. 32. ibi: *Qui dixerit verbum contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro*; ergo ad poenitendum de tali peccato nulla dantur auxilia sufficientia. Respondeo primò ex D. Aug. lib. 4. contra Cresconium cap. 8. peccatum contra Spiritum Sanctum ibi esse finalem impoentiam, ideoque dici peccatum irremissibile, quia extenditur ultra statum viæ, in quo de lege ordinaria non fit remissio.

51. Respondeo secundò, peccatum contra Spiritum Sanctum esse peccatum ex malitia, sive quia committitur contra Spiritum Sanctum; sive quia fit ex speciali obstinatione cordis cum desperatione veniæ, & ex proposito non poenitendi, ut est commune Theologorum; & prout sic idem est, tale peccatum non remitti, atque difficile remitti, quia talis peccator directè resistit inspirationi Spiritus Sancti; & quia peccatum ex malitia cum desperatione veniæ est difficilis retractationis. Unde argumentum non probat, quod tali peccatori non conferat Deus auxilia sufficientia, saltem physicè, licet debilia, & quibus ipse difficilius convertetur ad poenitentiam.

52. Argues 3. Ex 1. Joan. 5. 16. datur peccatum ad mortem, pro quo non est orandum: *Est peccatum, inquit, ad mortem, non pro illo dico, ut roget quis: non autem id diceret, si peccator in tali peccato constitutus haberet auxilia sufficientia, ut resipisceret*; ergo &c. Respondeo per peccatum ad mortem posse ibi significari aliquod peccatum enorme, & gravissimum in statu viæ commissum, pro quo tamen Apostolus non prohibet absolute orare, ut ait D. Amb. lib. 2. de Poenit. cap. 8. sed solum jubet, ut non quicumque de vulgo pro illo oret, sed aliquis alius egregiæ Sanctitatis Vir; siquidem quòd gravior est culpa, eò majora, & validiora Sanctorum suffragia, & orationes sunt querenda.

53. Argues 4. Ex illo ad Rom. 2. ibi: *Tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut facerent ea, quæ non conveniunt*. Et ex illo Antiochi 2. Machab. 9. 13. *Ora- bat hic scelestus Dominum, à quo non esset misericordiam consecutus*. Ex illo Esau ad Hebr. 12. 17. *Non invenit poenitentiae locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam*: ex quibus locis videtur inferri, hos, & similes peccatores obstinatos carere auxi-

liis sufficientibus ad poenitendum, etiam si velint poenitere.

Respondeo D. Paulum solum velle, tradi homines in reprobum sensum permissivè, hoc est permittendo Deus, illos labi in peccata, nunquam tamen illos destituyendo auxiliis sufficientibus, ut resurgant. Et hoc eodem modo explicanda sunt alia quæcumque loca Sacrae Scripturae, in quibus dicitur, Deum excæcare, obdurare, & ingravare peccatorem; subintelligendum enim est permissivè. Ad loca illa Antiochi, & Esau, dicimus, nulum ex illis egisse veram poenitentiam: non Antiochus, quia solum petebat corporis Sanitatem; non Esau, qui non culpas, sed hereditatis, sive benedictionis amissionem desebat; nam eodem tempore, quo flebat, occisionem fratris meditabatur. Gen. 27. 41. sicque non benè inferitur, illos non habuisse auxilia sufficientia, ut verè poeniterent.

Argues 5. Ex D. August. in expositione quarundam propositionum ad Rom. cap. 26. ubi loquens de Pharaone: *Non ergo, inquit, illi imputatur, quod non obtemperaverit, quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat, sed quia talem se præbuit, cui cor obduraretur priori infidelitate*. Et lib. de natur. & grat. cap. 67. *Ille, ait, peccati pena justissima, ut amittat quisque, quo benè uti voluit, cum sine ulla posset difficultate uti, si vellet; id est autem, ut qui sciens rectè non facit, amittat scire, quod rectum est, & qui rectum facere, cum posset, noluit, amittat posse, cum velit*. Et confirmatur auctoritate D. Isidor. lib. 2. de sum. bon. cap. 15. ibi: *Nonnulli ita despicimur à Deo, ut non possint mala plangere, etiam si velint*; ergo &c.

Respondeo primò cum P. Molin. in Concord. q. 14. art. 13. d. 10. P. Valent. q. 3. punct. 4. §. 1. & P. Tanner. d. 5. de grat. q. 2. dub. 2. n. 29. D. August. aliquamdiu in ea fuisse sententia, sed postea retractasse lib. 3. de liber. arbit. cap. 18. 19. & 22. & contra Faustum cap. 44. & contra Julian. cap. 5. & lib. de prædest. & grat. cap. 14. & eodem lib. expositione quarundam proposit. cap. 62. ibi: *Sicut illa misericordia præcedenti fidei tribuitur merito, & ista in duratio præcedenti impietati; cum tamen homini non auferatur liberum arbitrium voluntatis, sive ad credendum Deo, sive ad impietatem, ut consequatur nisi iudicium*.

Respondeo secundò, & melius, D. August. solum velle, peccata Pharaonis illi non imputari quoad potentiam moralem; siquidem moraliter non poterat ea non patrare ratione suæ obstinationis; imputari tamen quoad potentiam physicam; siquidem physicè poterat ea non committere, utpotè qui habebat auxilia sufficientia physicè, licet non moraliter; sicque peccavit, quod etiam ipsa sacra littera testantur in eo, quod populum non dimiserit, Deo jubente; hoc enim sapius ei tribuitur vitio; ergo illud potuit facere, & peccavit non faciendo. Accedit, quod Deus per Moysen ei præcepit, ut populum dimitteret; ergo id facere poterat; nam frustra, imò & imprudenter præcipitur id, quod præstari non potest; perinde enim est, ac si quis eum juberet loqui; qui lingua caret. Eadem solutio applicanda est secundo textui D. Aug. & auctoritati D. Isidor. huiusmodi enim Patres, (& si qui sunt alii) solum volunt, aliquos peccatores non posse poenitere moraliter, sive potentia morali; non autem physicè, sive potentia physicà; siquidem omnes habent auxilia, licet adeò debilia, ut non possint moraliter, semper tamen possint physicè.

SECTIO IV.

Virum omnibus infidelibus confert Deus auxilia sufficientia?

DIVERTES, quæstionem non procedere de infidelibus, qui nunquam de fide audierunt, quia de his Sectione sequenti; neque de infidelibus, qui de fide audierunt, & convertuntur, quia hi clarum est, quod habeant auxilia non solum sufficientia, sed etiam efficacia, ut actu ad fidem convertantur; alioquin non sic actu converterentur; sed solum hic inquire de omnibus illis infidelibus, qui cum audierint de Fide, non tamen convertuntur: Utrum scilicet his omnibus, prout sunt in statu infidelitatis conferat Deus auxilia sufficientia?

Resolutio affirmativa tenenda est cum P. Soar, tom. 2. de gratia lib. 4. cap. 11. P. Bellarm. P. Tanner, P. Valent. P. Ruiz & aliis supra citatis. Probat, primò authoritate Scripturæ Joan. 1. ibi: *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*: qui locus licet ab aliquibus explicetur de illustratione proveniente à lumine naturæ, re tamen vera de lumine gratiæ, & fidei intelligendus est, ut communiter intelligunt Interpretes. Et Matth. 5. *Qui Solent suum oriri facit super bonos, & malos; & pluit super iustos, & iniustos*: quod D. Amb. intelligit de Sole justitiæ, & pluviam gratiæ. Et Matth. 11. *Venite ad me omnes*. Et 2. Cor. 5. *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi*. Et 1. Tim. 6. *Speramus in Deum vivum, qui est salvator omnium, maxime fidelium*. Ubi particula maxime fidelium satis denotat, omnes etiam infideles sub illa Universalis omnium comprehendendi; ergo &c.

Probat secundò authoritate Patrum ex D. Prosper. lib. 2. de Vocat. Gent. cap. 25. ubi loquens de gratia sufficienti: *Deo autem*, inquit, *placuit hanc*, id est efficacem, multis tribuere, & illam, id est sufficientem, nemini denegare. Et ex D. Dionys. de Cælest. Hierarch. cap. 9. ubi dicit, radium divini luminis paratum semper esse, & omnibus patere ad participandum, & ad cæcitatem erroris expellendam. Et ex D. Thom. 1. 2. q. 89. art. 6. ubi ait, & docet, omnem hominem pervenientem ad usum rationis teneri converti ad Deum, per quam conversionem homo consequitur gratiam, & per illam peccati originalis remissionem; sed homo per vires naturales non potest consequi gratiam remissivam peccati, ut definit Trid. Sess. 6. cap. 3. & docet idem D. Thom. 1. 2. q. 112. art. 2. & 3. ergo talis homo ad id indiget auxilio, quod à Deo præstari debet; alioquin non teneretur converti, aut disponi ad conversionem.

Probat tertio rationibus: Prima, quia Christus Dominus pro omnibus, etiam infidelibus mortuus est; ergo etiam illis omnibus meruit auxilia sufficientia, ut possint salvari, quæ Deus illis contulit. Secunda, quia Deus, ut ait Apostolus, vult omnes homines salvos fieri; sed hæc voluntas, cum sit generalissima, debet extendi ad omnes, etiam infideles; ergo his omnibus confert media, sive auxilia sufficientia, ut possint salvari.

Obijcies 1. Licet prædicta doctrina vera sit, si sermo sit de infidelibus, ad quos notitia Christi pervenit; non ita tamen, si loquamur de illis infidelibus, & barbaris in sylvis educatis, qui nunquam de Christo, & ejus fide audierunt, de quibus videtur loqui Apostolus ad Rom. 10. *Quomo-*

do credent in quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante; ergo saltém his non confert Deus auxilia sufficientia. Respondeo negando consequentiam, ut infra dicemus, & patet ex testimoniis supra citatis, quæ cum sint universalia, omnes infideles comprehendunt. Ad illud D. Pauli dicimus, ex illo solum probari, hujusmodi infideles non habere potentiam proximam ad credendum, non tamen non habere remotam, quam certè habent, quatenus habent auxilia ad opera honesta ordinis naturalis, & ad faciendum, quod in se est; & si hoc faciant, absque dubio eis dabitur potentia proxima, & immediata ad credendum; nam facienti, quod in se est, Deus non denegat auxilium, sive gratiam, ut est celebre assertum, de quo alibi.

Instabis: Deus non confert hujusmodi infidelibus auxilia sufficientia, ut veniant ad fidem, nisi mediante prædicatione ipsius fidei; siquidem quando vult attrahere ad fidem mittit Prædicatores, illos autem non mittit, quando non vult attrahere: Sic enim quando voluit attrahere ad fidem Cornelium, misit ad illum D. Petrum Actor. 10. & quando voluit attrahere Eunuchum Regiæ Candacis, misit Philippum ad illum baptizandum Actor. 16. quando autem non vult attrahere, neque mittit, neque permittit, imò vetat ad illos ire Prædicatores, ut constat Actor. 16. ibi: *Veniti sunt ab Spiritu Sancto loqui verbum Dei in Asia; & cum tentasset ire in Bithiniam, non permisit eos Spiritus Sanctus*; sed hujusmodi infidelibus barbaris non mittuntur Prædicatores; ut supponimus; ergo his non conferuntur auxilia sufficientia.

Respondeo primò instantiam non valere; siquidem solum procedit de infidelibus, quos Deus proximè, & immediatè vult, aut non vult attrahere; nos autem loquimur de omnibus absolute, quos dicimus, Deum velle vocare, saltém remotè prout diximus. Respondeo secundò, licet ad hos barbaros non mittantur Prædicatores Evangelici, adhuc suos habere Prædicatores Deum quodam modo eis prædicantes, in quibus habent auxilia sufficientia, & notitiam quodam modo sufficientem ad salutem; quatenus scilicet ipsa externa mundi species, eximiaque Universi pulchritudo, & ordinatissima rerum omnium varietas illis prædicat, eosque erudit; Cæli siquidem enarrant gloriam Dei, clarissimæque, & nunquam intermissæ voce (*Concentum quippe Celi quis dormire faciet Job. 36.*) denotant dari unum omnium Creatorem, & administratorem, quem venerari, & colere, ejusque opem implorare debeant, cui voci si aures non occluderent, magis; majorque lux ipsis paulatim suboriretur, Dei que, & rerum ad salutem spectantium notitia magis ipsis in dies, ac magis illucesceret, vitamque honestè institucentes juxta rectæ rationis normam, Deo illis manum auxiliatricem porrigente, tandem ad beatitudinem pertingerent.

Obijcies 2. Multi ex his infidelibus, præsertim barbaris, habent ignorantiam invincibilem de Deo; ergo non habent auxilium sufficiens ad credendum; cum obiectum, nempe Deus, in quem credant, non sufficienter, imò illis omnino non proponatur. Confirmatur, quia hujusmodi barbari non peccant non credendo; siquidem nemo peccat circa materiã, de qua habet ignorantiam invincibilem; ergo non habent auxilium sufficiens, ut possint credere; alioquin illud haberent, possent etiam credere, & peccarent non credendo, quod est contra suppositionem; ergo &c.

T 3

Respon-

66. Respondeo primò negando absolute antecedens; in nullo enim, nisi ad breve tempus, potest dari de Deo ignorantia invincibilis. Et ratio à priori est, quia cum Deus sit finis, & quasi centrum hominis, recta ordinatio postulat, ut quem admodum res aliæ naturæ sibi habent inclinationem, & propensionem ab Authore naturæ inditam ad sua centra, ita etiam homo ab eodem sibi habeat inditam propensionem ad suum; & sicut illæ aliæ materiali, & naturali quadam vi, & impetu ad suos quæque fines feruntur ita etiam homo, cum sit rationalis, rationali huiusmodi impulsu ad Deum finem suum ferri debet: Unde sicut esset gravis inordinatio, si non cognosceret principia juris naturæ, qualia sunt, *Bonum esse faciendum, & malum fugiendum*, ita etiam talis esset, si Deum non cognosceret.
67. Dices 1. cum P. Arriaga 1. p. d. 2. de Deo sect. 3. num. 17. Cognitio Dei non potest acquiri, nisi per discursum; sed hic est maximè difficilis barbaris, rudibus, ac bardis hominibus, quales v. g. erant Brasilienses ante adventum Lusitanorum: imò & plures de facto sunt gentiles, qui plures Deos colunt; hi autem Deum ignorant; nam qui plures, quam unum Deum statuit, nullum statuit; ergo &c. Confirmatur, quia aliqui de facto Deum negarunt, unde illud Psalm. *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus*. Et Pharaon Exod. cap. 5. 2. *Nescio*, inquit, *Dominum*. Et D. Aug. tract. 106. in Joan. sic ait: *Exceptis enim paucis, in quibus natura nimium depravata est, universum genus humanum Deum mundi huius fatetur autorem*; ergo cum D. Aug. paucos aliquos excipiat, hi sunt barbari illi, qui Deum penitus ignorant invincibiliter.
68. Respondeo, licet sit difficile rudibus, ac bardis hominibus habere Dei notitiam claram, evidentem, ac demonstrativam; difficile tamen non esse habere aliquod dubium, & suspicionem Numinis; hoc enim dubium congenitum est creaturæ rationali ex instinctu illi ab Authore naturæ indito, ex quo instinctu excitatur Dei species ad eum utcumque cognoscendum. Imò ad hoc dubium de illo habendum satis est rerum creaturarum, Universique, Cæli præsertim, astrorumque aspectus, qui veluti naturæ vox identidem omnium auribus insonat, neque à quoquam, nisi ultrò aures occludat (quod facit ignorantiam jam vincibilem) aliquo saltem modo audiri nequit: siquidem: *Nulla gens est*, inquit Tullius lib. 1. de legib. *neque tam immanis, neque tam ferrea, quæ licet nesciat qualem Deum habere deceat, habendum tamen ignoret*. Unde licet aliqui certum de Deo iudicium non formaverint, nullus tamen unquam fuit, cui dubium saltem aliquod hac de re in mentem non venerit, quod de Brasiliensibus affirmat P. Granad. 1. p. 11. 1. d. 1. sect. 3.
69. Ad confirmationem dicimus, illos, qui plures Deos colunt, Numen aliquod, saltem confusè cognoscere, imò supremi alicuius Numinis notitiam aliquando habere, quod in primis indicat altare illud Athenis erectum *Ignoto Deo*. Deinde Gentiles passim Jovi primas deferrebant tanquam Deorum supremo. Ad illud psal. 13. *Dixit insipiens*, &c. dicimus communiter explicari de homine scelerato, qui culpabiliter Deum ignorat; vel potius omnem de Deo cogitationem abjicit, ut liberius peccet. Neque etiam Pharaon Numen aliquod penitus negavit, sed solum Deum Hebræorum noluit pro vero Deo agnoscere. Præterea D. Aug. apertè indicat illorum paucorum ignorantiam non fuisse invincibilem, sed vincibilem, & culpabilem,

quippe qui vitii dediti, cogitationes de authore naturæ, quæ ex Universi fabrica in illis excitabantur, aut à Deo immittebantur, abjiciebant. Imò idem D. August. tract. 106. cit. ad illa verba Joan. 17. *Pater manifestavi nomen tuum hominibus*; asserit nullam esse creaturam ratione præditam, quæ Deum penitus ignoret: *Hæc est*, inquit, *vis veræ divinitatis, ut creatura rationali jam ratione utenti non omnino, ac penitus possit abscondi*. Quid clarius?

Dices 2. cum eodem P. Arriaga cit. num. 21. Licet omnibus sit insitum de Deo dubium, sicque in nullo sit ignorantia invincibilis, hæc tamen ignorantia vincibilis non est culpabilis; sic enim si cui dubium incidat, quo pacto arbores crescant, non peccat, de hac re ulterius non inquirendo; ergo &c. Respondeo negando antecedens: illa enim ignorantia, cum sit vincibilis, est culpabilis; nam cum primò homo format de Deo aliquale dubium, tenetur ulterius inquirere, quia tenetur vitam rectè instituendam; ideoque licet maxime confert Dei cognitio, tanquam humanarum actionum finis, quod nisi faciat, peccat: at verò notitia de arborum augmento nihil omnino conducit ad vitam rectè instituendam; ideoque licet homo de illo ulterius non inquiret, non peccat, quamvis de hoc habeat ignorantiam vincibilem. Hæc ita juxta probabilem sententiam.

Respondeo tamen secundo, & melius juxta alia à nobis alibi dicta in Philosophia tom. 3. tract. 1. d. 3. à n. 59. concessio antecedente argumenti supra appositum num. 65. & distinguendo consequens: non habent auxilium sufficiens ad credendum proximè, & immediatè; concedo consequentiam: remotè, & mediatè, quatenus illud habent ad alia opera honesta naturalia, cui si assentirentur, eis etiam daretur auxilium sufficiens ad credendum; nego consequentiam: Unde huiusmodi infideles non credendo non peccant, neque fidei carentia eis imputatur proximè; imputatur tamen remotè, & mediatè, quatenus committunt alia peccata, & non faciunt, quod in se est; nam si hoc facerent, darentur eis proximè, & immediatè auxilia sufficientia ad fidem. In quo sensu verificatur illud Apostoli ad Rom. 1. ubi dicit, gentes esse inexcusabiles. Unde dicendum est huiusmodi infideles non esse condemnandos propter peccatum infidelitatis; siquidem ab illo eos excusat ignorantia invincibilis; condemnandos tamen esse propter alia peccata, quæ si non commisissent, conferrentur eis auxilia necessaria, & sufficientia ad fidem.

Obijciat 3. Huiusmodi auxilia sufficientia his infidelibus collata, aut essent tantum externa, & generalia; aut etiam interna, & specialia; aut simul generalia, & specialia; ac externa, & interna; sed neutra ex his confert illis Deus; ergo &c. Respondeo hoc argumentum postulare specialem Sectionem: Sit igitur.

SECTIO V.

Utrum Deus omnibus infidelibus, qui nunquam de fide audierunt, conferat auxilia sufficientia, tum externa, & generalia; tum etiam interna, & specialia?

DIFFICULTAS I. Utrum Deus omnibus infidelibus, etiam barbaris, & qui nunquam de fide audierunt, conferat auxilia sufficientia? Affirmative.

Ira P. Soar. tom. 2. de grat. lib. 4. cap. 11. num. 5. & lib. 4. de provid. circa reprob. cap. 3. n. 11. P. Ruiz. d. 46. sect. 2. & alii supra cit. Probatur primò ex supra dictis à n. 59. quæ omnia, cum sint generalia, etiam de his infidelibus sunt intelligenda; ergo &c.

73 Probatur secundò ex illo ad Rom. 1. ubi Apostolus loquens de omni creatura rationali sic ait: *Invisibilia ipsius, à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus, & divinitas, ita ut sint inexcusabiles; sed si non haberent auxilia sufficientia, essent excusabiles; ergo &c.* Tertiò ex illo Sapient. 13. *Amag-nitudine enim speciei, & creaturæ cognoscibiliter poterit Creator horum videri; sed tamen adhuc in his minor est querela: ubi illud Minor est querela, supponit esse querelam de Barbaris, & rudibus hominibus, licet major sit de aliis; non autem sic haberet querelam, nisi eis præstaret auxilia sufficientia; ergo &c.* Quartò, quia Deus cuilibet homini etiam barbaro, & maxime rudi assignavit suum specialem Angelum custodem, ut patet ex illo Deuter. 32. *Constituit terminos populorum juxta numerum filiorum Israël: ubi Septuag. legunt: juxta numerum Angelorum Dei: Et D. Greg. lib. 17. Moral. cap. 3. Certa, ait, Angelorum ministeria dispensandi singulis quibusq; gentibus esse prælata; sed Angeli custodes non ad alium finem mittuntur, nisi ad procurandam hominum salutem; non autem sic procurarent in gentibus, si illis Deus non contulisset auxilia sufficientia, ut possent ad cultum Dei verum, & utilem venire; ergo &c.*

74 Argues 1. Ex illo Actor 14. ibi: *Deus in præteritis generationibus, dimisit gentes ingredi vias suas. Et cap. 17. Et tempora quidem hujus ignorantie despiciens Deus: dimittere autem, & despiciere in sacris litteris est auxilio destituere, ideoque frequenter in Psalmis oramus, nè à Deo despiciamur; ergo &c.* Respondeo verba illa *dimittere, & despiciere*, si eo loco accipiantur pro destitutione auxilii, intelligenda esse de auxilio efficaci, & abundanti, non autem sufficienti.

75 Argues 2. Matth. 11. legimus, Tyrios, & Sidonios pœnitentiam fuisse acturos, si Dominus apud eos prædicasset, aut miracula facere voluisset; & tamen non ita pœnitentiam egerunt, quia hoc auxilio fuerunt destituti; ergo &c. Respondeo argumentum solum probare, Deum pro sua libera voluntate congruum, & abundans auxilium negare quibus vult: non tamen inde colligi, Tyrios, & Sidonios destitutos fuisse auxilio sufficiente.

76 Argues 3. Si omnes barbari haberent auxilia sufficientia, sequeretur, quod omnis, qui non convertitur, resistit Deo supernaturaliter vocanti ad fidem, aut ad pœnitentiam; consequenterque

peccare peccato infidelitatis, aut impœnitentia; siquidem omnis homo tenetur recipere fidem, cum potest; potest autem si habet auxilium; sequela autem videtur falsa, ut patet ex illo Joan. 15. *Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: ubi D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 1. probat, infidelitatem non habere rationem peccati, sed puram negationem fidei in iis, qui nihil audierunt de fide; ergo &c.* Respondeo, barbaros non peccare peccato infidelitatis, sed ab eo excusari per ignorantiam invincibilem, prout supra diximus; siquidem auxilia, quæ accipiunt, non excitant immediatè, & proximè ad credenda mysteria supernaturalia; neque immediatè, & proximè conferunt potentiam sciendi, atque credendi supernaturalia, sed tantum remotè quatenus illis tenebantur cooperari, nè suam salutem impedi-rent.

78 Argues 4. Infidelibus habentibus copiam doctrinæ; imò & fidelibus, aliquando deficit gratia excitans ad salutem, quando scilicet deficit hujus excitationis opportunitas, prout supra diximus; sed barbaris invincibiliter ignorantibus omnia supernaturalia semper deficit hujusmodi opportunitas; ergo etiam ipsa gratia excitans. Respondeo negando minorem: licet enim quamdiu sic ignorant eis deficiat opportunitas gratiæ, quæ immediatè, & proximè excitet ad credendum formaliter, & explicitè; non ita semper deficit, quæ immediatè, & proximè excitet ad credendum, & amandum aliquod bonum, quod explicitè sit naturale, virtute tamen, & implicitè contineat aliquod supernaturale, ad quod saltem remotè etiam excitat, ut diximus.

79 Argues 5. Si omnibus barbaris daretur gratia sufficiens, aliquis ex tanta eorum multitudine cooperaretur, & consentiret; consequenterque perveniret ad fidem, & salutem; sed experientia docere videtur, neminem ex illis obtinuisse fidem, & salutem; ergo &c. Respondeo primò cum P. Ruiz. d. 46. sect. 8. n. 28. verisimilius esse quibusdam barbaris, specialiter à Deo dilectis, clariores, & fortiores illustrationes, & inspirationes infundi cum circumstantiis opportunis, ut assensum præbeant, & ad salutem perveniant. Neque ex eo, quod eos ignoremus, probatur, nunquam aliquos fuisse, cum id scire sit impossibile in regionibus adeò vastissimis, & vitiorum caligine obrutis. Respondeo secundò, argumentum solum probare, hujusmodi barbaros non posse, prout sic pervenire ad salutem moraliter; non tamen probare, non potuisse physicè; habent enim ad id potentiam physicam, licet non habeant moralem.

80 Difficultas 2. Utrum Deus hujusmodi infidelibus conferat auxilia sufficientia, tum externa, & generalia; tum specialia, & interna? Advertes auxilia sufficientia externa, & generalia esse v. g. institutionem Ecclesiæ, & Sacramentorum; item & prædicationem Evangelii, quæ de se pro omnibus instituta est, licet per accidens ad aliquos non pervenerit; & quod Deus hujusmodi auxilia omnibus contulerit, non est dubium: auxilia verò sufficientia interna, & specialia sunt illustrationes, & inspirationes internæ, quibus Deus internè, & specialiter vocat, de quibus est præsens difficultas: pro qua:

81 Resolutio sit: Deus hujusmodi infidelibus confert auxilia sufficientia, etiam specialia, & interna. Ita communiter Doctores. P. Soar. P. Vafg. P. Grana-d. P. Valent. & alii, quos citant, & sequuntur P. Amicus d. 28. num. 123. & P. Ripal. d. 20. sect. 22. Pro-

Probatur primò, quia hujusmodi infideles tenentur venire ad Christum, ut patet ex illo ad Rom. 1. ubi dicit Apostolus, ut vidimus, gentes fuisse inexcusabiles, & thesaurizare sibi iram in die iudicii; non autem sic essent inexcusabiles, nisi vocarentur specialiter, & internè, ipsis tamen internis vocationibus non responderent; sed non ita tenerentur venire, nisi vocarentur internè illustrationibus, & inspirationibus, ut patet ex illo Joan. 6. ibi: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum*; ergo &c.

82. Probatur secundò, quia Deus, ut supra diximus, vult omnes homines salvos fieri; ergo etiam hujusmodi infideles, non obstante peccato originali; imò & ab hoc vult eos liberare propter Christi merita adhibendo aliquod remedium; sed medià generalia prædicationis, institutionis Ecclesiæ, & Sacramentorum, quæ aliis conferuntur, non sunt hujusmodi infidelibus sufficientia; siquidem, ut supponimus, nihil de his audierunt; ergo dicendam est illis à Deo conferri alia specialia, & interna, quales sunt illustrationes, & inspirationes internæ.

83. Probatur tertio ex illo Joan. 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*: qui textus de illuminationibus internis per gratiam intelligitur; sed hujusmodi infidelès comprehenduntur sub numero illo universali: *omnem hominem*; ergo &c. Confirmatur ex illo Apoc. 7. *Ecce sto ad ostium, & pulso*: quæ verba intelliguntur de omnibus hominibus sine acceptione personarum, & in illis præter medià generalia, significatur modus specialis pulsandi internè per illustrationes, & inspirationes.

84. Probatur quarto ex Sanctis Patribus D. Prosper. lib. 2. de vocat. gent. cap. 4. ubi loquens de reprobis sic ait: *Qui quidem in comparatione electorum videntur abjecti, sed nunquam sunt manifesti, occultisq; beneficiis abdicati*: Et cap. 5. loquens de distributione auxiliorum: *Quæ, inquit, & si parior antea, atque occultior fuit, nullis tamen seculis se negavit, virtute una, quantitate diversa, consilio incommutabili, opere multiformis*. Et Cap. 23. docet præter illam generalem gratiam datam, parcius & occultius Deum specialiter omnium hominum corda pulsare: ibi: *Circa majorem, inquit, præter generalem gratiam, parcius, atque occultius omnium hominum corda pulsantem*. Et eodem cap. 23. cum descripsisset externas, & internas gratias, quibus Deus homines vocat, addit: *Quæ opitulatio per innumeros modos, sive occultos, sive manifestos omnibus adhibetur, & quod à multis refutatur, ipsorum est nequitia: quod autem à multis suscipitur, gratia est divina, & voluntatis humane*. Et eodem cap. 23. loquens de parvulis ait: *Ad aliam pertinere gratia partem, quæ universis semper est impensa nationibus*: & addit: *quæ utiq; si bene eorum uterentur parentes, etiam ipsi per eosdem juvantur*; ergo supponit adultis parentibus in se ipsis datam esse gratiam sufficientem, quæ bene uti potuissent, per eamque non solum propriæ, sed etiam infantium salutem providere. Hanc eandem sententiam affirmant D. Dionys. de Cælest. Hierarch. cap. 9. D. Irenæus lib. 4. cap. 71. & alii.

85. Oppositam sententiam tenent S. Otho. Otham. Gregor. in 1. dist. 46. q. 1. ad 3. apud P. Soar. rom. 2. de grat. lib. 4. cap. 11. n. 6. quatenus affirmant his infidelibus non conferri auxilia sufficientia interna, sed illis satis provisum esse per auxilia sufficientia generalia, & externa, nempe per institutionem Ecclesiæ, & Sacramentorum, & per prædicationem Evangelii, quæ de se pro omni omnibus instituta est; & licet non sint auxilia actualia, sunt tamen organa, quibus ipsa actualia communicantur: quod si aliquando contingat, ut prædicatione Evangelica, ac fidei notitia ad hujusmodi infideles non perveniat, id erit per accidens, & quia in penam peccati originalis Deus id permittit, quam tamen penam Deus misericorditer non omnibus, sed aliquibus im-

ponit.

Nec talis permissio, inquit, est injusta; neque contra voluntatem illam generalem antecedentem salvandi omnes; neque contra debitam, & sapientem Dei providentiam: Non primum, quia Deus nulli debet majora auxilia; Non secundum: quia ex parte Dei omnibus parata est salus, quod solum ad illam voluntatem pertinet: Non tertium, quia Deus non tenetur mutare, aut agere contra communem cursum causarum secundarum generalium in uno quoque ordine, ne in illo aliqua monstra, aut defectus sequantur: Pro hac tamen sententia.

Argues 1. autoritate Scripturæ: Primò ex illo Act. 17. ubi de antiquis gentibus, quæ veræ fidei notitiam non habuerunt, sic ait: *Tempora hujus ignorantia despicies Deus, nunc annunciat hominibus*. Secundò ex illo Act. 14. ibi: *Qui in prædicationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas*: in quibus locis significatur, gentes illas non accepisse speciales illustrationes, & internas vocationes, sed tantum auxilia illa generalia de se omnibus communia, quibus tamen aliquando per accidens fuerunt privati in penam peccati originalis. Tertio ex illo ad Rom. 10. ubi loquens Apostolus de sufficientia auxiliorum, quibus Deus omnes vocat ad fidem, solius prædicationis Evangelicæ facit mentionem: *In omnem terram, ait, exivit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum*: quæ si ad aliquos non pervenit, id fuit per accidens; nam Christus Dominus pro illis etiam, sicut pro aliis prædicationem, Ecclesiam, & Sacramenta instituit, in quibus sufficienter omnibus provisum; ergo &c.

Respondeo hæc omnia testimonia solum probare, Deum hujusmodi infidelibus non conferre auxilia proxima, & immediata ad fidem; non tamen probare, non eis conferre auxilia proxima, & immediata ad rectè, honestèque vivendum, & ad servandam legem naturalem, prout servare poterant, quod si fecissent, & obicem non posuissent, sine dubio illis conferret Deus auxilia proxima, & immediata ad credendum, ad quod, si aliud remedium non suppeteret, (quia in sylvis, & in regionibus adeo semotis educati,) mitteret Deus miraculosè Angelum aliquem, aut Prædicatorem, qui eos doceret, & instrueret, ut constaret accidisse Lusitano illi Thaumaturgo, (ut appellatur à populo) Patri Josepho de Anchieta, quem Sanctorum catalogo adscribi speramus; hunc enim (ut refert P. Sebastianus Veretarius, & ex illo transcripsit P. Herice tract. 3. d. 34. cap. 8.) Deus cælitus misit ad instruendum, & baptizandum cælestem illum infidelem Brasiliensem in sylvis ad ultimam usque senectutem educatum, qui legem naturalem observaverat, & illud ultimum, & primum salutis remedium expectabat, ut per portam salutis ad æternam salutem ingrederetur: & si hujus doctrinæ veritas non satis hujus testimonii veritate firmaretur, testimonio D. Dionysii maxime stabilitur, qui lib. de Cælest. Hierarch. cap. 9. sic ait: *Non rectè imputatur gubernatoribus Angelis, si gentes aliæ ad falsorum Deorum cultum devolutæ sunt; sed illis ipsis, qui moribus propriis à recto calle, quo ad Deum ascendere possent, sua sponte deviarunt*.

ex quibus verbis constat, nisi obicem, nempe peccata, posuissent, per Angelos Custodes instructum iri, licet in sylvis fuissent perpetuò educati.

Argues 2. Non apparet quando, & quomodo huiusmodi auxilia sufficientia infidelibus sic enutritis conferantur; ergo omnes similibus auxiliis destituuntur. Ante argumenti solutionem: Advertes cum *P. Soar. cit. num. 2.* infideles hic posse esse in triplici genere: Primò, qui fidem habuerunt, & postea illam deferentes, sunt apostatae, & hæretici. Secundo, qui quidem de fide audierunt, illam tamen recipere noluerunt. Tertiò, qui nunquam de fide audierunt, nullaque prædicatione, aut Evangelii notitia ad illos pervenit. Hoc posito.

Respondeo ad argumentum negando antecedens quoad omnia hæc infidelium genera; nam infidelibus primi, & secundi generis, prout supra diximus, toties datur auxilia sufficientia, ut redeant & veniant ad fidem, quoties recordantur veræ fidei, quam aliquando habuerunt, aut de qua audierunt. Patet, quia tunc tenentur quærere veram fidem; siquidem eis imputatur, si non quærant; non autem imputaretur, si non tenerentur quærere; sed non ita tenerentur quærere, si non possent; nemo enim tenetur ad impossibile; ergo tunc habent posse, sive auxilia sufficientia, quæ dant posse, ut quærant: Confirmatur, quia peccatores fideles tunc habent auxilia sufficientia, ad pœnitentiam, quando ad illam advertunt, ut supra diximus; ergo etiam huiusmodi infideles tunc habebunt auxilia sufficientia, quando adverterint ad veram fidem, aut ad falsitatem suæ sectæ.

Quoad infideles tertii generis, de quibus in præfenti, tunc illis conferuntur auxilia sufficientia interna, & specialia, nempe illustrationes, & inspirationes, quando illis in mentem venit verus Deus, de quo habent notitiam sufficientem, aut saltem aliquod dubium, & vehementem suspicionem, prout supra diximus; aut quando advertunt ad incertitudinem suæ sectæ, si quam habent. Patet, quia hæc sola tempora, vel momenta, non verò alia, quibus distrahuntur, & occupationibus implicantur, videntur illis opportuna pro habendis his auxiliis, ut supra diximus de tempore, quo peccatoribus fidelibus dantur auxilia sufficientia ad pœnitentiam.

Argues 3. Peccatores perpetuò amentes nō sunt capaces inspirationis, & illustrationis internæ; sicque illis specialibus auxiliis destituuntur, & solum habent externa & generalia, quibus etiam per accidens destituuntur; ergo idem dicendum de illis infidelibus. Respondeo hos peccatores, sive sint fideles, sive infideles, aut incidisse in amentiam perpetuam: aut fuisse perpetuò amentes, & nunquam usum rationis habentes: Si primum, & sint fideles, Deus illis contulit auxilia sufficientia interna ne peccarent, antequam in amentiam incidere, sicque ipsis imputabitur, quod peccent, & non salventur: Si sint infideles, etiam antequam inciderent in amentiam, illis contulit Deus auxilia interna ad faciendum, quod in se erat, & si fecissent, sine dubio eis cōferrentur auxilia proxima ad baptismum, & fidem suscipiendam, prout diximus. Si secundum, adhuc Deus illos non destituit auxiliis necessariis remotis, proximè tamen collatis eorum parentibus, qui si illis benè uterentur, vitarent peccata, propter quæ puniuntur in filiorum amentia, sicque de his idem, quod de infantibus, qui sine baptismo decedunt, dicendum est: pro quibus sit:

Tom. 1.

SECTIO VI.

Virum infantibus non baptizatis conferat Deus auxilia sufficientia ad salutem?

ACTENUS de adultis, tūm iustis, tūm peccatoribus; tūm fidelibus, tūm infidelibus, locuti sumus; nunc autem dicendum nobis est de parvulis, sive infantibus, qui sine baptismo, & originalis remedio decedunt, ita ut penè vivere desinant, quàm incipiant. Maxima de hac re suborta est controversia inter *P. Soar. & P. Vasquez*, postea à Magistris Recentioribus agitata, & locupletata; quid de illa sentiamus, breviter jam dicimus: Sit igitur:

Affertio 1. Infantibus, qui vel in utero matrum, aut defectu materiæ, aut ministri sine baptismo decedunt, confert Deus auxilia sufficientia specialia, saltem remotè, & mediata, quatenus proximè, & immediatè illa confert eorum parentibus, quibus si benè uterentur, certè peccata non committerent, propter quæ Deus eos punit, permittendo eorū filios ita miserè, & immaturè decedere, & qui si in abortu ad Deum efficaciter recurrerent, aut ad aliquem Virum Sanctum, nunquam ita punirentur, ut eorum infantes sine remedio baptismi decederent. Ita *D. Thom. Scot. P. Bellarm. lib. 2. de grat. & liber. arbitr. cap. 5. Vega lib. 5. in Trid. cap. 6. P. Less. de prædest. sect. 6. assert. 1. P. Arrubal. 1. p. d. 91. cap. 3. P. Herice tr. 3. d. 35. cap. 2. P. Valent. 1. 2. d. 8. q. 3. punct. 4. P. Amicus de grat. d. 28. n. 107. P. Compton. tom. 1. d. 38. sect. 8. n. 4. & maximè P. Soar. lib. 4. hic cap. 4. per totum, & alii apud citatos.*

Probatur primò ex *D. Prospero lib. 2. de Vocat. gent. cap. 23.* ubi loquens de his infantibus ita ait: *Sub arbitrio jacent voluntatis alienæ, nec ullo modo eis, nisi per alios consuli potest, & consequens est, illos ad eorum pertinere consortium, quorum vel recto, vel pravo aguntur affectu; sicut enim ex aliena confessione credunt, ita ex aliena infidelitate, aut dissimulatione non credunt; ergo &c.* Secundo ratione, quia infantes sunt incapaces suscipiendi proximè, & immediatè auxilia specialia interna, nempe illustrationes, & inspirationes; ergo illa recipiunt remotè, & mediata, quatenus Deus illa confert eorum parentibus proximè, & immediatè, prout diximus.

Affertio 2. Deus huiusmodi infantibus etiam confert auxilia sufficientia externa, & generalia in ipsa institutione Sacramentorum dependenter ab eorum parentibus, aliisque causis secundis, Ita Doctores supra citati. Probatur primò auctoritate Scripturæ: Primò 1. Tim. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; sed sub hac universali comprehenduntur, non solum adulti, sed etiam parvuli, tam enim homines sunt isti, quàm illi, ut ait D. August. apud P. Soar. cit. Nunquid, inquit, parvuli homines non sunt, ut non pertineant ad id, quod dictum est, vult omnes homines salvos fieri; ergo utrique providit Deus auxilia sufficientia ad salutem.*

Secundo ex illo 1. Joan. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi.* Et 2. Cor. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus.* Et infra: *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi.* Et ex Trident. Sess. 6. cap. 2. ubi de-

V u

finis

finis Christum missum; Ut omnes adoptionem filiorum recipere: ex quibus, & aliis locis constat, Christum fuisse omnium redemptorem; sed fuit redemptor adultorum; ergo etiam parvulorum; alioqui non esset omnium redemptor. Confirmatur ex D. Prosper. lib. 2. de Vocat. gent. cap. 2. Non irreligiosè, inquit, arbitror credi, quod isti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratia partem, quæ semper universis impensa est nationibus, quâ utique si bene uterentur eorum parentes, etiam ipsi per eosdem jurentur; ergo &c.

98. Probatur secundo ratione, quia Deus decrevit Sacramentorum institutionem, etiam pro hujusmodi infantibus; ergo eis provisorie in eorum institutione, quantum est ex parte sua; ergo licet non sortiatur effectum, aut ex malitia parentum, aut ex aliqua alia occasione, & concursu causarum secundarum, id erit per accidens, & minime spectans ad simplicem affectum, quo Deus voluit hos pueros, sicut & reliquos homines salvos fieri, omnibusque auxilia sufficientia providere, quin ex tali affectu teneretur malitiam parentum impedire, aut alias quascunque causas quocumque modo impedituras applicationem Sacramentorum, ut bene notat P. Soar. cit. siquidem sub hac conditione voluntatis alienæ, & concursus aliarum causarum secundarum, provisorie illis Deus prædicta remedia ex simplici affectu salvandi illos.

99. Oppositum tenent Greg. in 1. dist. 46. q. 1. Ricard. art. 7. Gabr. in 4. dist. 4. q. 2. art. 3. dub. 2. D. Thom. in 4. dist. 6. q. 1. art. 1. ad 1. Driedo tract. 5. cap. 3. Sot. de Natur. & grat. cap. 10. quos citat, & sequitur P. Vafq. 1. p. d. 96. cap. 2. n. 4. P. Ruiz d. 49. sect. 2. n. 1. licet num. 3. in aliquo sensu nostram etiam sententiam sequi videatur. P. Alarcon tract. 4. d. 5. cap. 9. n. 7. & alii asserentes hujusmodi infantes, ut dicantur habere media, sive auxilia sufficientia ad salutem à Deo provisa, debere poni in illis circumstantiis, in quibus homines adulti possint eis succurrere, si velint, eosque Sacramento salutis abluere, quod fieri nequit, si in utero materno moriantur; aut statim morituri, in eo loco nascantur, ubi aqua non est ad baptismum requisita. Pro hac sententia minus digne de Deo, ejusque bonitate sentiente:

100. Argues 1. Ideo hujusmodi infantes habent media, sive auxilia generalia sufficientia, quia Deus, ut diximus cum Apostolo, vult omnes homines salvos facere; sed hæc verba non intelliguntur de his infantibus; siquidem Apostolus eodem loco etiam dicit, Deum velle, eos ad agnitionem veritatis venire, quæ verba de solis adultis intelliguntur, non autem de infantibus, qui pro eo statu ad agnitionem veritatis nec veniunt, neque possunt venire; ergo &c. Respondeo cum D. August. lib. 4. contr. Julianum, etiam parvulos, qui iustificantur, & salvantur, Venire, ait, in Regnum Dei, ubi certa est veritatis agnitio. Et aliis in locis (ut refert P. Soar. cit. num. 5.) sæpe docet, parvulos baptizatos credere habitu, licet non credant actu; sicque eodem modo potest dici venire ad agnitionem veritatis.

101. Instabis: Verbum venire videtur significare voluntariam fidei susceptionem; sed hanc non habent parvuli pro eo statu; ergo &c. Respondeo parvulos pro eo statu habere voluntariam fidei susceptionem, non propriam, sed parentum, per quorum voluntatem dicuntur venire juxta morem Ecclesiæ; sicque per hæc posteriora verba: Ad agnitionem veritatis venire; non limitantur ad solos adultos illa priora: Deus vult omnes homines salvos fieri, ut

aliqui volunt, cum sint universalis, & ut talia debeant extendi ad omnes homines; homines autem sunt etiam parvuli, ut supra diximus cum D. Augustino pro quibus etiam D. Paul. dicit esse orandum, & Christum fuisse eorum redemptorem, cum dixerit pro omnibus orandum, & Christum pro omnibus fuisse mortuum.

Argues 2. Ideo hujusmodi parvuli haberent media sufficientia, saltem generalia ad salutem, quia Christus Dominus, cum pro omnibus mortuus fuerit, fuit etiam eorum Redemptor; sed hæc ratio non obstat, siquidem solum dicitur eorum Redemptor, aut quia talis fuit quoad sufficientiam, quatenus ejus mors, & passio fuerunt in actu primo valoris sufficientis ad eos redimendos; aut quia parvulorum causa fuit cum cæteris adultis communis; ergo &c.

Respondeo negando minorem, & ejus probationem, nam ut Christus Dominus dicatur parvulorum Redemptor, non sufficit, quod ejus mors, & passio sit sufficiens pretium ad eorum redemptionem, sed requiritur, quod saltem aliquo modo suam passionem eis applicaverit, & media quædam in eorum subsidium applicaverit; quid enim interest ad captivi redemptionem, quod pretium sit sufficiens, si pro eo redimendo non offeratur? alioquin dicitur Christum Dominum fuisse etiam dæmonum Redemptorem, quia ejus sanguis sufficiens fuit ad illos redimendos, qui tamen de facto non fuit, quia pretium pro illis redimendis non obtulit: sic etiam ad rationem Redemptoris parvulorum parum referret, eorum, & adultorum causam esse communem, nisi etiam oblatio pretii esset omnibus communis.

Argues 3. Deus decrevit hunc rerum ordinem, in quo prævidit causas secundas impedituras esse applicationem Sacramentorum his parvulis, quas tamen non impedit; ergo eis non provisorie sufficienter. Respondeo negando consequentiam: primo, quia Deus non tenetur impedire naturalem cursum causarum secundarum, sub cujus conditione illis provisorie media sufficientia. Secundo, quia talia impedita, non per se, sed solum per accidens sequuntur ex tali causarum ordine à Deo decreto. Tercio, quia talia impedita non fuerunt à Deo per se volita, sed tantum permissa ob altissimos fines nobis penitus ignotos.

Argues 4. Deus interdum matri gravide aliquid inspirat quod dum facit, est in causa, ut infans sine baptismo decedat; ut cum matri inspirat audire concionem, quam dum audit, ruit templum, eamque simul cum prole obruit; ergo in hoc, & alio simili casu, videtur Deus nolle hujus parvuli salutem, & media necessaria ad illam consequendam, ei denegasse. Respondeo negando consequentiam; Deus enim adhuc in eo casu vult parvuli salutem, & media sufficientia ei providit, quantum est ex se, licet per accidens hic, & nunc effectus non sequatur, quod est præter intentionem Dei, qui ex primaria, & antecedente voluntate, licet inefficaci, voluit ut media non frustrarentur. Neque in hoc, & alio simili eventu vult Deus directè matris mortem, sed tantum ipsius animæ bonum, sicque per accidens est Deo, quod illa dum animæ suæ bonum intendit, & curat, simul cum prole opprimatur. Addo etiam si Deus matrem vellet ob sua peccata interficere, non idè directè sequitur velle infantem interficere, & multò minus salutem non assequi per baptismum; siquidem effectus secutus ex una actione non est agentis voluntas.

voluntarius, nisi quando est ab eo intentus, aut agens tenetur impedire, quod nullum hic datur respectu Dei, ut patet ex dictis.

106. Instabis: Deus in prædicto eventu ita disposuit causas secundas, ut parvulus prius moreretur, quam baptismum susceperet; ergo noluit, ut illum susceperet; alioqui res, & causas aliter disponderet. Respondeo Deum ex primaria intentione non sic disposuisse causas secundas, ut parvulus destitueretur auxiliis sufficientibus, sed ob alios fines nobis ignotos; quod autem ex hac occasione contingat mors parvuli immatura, est per accidens, & præter intentionem Dei, qui quantum est ex se diuturniorem vitam, & auxilia sufficientia ei volebat. Neque tamen diffiteor, dici posse, Deum velle, quod huiusmodi parvulus non baptizetur, sed ita vult indirectè, quatenus non vult sistere causarum naturalium cursum, illarumque ordinem mutare, cum ad id non teneatur.

107. Argues 5. Ut adultus dicatur habere auxilia sufficientia parata ad salutem, debet poni in talibus circumstantiis, ut sit in ejus potestate, & arbitrio, si velit, uti talibus auxiliis; sed quamdiu puer est in utero matris, neque in illius, neque in parentum potestate est, quominus ei baptismus applicetur; ergo non est ei sufficienter provisum. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia causæ naturales, & rerum naturalium dispositio non obstant, quominus gratia adultis infundatur, neque Deus miraculosè operatur, dum illos, saltem aliquo modo illuminat, quod si huiusmodi lumen eis aliquando non infundat, non quidem faciet, quantum ex se erat, sicque non illis sufficienter provideret: at verò in parvulis aliter se res habet, quibus sæpè sapius succurri non potest, nisi miraculosè impediendo causas naturales, earumque ordinem invertendo, ad quod Deus non tenetur; præsertim quamdiu totum, quod in hoc genere ad ipsum ut authorem gratiæ spectabat, adimpleverit, parando media generalia in institutione Sacramentorum pro illis, sicut & pro adultis; sicque adulto non est alius modus dandi gratiam, nisi illam ei infundendo: at verò parvulo dat gratiam, sive baptismum eo ipso, quod illum etiam pro eo instituit. Fateor quidem adultorum gratiæ magis propriè spectare denominationem auxilii sufficientis, illisque perfectiori modo parari, quam parvulis, quibus minus propriè per analogiam ad auxilium sufficiens adultorum datum est huiusmodi auxilium sufficiens, ut ait P. Ruiz d. 49. sect. 2. n. 3. & solum probat argumentum, nec ego improbo.

108. Argues 6. ex Magistro Bannez 1. p. q. 23. art. 3. dub. 3. conclus. 5. ubi asserit, licet huiusmodi parvulis fuerint præparata auxilia sufficientia, non fuisse tamen præparata in eorum parentibus, neque in immediata Sacramentorum institutione, sed in communi parente Adamo, in quo tanquam in capite præparata fuerunt auxilia sufficientia pro omnibus ejus posteris, quod sic ostenditur: Deus contulit Adamo Justitiam originalem transfundendam omnibus posteris, si non peccasset; ergo omnibus in Adamo præparavit media, & auxilia sufficientia.

109. Respondeo negando consequentiam; neque enim Magister Bannez hac in re est admittendus, utpotè qui non salvat, quod Deus post peccatum originale habeat voluntatem salvandi hos parvulos, quod probò; nam eo ipso, quod per peccatum ablata fuit Adamo justitia originalis, illiusque transmissio in posteris, etiam his pueris fuerunt

Tam. 1.

in eo ablata prædicta remedia sufficientia; ergo si Deus post originale alia remedia illis non provisit, non potest dici, quod post originale voluit illos salvos fieri; alioqui velle: id, ad quod negaret media sufficientia, ut obtineretur. Addo ex hoc sequi (juxta probabiliorē sententiam, quæ tenet; justitiam originalem fuisse Adamo collatam independentē ex meritis Christi, de quo jam supra,) Christum Dominum non fuisse horum infantium Redemptorem. Patet, quia infantes juxta hanc sententiam nullum haberent præparatum remedium ad salutem ex meritis Christi; ergo non fuisset eorum Redemptor; hoc autem non est dicendum, prout supra diximus; neque sequitur ex nostra sententia, siquidem dicimus, etiam post prævisum originale, Deum illis præparasse prædicta remedia sufficientia ex meritis Christi Domini.

Ex hæcenus dictis præcedentibus Sectionibus colliges, omnibus hominibus, tum justis, tum peccatoribus, tum fidelibus, tum infidelibus, tum adultis, tum infantibus, tum prædestinatis, tum reprobis, contulisse Deum auxilia sufficientia ad salutem, in quo maximè relucet Bonitas, & Misericordia Divina, quatenus nulli defuit, quantum in se erat, ut posset summam illam consequi felicitatem.

SECTIO VII.

Virum major sit prædestinatorum, quam reproborum numerus?

ADVERTES I. cum P. Soar. lib. 6. de prædest. cap. 1. à n. 1. abundantiora gratiæ dona,

tam actualis, quam habitualis, fuisse à Deo communicata aliquibus reprobis, quam aliis prædestinatis; siquidem in majori gratia fuit creatus Lucifer, quam alius Sanctorum Angelorum. Deinde adultus pro tota vita bene operans, & postea in peccato finali moriens, majora gratiæ dona accepit, quam infans cum solo baptismo decedens; aut quam adultus ad finem vitæ conversus, vel cum sola contritione, vel cum sola attritione & Sacramento moriens. Et ratio est, quia neque illa abundantiora dona sunt necessaria ad salutem; neque sola illa sufficiunt sine dono perseverantiæ. Unde cum illis potest reprobis non salvari, & sine illis potest salvari electus; semper tamen electus excedit reprobis in justificatione cum auxiliis, & dono perseverantiæ, quæ cum ei in effectu præstent salutem, semper majorem Dei amorem ostendunt, & in ratione doni sunt longè excellentiora.

Advertes secundò, licet certò de prædestinatorum, & reproborum numero judicare non possimus, ex multis tamen conjecturis deprehendi posse, & cum aliquali fundamento tum rationis, tum authoritatis ostendi probabiliter; nam certò, & determinatè solus Deus id cognoscit, ut constat ex illo 2. ad Tim. 2. Firmum fundamentum Dei stat, novit Dominus, qui sunt ejus. Et ex illo Ecclesiæ in quadam Oratione: Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in æterna felicitate locandus: eademque ratio est de reprobis numero; siquidem Scientia Dei, cum sit æterna, omnia, sive bona, sive mala, quæ in tempore sunt eventura, illi sunt ab æterno certa.

Advertes tertio, ut aliquid de prædestinatorum numero conjectari, seu potius suspicari possimus, aut loqui posse de prædestinatis, nulla facta cum

V u 2

repro-

reprobis comparatione; aut illa facta, quæ tamen multipliciter fieri potest: Primò potest fieri comparatio generalissima inter omnes prædestinatos, & reprobos, tùm Angelos, tùm homines. Secundò inter solos Angelos. Tertiò inter Angelos, & homines prædestinatos. Quartò inter Angelos, & homines reprobos. Quintò inter ipsos solos homines absolute. Sextò inter solos Christianos. Septimò inter solos adultos. Octavò inter solos adultos catholicos. Nondò inter catholicos viros, & fœminas. His positis.

114. Dico 1. Numerus prædestinatorum, nulla facta comparatione cum reprobis, est copiosissimus. Probatur primò ex illo Apoc. 7. ubi Joannes post centum quadraginta quatuor millia signatos, vidit Turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Secundò ex illo Matth. 8. *Multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Jacob in regno celorum*: Quæ loca ponderans D. August. serm. 32. de Verb. Domini. *Multi certe, inquit, & pauci, ipsi pauci, qui multi, pauci in comparatione multorum perditorum, multi in societate Angelorum.* Idem habet lib. 3. contr. Crescon. cap. 66. & lib. 4. cap. 53. Tertiò ex illo Psal. 138. *Dinumerabo eos, & super arenam multiplicabuntur.* ubi D. Aug. & D. Prosper. observant, multitudinem esse tantam, quantam solus Deus numerare possit. Quartò ex illo Jerem. 33. *Sicut dinumerari non possunt stelle Cæli, & metiri arena maris, sic multiplicabo semen David servi mei, & Levitas ministros meos, quod videtur intelligendum de his, qui perseveranter, & in æternum Deo ministrant.*

115. Dico 2. Si fiat comparatio absolutissima inter omnes prædestinatos, & reprobos tùm Angelos, tùm homines, probabile est, majorem esse numerum prædestinatorum, quam reproborum. Ita multi Recentiores Theologi. Probatur, quia Angeli sunt in numero longè majori, quam homines; sed ex Angelis multò plures sunt prædestinati, quam reprobi; siquidem horum sola fuit tertia pars, ut constat ex illo Apoc. 12. 4. *Et cauda ejus traherebat tertiam partem stellarum*; ergo Angeli, & homines prædestinati simul majorem efficiunt numerum, quam sit reproborum numerus ex Angelis, & hominibus. Dixi probabile est, quia P. Soar. lib. 6. de præd. cap. 3. n. 7. dicit, se ad hoc affirmandū, vel negandū, nullum neq; in Scriptura, neque in Sanctis Patribus reperisse fundamentum, omnesque conjecturas ad id probandum esse infirmas.

116. Dico 3. Si comparatio fiat inter solos Angelos, major est numerus prædestinatorum, quam reproborum. Ita communiter Doctores cum D. Thom. 1. p. q. 63. art. 9. ad 1. P. Soar. proximè num. 1. P. Granad. P. Alarcon. & alii. Probatur ex illo Apoc. 12. 4. ibi: *Cauda ejus traherebat tertiam partem stellarum*: id est Angelorum; ergo cum soli sequaces Luciferi fuerint reprobi, & hi fuerint tantum tertia pars, pauciores fuerunt reprobi, quam electi.

117. Dico 4. Si comparatio fiat inter Angelos, & homines prædestinatos, plures sunt prædestinati Angeli, quam homines. Ita judicant Doctores, præsertim Dionys. Carthusian. qui ex revelationibus factis Beatæ Birgittæ dicunt, ad eò plures esse Angelos beatos, quam homines, ut unicuique homini possent assignari decem Angeli custodes; quod intelligitur, non solum de hominibus prædestinatis, & pro tunc existentibus, sed de omnibus absolute, quotquot erant producti, aut producendi à Deo, ut judicant optimi Recentiores.

Dico 5. Si comparatio fiat inter homines, & Angelos reprobos, plures sunt homines prædestinati, quam Angeli reprobi. Ita P. Ruiz d. 52. n. 13. P. Alarcon tract. 4. d. 6. cap. 2. num. 3. & alii. Probatur primò autoritate Sanctorum Patrum ex D. Aug. lib. 22. de Civit. cap. 1. *Instaurat, inquit, partem, quæ lapsa est, Angelorum, ac si superna Civitas non fraudatur suorum numero civium, quin etiam fortassis uberiori letatur.* Et in Enchirid. cap. 29. *Superna civitas nulla civium numerositate fraudabitur, sed uberiore etiam copia fortasse regnabit.* Et D. Gregor. hom. 34. in Evangel. *Tanta, inquit, a censura creditur multitudo hominum, quanta multitudo remansit Angelorum: remansit autem major, quam multitudo Angelorum, qui ceciderunt; et ego &c.* Hoc idem probant D. Ansel. lib. 1. Cur Deus homo cap. 18. D. Bern. serm. 68. in Cant. & Magist. in 2. dist. 9. cap. penult.

Probatur secundò rationibus: Prima, quia Deus naturam humanam potius, quam Angelorum exivit ad unionem Hypostaticam; ergo Deus homines ut Christi Domini fratres elegit per se primò non minùs, quam Angelos, nec in minori numero. Secunda, quia Deus, ut suam maximam ostenderet Misericordiam, elegit ad gloriam; sed naturalis imperfectio generis humani, & generalis illius corruptio per peccatum, magis in ejus prædestinatione commendat Misericordiam Divinam, quam naturalis perfectio Angelorum; ergo plures saltem, quam fuerunt Angeli reprobi, fuerunt homines prædestinati.

Dico 6. Si comparatio fiat inter solos homines, ipsosque omnes quotquot fuerunt, sunt, & erunt usque ad finem mundi, plures sunt reprobi, quam prædestinati. Ita P. Soar. lib. 6. de prædest. cap. 3. num. 2. P. Ruiz d. 54. sect. 1. num. 3. P. Alarcon tract. 4. d. 6. cap. 2. n. 2. qui addit, esse de fide. Probatur primò autoritate Scripturæ Matth. 7. 13. *Lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem; & multi sunt, qui intrant per eam. Quam angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam.* Et Matth. 22. 14. *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Et ad Rom. 9. 27. *Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquæ salvæ fient.* Et cap. 11. 5. *Reliquæ secundum electionem gratiæ salvæ factæ sunt.* Et Isai. 24. 13. *Quomodo si paucæ olive, quæ remanserunt, excutiantur ex olea, & racemi, cum fuerit finita vindemia: ubi electi quasi reliquis frugum, aut botrorum ex messe, aut vindemia relectis comparantur.* Et Psal. 16. 14. *Apauis de terra divide eos.* Et Ecclesiast. 7. 34. *De negligentia tua purga te cum paucis: & sæpè alibi, ex quibus satis constat quàm pauciores sint electi comparatione reproborum.*

Probatur secundò ex Sanctis Patribus, ex D. Aug. lib. de corrept. & grat. cap. 10. *Quod pauci, inquit, in comparatione pereuntium, in suo però numero liberantur multi, gratia fit, gratis fit, gratia sunt agendo, quia fit.* Et lib. 21. de Civit. Dei cap. 12. *In severitate ultionis, ait, multò plures sunt, quàm in gratia redimentis, ut sic ostendatur, quid omnibus deberetur.* Et lib. 3. contr. Crescon. cap. 66. *Ipsi boni, ait, verique Christiani, qui per se ipsos multi sunt, cõparatione malorum, salforumq; pauci sunt.* Idemque habet variis in locis, & habent D. Nazianz. orat. 33. D. Ansel. in Etucidar. D. Greg. hom. 19. in Evang. & alii.

Probatur tertiò inductione, nam si considerentur homines in eo statu ante Christi Domini adventum, rara erat Dei cognitio juxta illud Psalm. *Notus in Judea Deus*: & rara sanctificatio, sine qua non

non datur prædestinatio: si verò post ejus adventum, innumeræ nationes, aut non audierunt Evangelium, aut si audierunt, non crediderunt, & adhuc ex ipsis, qui crediderunt, magna pars damnatur; ergo &c. Cur autem Deus permittat tantam multitudinem interire, & tam paucos salvari? Ratio ex parte Dei est profundum ejus consilium, & inscrutabilia Judicia ejus, quia abyssus multa; ex parte autem hominum est depravatio appetitus ab originali orta, & difficultas mediocritatis, quæ necessaria sunt ad finem supernaturalem assequendum.

123. Dico 7. Si comparatio fiat inter solos homines Christianos, ita ut includantur in illis tum parvuli, tum hæretici, tum Schismatici, tum veri Catholici, major videtur esse numerus prædestinatorum, quam reproborum. Ita P. Soar. P. Ruiz. P. Granad. P. Alarcon. cit. & alii communiter. Probatur primò ex aliquibus locis tum Scripturæ, tum Sanctorum Patrum apud Doctores citatos. Secundò, quia id suadet divina Misericordia, & summa Dei bonitas, qui (ut canit Ecclesia) *Omnipotentiæ suæ parcendo maxime, & miserando manifestat*. Tertiò, quia facta diligentia (ut inquit P. Ruiz) per Parochias in mortuorum libris, major est numerus puerorum decedentium cum baptismo ante usum rationis, quam adultorum; sed qui cum solo Baptismo decedunt sunt prædestinati, & ex adultis etiam magna saltem pars erit de numero prædestinatorum; ergo &c.

124. Oppositum tenent aliqui, & probabilius iudicat P. Soar. cit. n. 5. & 6. cum D. Aug. & D. Greg. ex illo præcipuè fundamento, quod Christus Dominus dicat Matt. 22. 14. *Multi sunt vocati, pauci vero electi*. Responderi tamen potest, hæc verba, & hos Doctores intelligendos esse, aut facta comparatione inter omnes homines tum fideles, tum infideles, de quo supra: aut facta comparatione inter solos fideles Catholicos adultos, de quo statim; licet P. Vasq. & P. Herice nihil de hac re deliberent, quippe qui iudicent hujus comparationis excessum soli Deo esse notum, ejusque iudicio reservatum.

125. Dico 8. Si comparatio fiat inter solos Christianos adultos, comprehendendo etiam hæreticos, & Schismaticos, major est numerus reproborum, quam prædestinatorum. Ita P. Soar. cit. n. 6. cum D. Aug. D. Greg. P. Ruiz d. 54. sect. 1. num. 16. & apud illum Caiet. Carthusian. Lyran. P. Lorin. in psal. 138. 14. P. Maldonat. in Matt. 22. 14. P. Molin. 1. p. quest. 23. art. 7. conclus. 3. Probatur primò ex illo proximè cit. Matt. 22. 14. *Multi sunt vocati, pauci vero electi*. Et ex parabola seminis Luc. 8. cujus sola quarta pars fructum attulit. Et ex parabola tritici, & paleæ; nam per aream intelligitur Ecclesia, per paleam reprobi, & per triticum electi; sicut autem paleæ excedunt triticum, sic reprobi prædestinatos. Et ex parabola de Virginibus, ex qua probat Caietan. etiam ex illis, qui in Ecclesia mediocriter vivunt, dimidiam partem damnari præter alios, qui laxè vivunt, & dimidiæ illi parti adjuncti, bonos, & electos sine dubio excedunt; ergo &c.

126. Probatur secundò ex testimoniis supra cit. n. 120. quæ omnia probant præsentem conclusionem. Probatur tertiò, quia Hæretici, Schismatici, & Apostatae semper fuerunt in magno numero præter alios malos Catholicos male morientes; ergo omnes hi simul sumpti videntur excedere numerum bonè morientium, sive prædestinatorum. Confirmatur primò ex propensione hominum ad malum,

& ex difficultate ad bonum; facilius enim cadunt per peccatum, quam resurgant per poenitentiam; ergo &c. Secundò, quia quilibet peccator moriens sine vera poenitentia, reprobatur, ut est de fide; sed ex hujusmodi fidelibus Christianis multò plures sunt peccatores morientes sine vera poenitentia; ergo ex his Christianis multò plures reprobantur, quam salvantur. Minorè, quæ sola videtur indigere probatione, latè, & crudè ostendit per singulas partes, & calus, quibus è vita decedunt homines P. Ruiz cit. ego autem solum illam probò ex eo, quod multò plures, cum malè vivant, ad ultimum vitæ finem poenitentiam reservant, quorum poenitentia quam sit falsa, sine aliis Patribus apud P. Ruiz cit. sic testatur D. Hieron. jam mortui vicinus, ut refert Euseb. Epist. ad Damasum. Vix, ait, de centum millibus hominum, quorum mala fuit semper vita, meretur à Deo habere indulgentiam unus.

127. Dico 9. Si comparatio fiat inter solos adultos verè Catholicos, sive qui intra veram, & Catholicam Ecclesiam moriuntur, plures sunt prædestinati, quam reprobi. Ita P. Soar. cit. num. 6. P. Alarcon. tr. 4. d. 6. cap. 2. n. 4. & alii communiter. Probatur primò, quia licet major pars horum hominum sæpius mortaliter peccent, etiam sæpius resipiscunt, sicque cadendo, & resipiscendo vitam transeunt, & ad infinitam Dei pietatem pertinet fortia auxilia eis tribuere in extrema necessitate, unde pendet æterna vita; ergo cum Deus majora tunc auxilia eis tribuat, idque ex sua Misericordia, & hæc magis reluceat in multitudine prædestinatorum, major erit illorum numerus, quam numerus reproborum.

128. Probatur secundò, quia ex his hominibus, licet sæpius cadant, pauci sunt qui ad finem vitæ per Sacramenta non præparentur ad vitam æternam; & de commissis non doleant, saltem per veram attritionem; sed hoc sufficit, ut eo temporis iustificentur, & post hujusmodi justificationem, cum breve sit sæpius intervallum, solent facile perseverare absque ullo peccato mortali; præsertim, cum videant mortem instare, & Confessorum adstantium monitiones spirituales de æternitate, & de peccatorum contritione audiant; ergo &c. Confirmatur primò, quia morte instante, ut sæpius videmus, etiam sceleratissimorum hominum corda emolliuntur, & in lacrymas pro commissis erumpunt; ergo &c. Secundò ut constat Matt. 22. ex tanta multitudine vocatorum ad nuptias, unus tantum fuit ejectus. Et ex tribus servis, quibus Deus talenta sua tradidit, unus tantum missus est ad tenebras exteriores; ergo &c.

129. Neque dicas cum P. Ruiz, plures Christianorum non obedire divinis inspirationibus, sicque non salvari. Non, inquam hoc dicas: primò quia hoc solum verum est de aliis adultis Christianis, Hæreticis, Schismaticis, & apostatis, inter quos si simul cum veris Catholicis fiat comparatio, fateamur, majorem esse reproborum, quam electorum numerum. Secundò, id solum habere locum in inspirationibus non finalibus, aut ad majorem perfectionem procurandam; non autem de finalibus, & de illis, quæ necessaria videntur ad salutem æternam consequendam. Et in hoc sensu intelligendi sunt Sancti Patres, si qui asserunt, plures Christianorum non obedire divinis inspirationibus, ut ait P. Ruiz.

130. Dico 10. Si comparatio fiat inter Catholicos viros, & sceminas, plures sceminae salvantur, quam viri. Ita tenet ut probabilius P. Ruiz d. 54. sect. 6. num. 4.

num. 4. & aliqui Recentiores. Probatur primò, quia plures ex viris moriuntur sine Sacramentis in bello, in naufragiis, inter latrones, rixas, & similes occasiones. Secundò, quia femina à pluribus corriguntur, ne vivant effrenatè, nempe à maritis, à parentibus, à fratribus, & consanguineis; sæpius à maritis quoddam genus martyrii patiuntur; facilius adducuntur, ut doleant, si peccant; Sacramenta, Conciones, & Sacrificia magis frequentant; elemosynas majori cum pietate faciunt; & Misericordiam Divinam magis commovent, quia sunt objectum majoris compassionis propter dolores in pariendis filiis, propter ærumnas, & vexationes, quas patiuntur; & tandem, cum sint ordinariò domi, remotiores sunt ab occasionibus peccandi.

131. Nihilominus æqualem futurum esse numerum virorum, ac feminarum in prædestinatione, & reprobatione tenuit *Marsil. lib. 2. sent. quest. 13. dub. 4. in quam sententiam inclinat D. Thom. quodlib. 3. q. 11. a. 25. illam etiam tangunt, nihil tamen decernunt Alex. and. 2. p. q. 95. memb. 4. Scot. 2. dist. 20. q. 2. Gabr. ibid. a. 3. dub. 1. P. Alarcon. tr. 4. d. 6. cap. 2. Probant primò, quia licet femina pietate præsent, viri tamen sunt constantiores in bono. Sed contra, quia licet viri constantia excellent, habent tamen frequentiores & vehementiores peccandi occasiones, in quibus plura, & majora peccata committunt, & de quibus postea difficilius dolent.*

132. Probant secundò, quia in statu innocentia æqualis esset numerus virorum, & feminarum, qui salutem consequerentur; siquidem par numerus nasceretur, omnes autem qui nascerentur, essent prædestinati, & nullus reprobaretur; ergo &c. Sed contra, quia dato quod in eo statu par numerus utriusque sexus nasceretur, de quo *P. Ruiz d. 13. sect. 4.* dona etiam essent paria, sicque æqualiter operarentur, & salvarentur: at verò in statu naturæ lapsæ cætera non sunt paria, ut patet ex supra dictis.

133. Probatur tertio, quia sexus virilis perfectior, & similior est Christo Domino; ergo non debuit minor ejus numerus prædestinari, quàm feminarum; sed contra, quia licet sexus virilis sit physice perfectior, non inde colligitur, quod sit etiam perfectior moraliter, imò contrarium, ut suaudent rationes supra factæ; cum autem prædestinatorum numerus morali perfectioni, non verò physica respondeat; major videtur esse in prædestinatione numerus feminarum, quàm virorum. Qualisnam sententia sit verisimilior, sententiam proferat Lector. Interim sit.

SECTIO VIII.

De certitudine Prædestinationis, & Reprobationis.

134. DVERTES præsentem difficultatem posse in multiplici sensu agitari: Primò absolute de certitudine, & infallibilitate prædestinationis & reprobationis. Secundò de certitudine numeri formalis, id est quoad certum, & determinatum numerum, v. g. viginti, aut decem millia. Tertio, de certitudine numeri materialis, id est non solum quoad certam quantitatem personarum, sed etiam quoad certas, & determinatas personas, nempe Petrum, Paulum, &c. Quarto de certitudine, quam quisque in hac

vita habere potest de sua prædestinatione, aut reprobatione. Quintò de certitudine morali, quam quisque per aliquot signa habere potest de sua prædestinatione, aut reprobatione. Hoc posito.

Difficultas 1. Utrum prædestinatio & reprobatio habeant certitudinem infallibilem, siue sint infallibiter certæ? Duo sunt errores, qui directè pugnant cum certitudine, & infallibilitate prædestinationis, & reprobationis absolute: Primus tribuitur Aegyptiis, quatenus divinam ordinationem, quam fatum appellabant, aliquibus sacrificiis, & orationibus impediri posse dicebant. Idem tribuitur Stoicis; & idem quasi fuit error Avicennæ in *Met.* ut refert *D. Thom. de Verit. q. 6. art. ult.* Secundus fuit Massiliensium Semipelagianorum, qui contendebant prædestinatorum & reprobatorum numerum non esse certum, sed posse augeri, vel minui, ne libertati necessitas inferatur, ut refert *D. Prosper epist. ad Augustinum.* & *D. Hilari etiam epist. ad Augustinum.*

Nihilominus prædestinatio, & reprobatio habent certitudinem infallibilem. Est certa, & ab omni incertitudine prorsus aliena. Ita *P. Ruiz d. 13. sect. 1. n. 4. P. Tanner. d. 3. q. 6. dub. 1. n. 1.* cum *D. Thom.* apud illum variis locis. *Magister in 1. dist. 40. & cum eo omnes Theologi, & quoad prædestinationem ait hic Lezana q. 7. esse de fide.* Probatur primò autoritate Scripturæ. Numer. 23. ibi: *Non est Deus quasi homo, ut mentiat; nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit ergo & non faciet? Locutus est, & non implebit?* Et 1. Reg. 15. *Triumphator in Israël non parceret, & penitudine non flectetur.* Nec enim homo est, ut agat penitentiam. Et Malach. 3. *Ego Dominus, & non mutor.* Et *Isai. 46. Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* Et ad Heb. 6. *In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis hereditatis immobilitatem consilii sui interposuit iurandum, ut per duas res immobiles (id est consilium & juramentum) quibus impossibile est mentiri Deum, firmissimum solatium haberemus.* Et ad Rom. 11. *Si ne penitentia sunt dona, & vocatio Dei: id est sine mutatione stabiliter fixa, & sæpè alibi: ergo &c.*

Probatur secundò ex Concil. Valent. sub Leone IV. cap. 3. ibi: *Apud Deum, ut Sanctus Augustinus ait, de omnibus omnino rebus, tam fixa sententia, quam certa præscientia, Et infra: De hac immobilitate præscientia, & prædestinationis Dei, per quam apud eum futura jam facta sunt, apud Ecclesiastem bene intelligitur dictum: Cognovi, quod omnia opera, quæ fecit Deus, perseverent in perpetuum.* Et *D. Aug. lib. de bono persever. cap. 14.* sic definiens prædestinationem: *Prædestinatio, inquit, est præscientia, & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur.* Et cap. 17. *In sua, quæ falli, mutariq. non potest præscientia, opera futura disponere, id omnino, nec aliud quidquam est, nisi prædestinare.* Et *D. Prosper. ad 12. Object. Vincenr. Prædestinatio, inquit, & si apud nos, dum in presentis vitæ periculis versamur, incerta est; apud illum tamen, qui fecit ventura, incommutabilis permanet.* Et *D. Fulgent. lib. de Fide ad Petr. Firmisimè tene, & nullatenus dubites, omnes, quos vasa misericordiae gratuita bonitate Deus fecit, ante constitutionem mundi, in adoptionem filiorum Dei prædestinatos à Deo; neque perire posse aliquem eorum, quos Deus prædestinavit ad regnum celorum; nec quemquam eorum, quos non prædestinavit ad vitam, ulla posse ratione salvari.* Idem habet *lib. 1. ad Aloum. cap. 12. & D. Isidor. lib. 1. sentent. de sum. bono cap. 18. & alii.*

Probatur tertio ratione, quia tam prædestinatio, quàm

quàm reprobatio includunt formaliter, prout supra diximus, scientiam, & voluntatem divinam efficacem; sed utraque est certa, & infallibilis; alioqui cognitio divina posset falli, & voluntas divina efficax mutari; ergo &c.

39. Obijcies 1. Ex illo Apoc. 3. ibi: *Tene, quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam: ex quo videtur, illum, qui prædestinatus est ad coronam, posse eam amittere, sicque reprobari.* Respondeo locum illum non intelligi de corona gloriæ, sed aut de aliqua dignitate temporali, nempe de Episcopatu, principatu, & similibus: aut de propriis meritis, ac si diceret, tene opus bonum, quod habes, nè aliquis alius habeat opera bona, consequenterque merita, quæ tu habere poteras, & accipiat coronam, ad quam prædestinatus es per opera bona consequendam.

40. Obijcies 2. Certitudo prædestinationis defumitur à Voluntate Divina prædestinante, sicut certitudo reprobationis à Voluntate Divina reprobande; sed Voluntas Divina, cum sit libera, potest revocari; imò de facto constat, aliquas voluntates revocasse, nempe illam de subversione Ninivitarum. Jon. 3. & illam de morte Ezechiae, Isai. 38. quibus additur illud Jerem. 18. ibi: *Si penitentiam egerit gens illa à malo suo, agam & ego penitentiam super quod cogitavi, ut facerem ei.* Respondeo minorem esse veram, si Voluntas divina sit conditionata, & conditio revocatur ex parte objecti, ut factum fuit à Ninivitis, & ab Ezechia, & poterat revocari ab illis, de quibus agitur loco cit. Jerem. at verò voluntates prædestinationis, & reprobationis sunt absolutæ, & efficaces, sicque non possunt revocari. Imò si aliquando sint conditionatæ, cum supponant Scientiam Mediam, supponunt etiam conditionem infallibiliter futuram, sicque non possunt non esse infallibiles.

41. Hinc sequitur primò, ut ait P. Tanner. cit. n. 3. hanc: *impossibile est prædestinatum damnari, aut reprobum salvari;* quæ etiam videtur D. Aug. & alii Patres, esse planè veram, & admittendam, non solum abhinc limitatione in sensu composito, sed etiam absolute; siquidem ex se, & ex ipsis terminis habet sensum compositum. Secundo non rectè absolute dici: *Deum posse prædestinare, quem non prædestinavit: aut posse non prædestinare, quem prædestinavit:* siquidem tales propositiones faciunt sensum compositum, sicut hæc: *Possibile est, ut sit prædestinatus ille, qui non est prædestinatus:* quæ absolute est falsa, licet rectè dici possit: *Deus poterat hunc, nempe Petrum prædestinare, aut non prædestinare:* siquidem hic sumitur in sensu diviso.

42. Difficultas 2. Utrum formalis prædestinatorum & reprobatorum numerus, nempe quod sint in tanta quantitate, nec plures, nec pauciores, etiam habeat certitudinem infallibilem? Affirmative. Ita D. Thom. 1. p. q. 23. art. 7. P. Tanner. d. 3. q. 6. dub. 1. n. 5. P. Ruiz d. 53. sect. 2. n. 4. dicitq; nulum Catholicum de hac conclusione posse dubitare. Probatur primò autoritate Scripturæ Joan. 13. 18. ibi: *Scio, quos elegerim.* Et 2. ad Tim. 2. Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc, cognovit Dominus, qui sunt ejus. Et Joan. 10. Bonus pastor proprias oves vocat nominatim. Et infra: *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me;* & sæpe alibi.

43. Probatur secundo ex Sanctis Patribus D. Aug. Epist. 106. ad Bonif. Certe est, inquit, Dei præscientie definitus numerus, & multitudo Sanctorum. Et lib. de corrept. & grat. cap. 13. Hæc de his loquor, qui prædestinati sunt in regnum Dei, quorum ita certus est

numerus, ut nec addatur ei quidquam, nec minuat ex eis. Et D. Prosper. Epist. de liber. arbit. ad Rufin. Cum certus, inquit, apud Deum, definitusq; sit numerus prædestinati in vitam eternam populi, & secundum propositum Dei vocantis electi. Quod quidem tam impium est negare, quàm ipsi gratie contraire. Et idem habet lib. 2. de Vocat. Gent. cap. 29.

144. Probatur tertio ratione, quia Deus tam circa prædestinatos, quàm circa reprobos quoad numerum habet scientiam infallibilem, & voluntatem efficacem; sed talis scientia, & voluntas non possunt ferri in incertum; ergo habent certitudinem quoad numerum formalem.

145. Dices: Numerus prædestinatorum formalis potest addi, & minui, ut patet ex illo Denteron. 1. ibi: *Addat Dominus Deus ad hunc numerum multa millia, & benedicat vobis;* ergo non est certus quoad quantitatem determinatam. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem dicimus cum D. Thom. locum illum debere intelligi de numero electorum, non ad gloriam, sed ad gratiam secundum præsentis temporis differentiam, cui possunt addi, & de facto superaddenda sunt plura millia pro tempore futuro.

146. Hinc rejiciendus est Catherinus. lib. 1. de prædest. cap. ult. (quem etiam aliquando secutus est Sixtus Senensis, ut ipse fatetur lib. 6. Biblioth. annot. 248.) quatenus distinguens inter prædestinatos, & salvandos duo asserit: Primum non omnes, qui salvantur, esse prædestinatos. Secundum, numerum quidem prædestinatorum esse certum, non autem salvandorum, sed hunc augeri, & minui posse. Quem Catherinum quasi re ipsa lapsus gravissimè reprehendunt Soto. Bannez. 1. p. q. 23. art. 7. alique Thomistæ Recentiores, quos sequitur P. Valent. 1. p. q. 23. punct. 3. & quidem merito; nam periculosus loquendi modus est, inquit P. Ruiz cit. n. 7. inter ordinem prædestinatorum, & ordinem reprobatorum, tertium quemdam constituere hominum, ex quo non nulli, licet non sint prædestinati, salvantur; alii verò damnantur, licet non sint reprobandi. Patet ex supra dictis, & infra dicendis, tum Sacræ Scripturæ, tum Sanctorum Patrum, tum omnium aliorum Theologorum, ex quibus omnibus duos tantum ordines legimus, prædestinatorum scilicet, qui salvantur, & reprobatorum, qui damnantur.

147. Difficultas 3. Numerus materialis prædestinatorum, & reprobatorum, id est quoad certas ac determinatas personas, habet etiam infallibilitatem, non solum ratione cognitionis, sed etiam electionis. Ita D. Thom. 1. p. q. 23. art. 7. & de Verit. q. 6. & in 1. dist. 40. q. 3. art. unico. Albert. 1. p. quest. 63. memb. 2. Durand. in 1. dist. 40. q. 1. art. 3. & dist. 41. q. 1. art. 8. Greg. dist. 40. q. unica art. 3. Major. Marsil. Carthus. Ricard. Capreol. Caiet. P. Valent. 1. p. q. 23. punct. 6. P. Soar. lib. 1. de prædest. cap. 10. nam. 4. & lib. 6. cap. 2. n. 6. P. Mol. hic art. 4. d. 1. memb. 11. & art. 7. quos citat, & sequitur P. Ruiz d. 53. sect. 2. num. 10. & 11. P. Tanner. 1. p. d. 3. q. 6. dub. 1. n. 5. & alii. Probatur primò ex Scriptura 2. Tim. 2. ibi: *Novit Dominus, qui sunt ejus.* Et Joan. 10. Bonus pastor proprias oves vocat nominatim. Et infra: *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me.* Et ad Rom. 9. *Jacob dilexi, Esau autem odio habui;* ergo &c.

148. Probatur secundo ex Sanctis Patribus D. Aug. tract. 8. in Joan. ibi *De ovibus istis, id est prædestinatis, nec lupus rapit, nec latro interficit. Securus est de numero earum, qui pro eis novit, quod dedit.* Et D. Prosper. lib. 2. de Vocat. gent. cap. 29. *Quod Pater*

Pater Filio dedit, Filius non amittit, nec quisquam potest de manu eius rapere, quod accepit. Firmum fundamentum Dei stat, & mansuri in aeternum templi edificatio non vacillat. Et D. Aug. tr. 45. in Joan. Quis alius oves proprias vocat nominatim, & educit eas hinc ad vitam aeternam, nisi qui novit nomina praedestinatorum? Idem habet lib 5. de Baptismo cont. Donatist. cap. 27.

149. Probatur tertio rationibus: Prima, quia si Deus singulos homines in particulari non deligeret ad numerum electorum, sequeretur, aliquos se ipsos discernere transcentes à numero reproborum ad numerum electorum; sed hoc est contra illud 1. Cor. 4. *Quis enim te discernit? ergo &c.* Secunda, quia Deus non potest creare, quin decernat singulas res in particulari, quae sunt creandae; ergo neque praedestinare, quin decernat singulas personas in particulari, quae sunt praedestinandae. Tertia, quia singulus determinat quamlibet partem luti in singulari, ut faciat vas in honorem, aut in contumeliam; sed Deus in praedestinatione, & reprobatione habet se ad instar figuli eligentis ex eadem massa hanc luti partem, ut faciat vas in honorem, illam autem, ut faciat vas in contumeliam juxta illud ad Rom. 9. *An non habet potestatem figulus. &c.* de quo jam supra; ergo &c. Quarta, quia Jacob, & Esau proponuntur in exemplum praedestinatorum, & reproborum; sed Deus determinatè elegit Jacob, & reprobat Esau; ergo &c. Quinta, quia praedestinatio, & reprobatio, prout supra diximus includit formaliter actus scientiae, & voluntatis divinae; sed hujusmodi actus non sunt in Deo vagi, & confusi, sed determinati, & distinctissimi; ut autem sint tales debent attingere, non solum numerum formale, sed etiam materiale, nempe ipsa individua praedestinanda, aut reprobanda; ergo &c.

150. Oppones 1. Si numerus materialis esset infallibiliter certus, sequeretur, neque Paulum posse damnari, neque Judam salvari; sed Paulus potuit damnari, ut ipse dixit: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne cum aliis predicavero, ipse reprobus efficiar: & Judas potuit salvari; siquidem liberè se perdidit; ergo &c.* Respondeo Paulum, & quemlibet alium praedestinatum posse damnari; & Judam, ac quemlibet alium reprobatum posse salvari in sensu diviso, & specificativè; non autem in sensu composito, & reduplicativè cum praedestinatione, & reprobatione, id est ex suppositione scientiae, & decreti divini efficacis eligentis, aut reprobantis.

151. Oppones 2. Quod in nostra potestate est facere, aut non facere certum, non est simpliciter, & absolute certum; sed in nostra potestate est facere, aut non facere certam nostram praedestinationem, juxta illud 2. Petr. 1. *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis; ergo &c.* Respondeo ad minorem, in nostra potestate esse facere, aut non facere certam nostram electionem specificativè, & in sensu diviso; non autem reduplicativè, & in sensu composito. Unde ex suppositione scientiae, & decreti divini eligentis, aut reprobantis, non manet in nostra potestate facere, aut non facere certam nostram electionem.

152. Inferes: Ergo hæc, quae nobis obijciuntur ab hæreticis, & referuntur à D. Aug. lib. de bono persever. cap. 15. erunt veræ: *Aut sum praedestinatus, aut non sum praedestinatus: si sum praedestinatus, quidquid egero salvabor: si non sum praedestinatus, quidquid egero non salvabor.* Respondeo negando illationem: Prima enim, quidquid egero salvabor, est falsa; siquidem, cum gloria detur ut corona, non

datur, nisi ei, qui legitime certaverit, sicque bene operantibus: Secunda, quidquid egero, non salvabor, etiam est falsa; siquidem, cum poena non detur, nisi propter demerita, non datur bene, sed male operantibus. Unde si bene egero salvabor, & dabitur mihi corona justitiae; si male egero non salvabor, & dabitur mihi tormentum malitiae; facta tamen suppositione praedestinationis, ex hac suppositione necessario bene agam, & salvabor, quia Deus me providens bene operaturum praedestinavit: & facta suppositione reprobationis, ex hac suppositione necessario non bene agam, & non salvabor, quia Deus me providens male operaturum reprobat.

SECTIO IX.

Utrum alicui certa sit sua, aut aliorum praedestinatio?

DE hac re duo sunt errores Sectariorum hujus temporis: Primus est, quemlibet Christianum posse ac debere eadem certitudine fidei, qua credit Christum Hominem, ac Deum esse, credere etiam se habiturum vitam aeternam. Ita Calvin lib. 3. inst. cap. 2. §. 16. Bucer. in Colloquio Ratispon. Kemnitius in Exam. Concil. Trid. sess. 6. cap. 12. Secundus error est, ex ipso statu praesentis gratiae, aut ejus carentiæ sumi posse certum, ac infallibile argumentum, aliquem esse praedestinatum, aut reprobum; siquidem praedestinatus, aut universim, ut putavit Wicleffus; aut saltem ex quo semel est justificatus, ut ait Calvin. cit. §. 11. & 12. necessario semper est in gratia: reprobus autem in perpetuo odio Dei, ut dixit Wicleffus.

Hujusmodi errores ut potè fidei repugnantes damnavit Concil. Trid. sess. 6. cap. 12. ibi: *Nemquamdiu in hac mortalitate vivitur, de arcano divinae praedestinationis mysterio, usque adeo presumere debet, ut certò statuatur esse omnino esse in numero praedestinatorum: quasi verum esset, quod justificatus aut amplius peccare non possit; aut si peccaverit, certum sibi resipiscentiæ promittere debeat: nam nisi ex speciali revelatione sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.* Et can. 15. *Si quis dixerit hominem renatum, & justificatum teneri ex fide ad credendum, se certò esse in numero praedestinatorum, anathema sit.* Et idem habet can. 16. & 17. contra quos errores fusiùs Vega lib. 11. in Concil. Trid. à cap. 1. & P. Bellarm. lib. 3. de justificat. cap. 14. & 15. Sit igitur.

Conclusio prima: Nullus, seclusa revelatione divina, potest esse certus in hac vita de sua propria praedestinatione, aut reprobatione. Ita omnes Doctores Catholici. Probatur primò, quia nullus est praedestinatus, nisi qui tempore mortis habet gratiam justificantem finalem; sed nullus certò scit, aut scire potest, seclusa revelatione divina, an habeat, aut habiturus sit, & multò minus an perseveraturus sit in gratia; ergo nullus certò scit, aut scire potest, se esse praedestinatum. Major est certa de fide; consequentia optime inferitur. Minor sic per partes probatur.

Probatur prima pars, quod scilicet nullus certò sciat, an habeat praesenti tempore gratiam: Primò ex illo Ecclesiast. 9. *Nescit homo, utrum odio, vel amore dignus sit, sed omnia in futurum reservantur incerta.* Secundò ex illo Proverb. 20. *Quis potest dicere, mundum esse cor meum, purus sum à peccato? Et Job. cap. 9. Si justificare me voluero, os meum condemnabit.*

condemnat me. Tertiò ex illo Psal. 18. *Delicta tua intelligit? Ab occultis meis munda me Domine. Et 1. Cor. 4. Nihil mihi confici sum, sed non in hoc iustificatus sum.*

157. Probatur secunda pars, quod scilicet nullus certò sciat, an habiturus sit gratiam tempore futuro: Primò ex illo Ecclesiast. 5. *De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adjicias peccatum super peccatum.* Et infra. *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Secundò ex illo Ecclesiast. 9. *Nescit homo finem suum; sed sicut pisces capiuntur hamo, & aves laqueo comprehenduntur; sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo supervenerit.* Tertiò, quia in pœnam præsumptuosæ temeritatis differendi pœnitentiam, sæpè Deus permittit, ut homines sine vera pœnitentia decedant.

158. Probatur tertia pars, quod scilicet nullus certò scit, aut potest scire, an si perseveraturus in gratiâ: Primò ex illo Prov. 27. *Ne glorieris in craftinum, ignorans, quid superventura pariat dies.* Secundò ex illo Ecclesiast. cap. 11. *Ante mortem ne laudes quemquâ; id est, ne beatum dixeris.* Et ad Rom. 11. *Tu autem fide stas, noli altum sapere, sed time.* Et ad Philipp. 2. *Cum timore, & tremore vestram salutem operamini.* Et 1. Cor. 10. *Qui stat videat, ne cadat.* Tertiò ex illo psalm. *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Et 2. Petr. 1. *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis.* Et Apoc. 3. *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam: & sæpe alibi.*

159. Probatur secundò autoritate Patrum. Ex D. Aug. lib. de corrept. & grat. cap. 13. *Quis, inquit, ex multitudine fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivitur, in numero prædestinatorum se esse presumat.* Et cap. 15. *Nescientes enim quis pertineat ad prædestinatorum numerum, quis non pertineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velimus salvos fieri.* Et lib. de bono persever. cap. 13. *Ad hanc vocationem pertinere nullus est homo ab hominibus certâ asservatione dicendus, nisi cum de hoc sæculo exierit.* Idem habet Epist. 121 ad Probam, & lib. 83. *quæst. 9. 65. & lib. 11. de Civit. cap. 12.* Idem etiam habent Euseb. lib. 6. de præparat. Evang. cap. 9. D. Chrysost. hom. 11. ad Philipp. D. Hieron. lib. 2. adversus Pelagian. D. Prosper. lib. 2. de vocat. gent. cap. 36. & 37. D. Greg. lib. 21. Moral. cap. 18. D. Isidor. lib. 2. sent. de sum. bono cap. 6. D. Bernar. tract. de grat. & liber. arbitr. & alii.

160. Probatur tertiò rationibus: Prima, quia prædestinatio, & reprobatio pendent ex voluntate Dei libera eligente, aut non eligente ad gloriam; siquidem Deus cui vult miseretur, & quem vult indurat; sed liberam Dei voluntatem de futuris eventibus nemo scire potest absque speciali Dei revelatione; ergo &c. Secunda, quia prædestinatio, & reprobatio, ut supra diximus, consistunt formaliter in actibus divinis; sed hi non possunt naturaliter sciri in hac vita; ergo neque sic potest sciri propria cujusque prædestinatio, aut reprobatio.

161. Obijcies 1. In 1. Joan. 5. *Hæc, inquit, scribo vobis, ut sciatis, quia vitam habetis, qui creditis in nomine Filii Dei.* Et ad Rom. 8. omnium prædestinatorum nomine sic ait Apostolus: *Quis nos separabit à charitate Christi? Certus sum enim, quod neque mors, neque vita poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo 7 ESU;* ergo &c. Respondeo primum locum intelligi de scientiâ conditionatâ, quasi dicat, si habetis fidem vivam, & in illa per-

Tom. 1.

severaveritis usque ad mortem, certi estote, vos esse in gratiâ, & beatitudinem assecuturos; cum hac tamen scientiâ conditionatâ universaliter certâ stare potest ignorantia, & incertitudo particularis, an hic, aut ille habeat, aut habiturus sit fidem vivam cum perseverantiâ finali. Ad secundum locum dicimus, D. Paulum loqui ibi, aut de certitudine morali, ut indicat D. Bern. *Serv. 2. in octav. Pasche:* aut de certitudine per revelationem sibi factam de se ipso, ut docet D. Aug. *lib. de grat. & liber. arbitr.* sicut facta fuit Beatæ Virgini, ut constat Luc. 1. & pluribus aliis, de quibus P. Tanner. d. 3. q. 6. dub. 4. n. 9.

Obijcies 2. ex illo ad Rom. 8. *Ipsè Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod filii Dei sumus;* si autem filii, & heredes, ergo &c. Respondeo cum P. Tanner. *proximè n. 11.* hoc testimonium spectare ad omnes justos adultos, quibus licet Spiritus per internum solatium, & mentis illustrationem testimonium reddat, quod sint filii Dei, consequenterque heredes regni, saltem secundum præsentem iustitiam, id tamen eis non præstat infallibilem certitudinem; non quia testimonium Spiritus Sancti sit, aut possit esse incertum, sed quia ipsi infallibiliter non sciant, testimonium, aut inspirationem illam esse ab Spiritu Sancto, cum & Satanas transformare se soleat in Angelum lucis. Ex dictis.

Colliges primò, prædicta Scripturæ, & Sanctorum Patrum testimonia probare rejiciendam esse quamlibet certitudinem, cui non possit subesse falsum, & reddat omnino securum animum à formidine deceptionis, & ab omni dubitatione de propriâ prædestinatione. Secundò, non solum excludere certitudinem fidei divinæ, sed etiam metaphysicam, qualis est de primis principiis, aut de conclusionibus evidenter illatis: imò etiam certitudinem moralem omnino tutam, & indubitabilem, qualis est, quâ certi sumus Indorum esse regiones, aliasque multas, quas solâ famâ cognoscimus. Nihilominus sit:

Conclusio secunda: Post mortem alicujus infantis, quem ego baptizavi, possum habere certitudinem de ejus prædestinatione. Ita P. Alarcon. *tract. 4. d. 6. cap. 2. n. 6.* Probatur, quia de fide habemus, ritè baptizatum accipere gratiam, & eum, qui accipit gratiam, & in gratiâ moritur, esse prædestinatum; sed ego certus sum, talem infantem fuisse ritè baptizatum; siquidem certus sum me adhibuisse materiam, & formam certam, & voluisse efficere, quod Christus instituit, & intendit Ecclesia; ergo possum certò asserere, talem infantem esse prædestinatum.

Conclusio tertia: Dum aliquis vivit, sive infans, sive adultus, non possum certò scire moraliter, esse de numero prædestinatorum. Ita P. Ruiz. *d. 56. sect. 3. n. 4. P. Alarcon. cit. num. 6.* Probatur, quia cum ego non ita certus sim de mea prædestinatione, à fortiori minùs certus ero de aliena, & illius, cujus conscientia, virtus, puritas, aut vitia mihi magis ignota sunt; ergo &c. Neque obstat quod mihi aliquando constet, eum esse in gratiâ, ut potest constare de puero à me ritè baptizato. Non, inquam, obstat, quia mihi non constat, an in illa sit perseveraturus usque ad mortem; sine hac verò perseverantiâ non est certitudo de prædestinatione.

Conclusio quarta: Post mortem alicujus adulti potest dari viventibus certitudo moralis, (non tamen excludens formidinem oppositi,) de illius prædestinatione. Ita P. Ruiz. *cit. n. 2.* Probatur primò, quia

X x

quia Scriptura, & Sancti Patres totam formidinem referunt ad tempus hujus vitæ, concedentes laudare post mortem eos, qui bonis operibus diem transierint; ergo &c. Secundò, quia extant plures orationes panegyricæ habitæ à Sanctis Patribus post obitum aliquorum virorum, & foeminarum pietate, ac virtutibus insignium; quas tamen non habuissent, nisi eis constaret, saltem certitudinem morali, eos in gratia decessisse, fuisseque prædestinatos; ergo &c. Tertiò, quia possunt concurrere, & intervenire aliqua signa, quæ nos vehementer suadeant, & efficiant moralem certitudinem de alicujus prædestinatione; ergo &c.

167. Quæres hinc, qualianam sint hujusmodi signa prædestinationis, aut reprobationis? *P. Tanner. d. 3. q. 6. dub. 4. à n. 12. P. Ruiz. d. 56. sect. 3. à n. 8. & alii varia assignant prædestinationis, & reprobationis signa, & imprimis cum D. Laurent. Justinian. lib. de Disciplin. & perfect. Monastica cap. 7. docent, ingressum religionis, & perseverantiam in illa, esse magnum signum prædestinationis; expulsionem verò ab illa, esse magnum reprobationis signum. Et lib. de fasciculo amoris cap. 11. docet, quod nos oderint homines, esse prædestinationis signum. Et lib. de casto connubio cap. 6. idem docet de adversitatibus, & flagellis; quæ tamen vera sunt, ut ait P. Ruiz. cit. n. 12. quatenus hæc juvant, & exercent observantiam præceptorum, quæ est maximum indicium prædestinationis juxta illud Matth. 19. Sive ad vitam ingredi, serva mandata: & Matth. 10. & 24. Qui autem perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit.*

168. Alii cum Vega lib. 12. in Trid. à cap. 12. assignant octo beatitudines, & dicunt, esse signum prædestinationis, quatenus omnibus, & singulis promittitur regnum celorum; addit tamen P. Ruiz. cit. omnes illas promissiones includere tacitam conditionem, si non violaveris alia præcepta. Alii cum D. Bern. serm. 1. in Septuag. docent, esse signa prædestinationis audire conciones, ut sibi dictas ad executionem: Deinde penitere de peccatis præteritis, cavere à futuris, studere virtutibus; idem dicendum de fide, de fiducia in Deum, de oratione, de voto, de elemosynâ, de jejunio, de mortificatione, de temperantiâ, sobrietate, voluntariâ castitate, paupertate, obedientiâ, de vigiliâ, silentio, solitudine, sui displicentiâ, odio evangelico, patientiâ, constantiâ, fortitudine, veracitate, justitiâ, prudentiâ, cæterisque virtutibus, quæ omnes quantum plures simul concurrunt, & à longiori tempore, tanto probabilius signum sunt prædestinationis.

169. Alii etiam assignant in signum prædestinationis testificationem, non solum divinam, sed etiam virorum sapientum, & sanctitate præditorum de alicujus salute, educationem, aut nativitatem in tali loco, à talibus parentibus, cum talibus miraculis ut de S. Joan. Baptista, S. Nicolao, S. Dominico, utroque S. Francisco Assisicnsi, & de Paula, S. Ignatio parente meo, aliisque Sanctis sæpè accidit. Item signa sunt specialissima prædestinationis, ut ait P. Tanner. cit. n. 14. flagrans, & firmatus in Deum amor, desiderium ardens patiendi multa pro Christi nomine, miracula, donum prophetiæ, aliæque gratiæ gratis datæ, si cum pietate vitæ conjungantur, qualia indicia eluxerunt in S. August. S. Francisco, S. Dominico, S. Ignatio, S. Francisco Xaverio, aliisque Sanctis, qui de se dicere poterant cum Apostolo: Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus. Item, Mibi vivere Christus est, & mori lucrum. Item illud Davidicum: Quid mihi est in Cæ-

lo, & à te quid volui super terram. Item illud cum S. Ignatio parente meo. Hæc! quam sordet terra, cum Cælum aspicio.

Alii etiam assignant in prædestinationis signum devotionem erga Virginem Sanctissimam, frequentiam Sacramentorum, conversationem, & familiaritatem cum amicis timoratis, & hominibus religiosis, affectum ad res supernaturales, & ad vitam æternam conducentes. Deinde, omnia his omnibus contraria esse signum reprobationis. Adverte tamen hujusmodi signa, sive adsint, sive absint, nulli mortalium salutis spem, aut conferre, aut auferre posse, tùm quia multi possunt habere hujusmodi signa, imò ferè omnes aliqua habent; & tamen si in fine corrumpantur, & peccent, nihil illis proderunt ipsa signa: tùm etiam quia licet aliqua, imò omnia eis deficiant; possunt tamen in fine penitere, & Cælum cum latrone furari, ut de illo dixit D. Chrysost. tom. 3. hom. 2. de Cruce, & latrone.

SECTIO X.

Quomodo concordet libertas cum Prædestinatione, & Reprobatione?

UAMVIS præsentis Sectionis materia sparsim, & ubertim tractata sit per totum hunc Tractatum, illam nihilominus specialiter sub hac speciali Sectione juvat tractare, sicut specialiter tractant Authores de hac materia tractantes: pro illa igitur sit:

Difficultas 1. Utrum prædestinatio divina concordet cum libertate creata? Sive: Utrum per certitudinem infallibilem prædestinationis divina lædatur libertas creata? Et ratio dubitandi est, quia cum libertas creata consistat in indifferentia ad operandum, vel non operandum, cum certitudine autem infallibili operationis, aut non operationis stare non possit indifferentia, inde oritur, quod cum infallibili certitudine prædestinationis videatur, non posse stare libertatem creatam. Nihilominus, variis relictis sententiis de modo concordandi, & defendendi libertatem creatam, suppositâ prædestinatione divinâ, de quibus P. Soar. lib. 3. de Prædest. cap. 9. P. Tanner. d. 3. q. 6. dub. 3. P. Ruiz. d. 55. per totam.

Conclusio sit: Prædestinatio divina optime concordat, sive non offendit libertatem creatam. Est de fide ut docent communiter omnes Theologi. Probatur primò ex definitione Ecclesiæ in Epist. Leon. IX. ad Petrum Antiochen. quæ habetur tom. 4. Concil. Secundò ex supra dictis de electione efficaci ad gloriam, & prædestinatione mediocrum. Tertiò, quia Deus vult efficaciter, non solum quod prædestinatus assequatur gloriam, sed etiam, quod eam liberè assequatur, ut bene notat Lex. anab. d. 9. q. 8. atqui, si eam non assequeretur, frustraretur efficax Dei decretum; ergo etiam sic frustraretur, si illam liberè non assequeretur; sed talis frustratio decreti Dei efficacis non est admittenda; ergo &c.

Probatur quartò efficaciter, quia prædestinatio, aut consistit in electione ad gratiam, seu vocationem congruam, ut est aliquorum sententia; aut in electione ad gloriam, prout supra diximus; sed neque electio ad gratiam, seu vocationem congruam; neque electio efficax ad gloriam offendunt liber-

libertatem creatam; ergo &c. Major, & consequentia recte se habent.

174. Probatur minor quoad primam partem, quia totum prædestinationis negotium, prout consistit in electione ad gratiam, seu vocationem congruam, fit hoc modo. Vidit Deus per Scientiam conditionatam, hoc auxilium finale esse efficacem, id est infallibiliter habiturum, siue infallibilem effectum, supposito consensu conditionatè determinatè futuro: Deinde per eandemmet Scientiam vidit illud auxilium finale esse inefficax, id est infallibiliter non habiturum effectum, supposita negatione consensûs determinatè futuri. His positâ, & prævisis, eligit statim Deus ob suam Misericordiam Petro v.g. hoc potius auxilium, quod prævidet efficacem, & non illud, quod prævidet inefficax, & in hac prima electione auxilii efficacis ad gratiam finalem consistit prædestinatio Petri: Similiter propter altissima Dei Judicia, eligit Deus Judæ v.g. illud auxilium finale, quod prævidet inefficax, negando ei efficacem, & in hac electione auxilii inefficacis, & negatione efficacis consistit reprobatio negativa Judæ. Postea in alio signo, postquam per Scientiam absolutam vidit Deus consensum absolutum finalem, siue merita Petri absolute existentia, pro illo instanti finali, illum elegit ad gloriam propter merita: similiter postquam per scientiam absolutam vidit dissensum Judæ absolutum, siue ejus demerita absolute existentia pro instanti finali, illum propter ipsa demerita reprobavit positivè. Hoc ita posito.

175. Argumentor sic: Auxilium efficacem ad gratiam finalem non lædit libertatem creatam; siquidem non inducit necessitatem antecedentem; ergo neque electio talis auxilii illam lædet; (quod idem dicendum de auxilio inefficaci, ejusque electione.) Probatur consequentia, quia electio talis auxilii ad nihil amplius dirigit Omnipotentiam in statu absoluto, quam ad positionem ipsiusmet auxilii prævisi in statu conditionato, ut connexi cum consensu determinatè futuro; sed auxilium ita prævisum non infert necessitatem antecedentem, ideoque non lædit libertatem; ergo etiam electio talis auxilii non infert necessitatem antecedentem, neque libertatem lædet.

176. Confirmatur, quia illud, quod prævisum in statu conditionato, non tollit libertatem, non illam tollit postea in statu absoluto; sed Deus in statu conditionato prævidebat, electionem conditionatam hujusmodi auxilii stare cum libertate creata; siquidem prævidebat, quod si eligeret, & conferret hujusmodi auxilium, voluntas ei liberè esset consensura; ergo postea in statu absoluto, posita jam ipsa electione, seu collatione talis auxilii efficacis finalis, voluntas ei liberè consentit; consequenterque non læditur ejus libertas. Hoc idem cum proportionem dicendum de electione auxilii inefficacis, siue negatione auxilii efficacis, in qua consistit reprobatio. Hæc ita juxta sententiam asserentem, prædestinationem consistere in hac electione ad gratiam finalem, quam tenent aliqui.

177. Probatur eadem Minor quoad secundam partem, quia totum prædestinationis negotium, prout consistit in electione efficaci ad gloriam, juxta ea, quæ supra diximus, fit hoc modo. Vidit Deus per Scientiam Conditionatam hoc auxilium finale respectu Petri esse efficacem, id est, infallibiliter habiturum effectum, supposito consensu conditionato libero determinatè futuro, sicque fore aptum ad gloriam obtinendam, si Deus ad illam velit eum

Tom. I.

eligere: vidit etiam per eandem Scientiam illud aliud auxilium finale respectu Judæ esse inefficax, id est, infallibiliter non habiturum effectum, supposita liberâ negatione consensûs determinatè futuri; sicque non fore aptum ad gloriam consequendam. His ita prævisis, (in hoc discordemus à præcedente sententiâ,) eligit Deus statim efficaciter, & absolute dare gloriam Petro, respectu cuius præviderat auxilia fore efficacem, & in hac primâ Petri electione absolutâ, & efficaci ad gloriam consistit formaliter ejus prædestinatio, prout supra diximus. Postea in alio signo ex vi hujus primæ electionis ad gloriam, eligit auxilia, quæ etiam præviderat efficacem, tanquam media infallibilia ad illum finem, nempe ad gloriam consequendam; sed hujusmodi electio ad gloriam, licet sit efficacem, & absolutâ, non inducit necessitatem antecedentem; siquidem præsupponit Scientiam Conditionatam, & consensum conditionatum determinatè futurum, à quo tota necessitas, & infallibilitas inducitur; ergo non tollit libertatem; consequenterque neque illam tollit prædestinatio, quæ in ipsa electione ad gloriam formaliter consistit.

178. Confirmatur, quia hujusmodi electio efficacem ad gloriam ad nihil aliud dirigit, & applicat Omnipotentiam, nisi ad ponenda media, siue auxilia illa, quæ Deus per Scientiam Conditionatam prævidebat, fore efficacem ad gloriam consequendam, si darentur; sed in statu conditionato hujusmodi media, & auxilia prævidebantur ut efficacem ad gloriam liberè obtinendam, si darentur; ergo per talem electionem nihil inducitur destructivum libertatis; consequenterque prædestinatio non destruit libertatem creatam.

179. Hinc colliges, hanc electionem efficacem ad gloriam, prout supra diximus, includere virtualiter illa media, siue auxilia efficacem ex liberâ determinatione voluntatis humanæ conditionaliter prævisâ. Neque dicas, talem electionem includentem necessariò respectum ad illa media, quorum efficacem pendebat à libero arbitrio; includere semper hanc conditionem, si homo consentiat si cooperetur auxilio; sicque non esse absolutam, sed conditionatam. Non inquam, hoc dicas, quia talis electio includit conditionem illam jam purificatam per suppositionem consensûs conditionati determinatè futuri, ac prævisi per Scientiam Mediam; non autem illam includit nondum purificatam; ut autem electio non sit absolutâ, sed conditionatâ, opus est, quod conditio nullatenus præsupponatur purificata, ut hæc præsupponitur. Ita P. Saur. tom. 2. de grat. lib. 4. cap. 32. n. 29.

180. Difficultas 2. Utrum reprobatio divina concordet cum libertate creata? siue, Utrum infallibilitas reprobationis divinæ offendant libertatem creatam? Hæc quæstio potest dupliciter excitari; Primò de reprobatione divinâ negativâ. Secundò de reprobatione divinâ positivâ. Hoc posito.

181. Dico primò: Reprobatio divina negativâ non lædit libertatem creatam. Probatur primò, qui reprobatio negativâ consistit, aut in negatione vocationis congruæ finalis; aut in negatione electionis efficacis ad gloriam; aut saltem in actu positivo, quo Deus vult talem negationem electionis efficacis ad gloriam, prout supra diximus; sed neque negatio vocationis congruæ; neque negatio electionis efficacis ad gloriam; neque actus positivus, quo Deus vult negationem talis electionis, offendit libertatem creatam, ut patet ex dictis; ergo &c. Secundò, quia homo per talem reprobationem negativam

Xx 2

non

non privatur auxiliis sufficientibus ad bene, aut male operandum, ut supra diximus; deinde per ipsam (etiam si consistat in illo actu positivo) nihil positivum ponitur à Deo in voluntate creatâ, per quod immutetur ejus naturalis modus operandi; sed ejus connaturalis modus operandi erat ad operandum liberè, & sine ulla necessitate; ergo nullam necessitatem ei inducit reprobatio negativa. Tertiò, quia majorem vim videntur inferre electio, aut vocatio efficax, quàm electio, aut vocatio inefficax, sive negatio electionis, aut vocationis efficax; sed neque electio, neque vocationis efficax offendunt libertatem creatam, ut supra diximus; ergo neque sic illam offender earum negatio, sive reprobatio negativa.

182. Dico secundò: Reprobatio divina positiva etiam non lædit libertatem creatam. Probatur facillè, quia reprobatio positiva, ut diximus, & dicunt omnes ferè Theologi, est Voluntas Dei deputans reprobam ad poenam æternam; sed hæc voluntas, ut etiam diximus, & dicunt omnes ferè Theologi, datur post prævisa demerita finalia liberè ab ipso reprobo commissâ; consequenterque post exercitam libertatem; ergo illam non impedit reprobatio; alioqui se ipsam impediret; siquidem dari non poterat sine demeritis, neque demerita sine usu & exercitio libertatis.

183. Difficultas 3. Utrum prædestinatio sit in potestate prædestinati? Dico 1. Prædestinatio non est simpliciter, & absolute in potestate prædestinati. Ita P. Ruiz d. 55. sect. 2. à n. 1. P. Valent. 1. p. q. 23. pun. 4. §. 8. P. Molin. 1. p. q. 14. a. 13. d. 16. & q. 23. a. 4. & 5. d. 1. memb. 11. P. Vasq. d. 92. cap. 2. P. Tanner. d. 3. q. 6. dub. 3. n. 10. P. Alarcon. tr. 4. d. 4. cap. 7. n. 2. & alii. Probatur primò auctoritate Scripturæ Joan. 1. ibi: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*. Ad quod D. Aug. lib. 1. contra duas epist. Pelagian. cap. 3. *Datur ergo potestas*, inquit, *ut filii Dei fiant, qui credunt in eum, cum hoc ipsum datur, ut credant in eum: quæ potestas, nisi detur à Deo, nulla esse potest ex libero arbitrio*. Et lib. de bono persever. cap. 8. *Non itaq; ait, in hominum, sed in Dei potestate est, ut habeant homines potestatem filios Dei fieri*. Ab ipso quippe accipiunt eam, qui dat cordi humano cogitationes pias. Et ex illo ad Rom. 9. *An non habet potestatem figulus lutæ, &c.* Et Matth. 3. *Potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ*. Et 2. Cor. 9. *Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in nobis*. Et ad Rom. 14. *Potens est enim Deus statuere illum*: Ex quibus, & pluribus aliis locis supra citatis constat, in solâ Dei potestate, & non in potestate nostrâ, nostram esse prædestinationem.

184. Probatur secundò rationibus: Prima, quia quod est simpliciter in potestate Dei, non est simpliciter in potestate liberi arbitrii; alioqui posset à libero arbitrio impediri, & jam non esset simpliciter in potestate Dei; sed prædestinatio est simpliciter in potestate Dei, ut patet ex proximè dictis; ergo non est in potestate liberi arbitrii simpliciter. Secunda, quia prædestinatio creatâ non est in ejus potestate, in cujus potestate non sunt omnes prædestinationis effectus; sed hi non sunt in potestate prædestinati, sed Dei; alioqui in potestate prædestinati esset præparatio Dei, ut concurrat cum illo, vocatio, seu gratia præveniens, donum perseverantia, brevitatis, aut longitudo vitæ, congruitas indolis, ingenii, & alii prædestinationis effectus; de quibus supra; ergo &c.

185. Tertia, quia illud est in potestate hominis, quod potest facere, aut non facere, si velit; sed

prædestinatus non potest sic facere, aut non facere suam prædestinationem, etiam si velit; siquidem cum ejus prædestinatio sint actus Dei æterni, increati, immanentes, & liberi Intellectus, & voluntatis divinæ, ut supra diximus, à solo Intellectu, & voluntate Divina fieri, & poni possunt; ergo &c. Quarta, quia ex Aristot. lib. 9. Met. cap. 5. text. 10. Et D. Thom. ibi lect. 4. §. 2. in definitione potestatis continetur, non solum res, quæ est possibilis, sed etiam tempus, locus, modus, instrumenta, & quæcumque alia, quæ fuerint ad esse necessaria; sed prædestinatus non habet in sua potestate hæc, quæ sunt necessaria ad prædestinationem; alioqui haberet in sua potestate habere vocationem, cogitationem intellectus, delectationem voluntatis, tempus, locum, & modum adhibendi hæc, & alia auxilia divina; ergo neque in sua habet potestate prædestinationem.

Argues 1. ex 2. Petr. 2. *Satagite, ait, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis*. Ubi cum ibi loquatur de electione, in qua consistit prædestinatio, & apponat verbum *faciatis*, videtur significare, quod sit in potestate prædestinati, se facere prædestinatum; ergo &c. Respondeo primò, Apostolum, si ibi loquitur de electione ad gloriam, dicere esse in potestate prædestinati, non simpliciter, sed secundum quid, prout infra dicemus. Secundò, Apostolum solum ibi velle, quod reddamus nostram electionem, non simpliciter certam, hoc enim est à Deo, sed magis certam quoad nostram securitatem, & fiduciam, aut quoad proximorum notitiam. Ita P. Ruiz cit. sect. 3. num. 12. & 13.

Argues 2. Ex illo vulgari proloquio, quod D. Aug. tribuitur: *Si non es prædestinatus, fac ut prædestineris*: Est ex Author. Hypognosticon. lib. 6. ibi: *Pro invicem oremus, in conspectu Dei nos humiliumus, dicentes: Fiat voluntas tua; Ipsius erit potestatis judicium in nobis debitum mutare damnationis, & gratiam prædestinationis indebitam prærogare*; ex quibus videtur, posse hominem, etiam reprobum se facere prædestinatum, & efficere, quod Deus damnationis sententiam mutet. Respondeo proloquium illud (licet falsò tribuatur D. Aug. neque enim apud illum reperitur, ut ait P. Soar. hic lib. 5. cap. 8. n. 5.) posse verificari prout sic: *Si non dum fecisti opera, quæ requiruntur ad vitam æternam, fac illa, ut salvus sis, unde sequetur te esse prædestinatum*. In quo sensu potest etiam verificari, quod Author Hypognosticon dixit, *judicium mutare damnationis, iudicando scilicet, quod in sequenti tempore non est damnatione dignus, qui talis erat tempore præcedente*.

Argues 3. Causa, quæ habet in sua potestate rem unam, etiam habet alteram necessariò cum illa connexam; sed prædestinatio auctoritatis est necessariò connexa cum perseverantia in gratia, ita ut hac posita, ponatur illa; perseverantia autem in gratia est in potestate hominis; alioqui neque præciperetur à Christo Domino Joan. 15. *Manete in me, & ego in vobis*; neque toties ad illam exhorteremur; ergo etiam in potestate hominis est ejus prædestinatio. Respondeo perseverantiam ita esse in potestate hominis, ut sit specialiter à Deo, prout supra diximus, quatenus præsupponit gratiam prævenientem, & adjuvantem; quando autem causa ita habet in sua potestate rem unam, ut dependeat tanquam à conditione à voluntate alterius, non dicitur habere illam in sua potestate simpliciter, & absolute, sed ad plurimum secundum quid, & ita habet homo perseverantiam in gratia, &

& potest dici, habere suam prædestinationem, prout infra dicemus.

189. Argues 4. Nemo fuit prædestinatus, nisi Deo vocanti consentiens; sed in potestate hominis est consentire, ut definitum est in Trid. sess. 6. cap. 5. & can. 4. ibi: *Liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum aliquid cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, & posse dissentire, si velit*; ergo etiam in potestate hominis est se prædestinare. Respondeo in potestate hominis esse consentire in sensu diviso, & præcendendo à præscientiâ, quâ Deus certissimè novit, fuisse consensurum, si eitalis vocatio cum talibus circumstantiis tribueretur; non autem in sensu composito, præsupposita Dei præscientiâ, sic enim non potest non consentire, neque in sua est potestate, ut non sit prædestinatus, cum ejus prædestinatio supponat illam præscientiâ, quam homo non potest tollere, neque impedire, ne Deus utatur illâ scientiâ.

190. Argues 5. Positis, aut sublatis effectibus prædestinationis, ponitur, aut tollitur prædestinatio; sed in hominis potestate, suppositâ divinâ gratiâ, sunt plurimi prædestinationis effectus; siquidem in ejus potestate sunt omnia pietatis opera præcedentia, aut subsequencia justificationem; ergo etiam in ejus potestate, suppositâ divinâ gratiâ, est ipsa illius prædestinatio. Respondeo negando consequentiam juxta ea, quæ supra diximus num. 188. nam cum ipsi effectus sint in potestate hominis dependentes ab alienâ potestate, nempe Dei, qui potest illum inclinare, ut liberè cooperetur ad illos, aut permittere, ut non cooperetur, non dicuntur esse in potestate hominis simpliciter, & absolute, sed ad plurimum secundum quid; & sic etiam est in ejus potestate ipsa prædestinatio.

191. Argues 6. Omnis, & solus homo, qui salvatur, est prædestinatus; sed quilibet homo baptizatus habet in sua potestate salvari; ergo etiam prædestinari. Respondeo minorem esse veram, suppositâ Dei gratiâ præveniente, & adjuvante: ut autem prædestinatio sit in potestate hominis, non potest supponere hujusmodi gratiam, cum hæc debeat supponere ipsam prædestinationem, cujus est effectus; sicque consequentia argumentum non bene inferitur, quia non potest in ea poni hujusmodi limitatio.

192. Dico 2. Prædestinatio est in potestate prædestinati secundum quid, & improprie loquendo. Ita P. Ruiz, P. Alarcon. supra cit. & alii. Probatur primò ex dictis præcedente conclusione, quæ hanc videntur probare. Secundò, ex illo Ecclesiast. 15. ibi: *Apposui tibi aquam & ignem; ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita, & mors; bonum, & malum, quod placuerit ei, dabitur illi*: Unde Sancti Patres inferunt, esse in libera hominis potestate obtinere salutem; non simpliciter, & absolute, ut supra probavimus; ergo secundum quid, & improprie.

193. Probatur tertio autoritate Sanctorum Patrum, ex Clemente Romano Epist. 3. de Officio Sacerd. *Alinitio, ait, duo regna statuit Deus, & potestatem dedit unicuique hominum, ut illius regni fiat portio, cui se ad obediendum ipse subjecerit*. Et D. Chrysostom. hom. 19. in Gen. *Necessitatem, inquit, non imponit, sed congruis remediis appositis, totum in egrotantis sententiâ situm esse permittit*. Et hom. 22. in Gen. docet. *In nostra potestate totum post gratiâ Dei esse relictum*. Et D. Justin. Martyr q. 9. *In nostra, inquit, potestate est esse castos, aut fornicatores*.

Ad agendum dedit nobis Deus vires, sed eas subjecit potestati propositi. Et D. Prosper. in Sentent. ex Aug. sentent. 205. *Potest, inquit, homo invitus amittere temporalia, nunquam verò, nisi volens, perdit æterna*. Ex quibus constat esse in potestate hominis prædestinari, sive salvari; non simpliciter, & absolute, ut probavimus; ergo secundum quid, & improprie, ut intendimus.

194. Probatur quarto ratione, quia perseverantia in gratia ita recipiatur cum prædestinatione, ut illâ posita, aut sublata, ponatur, aut tollatur prædestinatio; sed illa perseverantia est in potestate hominis, saltem secundum quid, ut patet ex illo ad Rom. 11. *Vide ergo bonitatem, & severitatem Dei; in eos, qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate; alioquin & tu excideris*. Unde D. Aug. lib. contr. Adimantum cap. 27. *In nostra, inquit, potestate esse, ut vel inferi bonitati ipsius, vel excidi severitate mereamur*; ergo etiam sic est in hominis potestate ejus prædestinatio.

SECTIO XI.

Utrum in potestate reprobis sit non prædestinari, aut reprobari?

195. **D**ICO 1. Non est in potestate reprobis non prædestinari, sive sermo sit de negatione prædestinationis ad gratiam, sive de negatione prædestinationis ad gloriam. Ita P. Ruiz d. 55. sess. 4. n. 3. & alii. Probatur primò, quia in potestate prædestinati non est prædestinari, ut diximus; ergo neque in potestate reprobis erit non prædestinari, cum sint immediatè opposita; oppositorum autem eadem est ratio, ut patet ex Aristot. lib. 3. Ethicor. cap. 5. ibi: *Quibus in rebus nostra in potestate situm est agere, in eis & non agere: & in quibus non agere, in eis & agere*.

196. Probatur secundò, quia in potestate reprobis non est impedire Deum, ne illi tribuat vocationem congruam ad poenitentiam, & ad perseverantiâ in gratia, quâ Deus faciat, ut liberè velit & operetur quicquid requiritur ad suam prædestinationem: neque determinare Deum, ut permittat illius peccata, & obstinationem in illis, quibus impediatur ejus salus, & prædestinatio; ergo non est in illius potestate non prædestinari.

197. Probatur tertio, quia prædestinare est in solâ potestate Dei simpliciter, & absolute; ergo etiam non prædestinare; siquidem utriusque oppositi potestas eodem modo tribuitur Deo. Rom. 9. ibi: *Annon habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud vas in honorem, aliud autem in contumeliam?* Confirmatur, quia in potestate reprobis non est impedire Deum, ne ei tribuat prædestinationis effectus, nempe talem vitæ longitudinem, aut brevitatem, talem indolem, ingenium, doctrinam, magistros, reliquaque adjutoria, sive naturalia, sive supernaturalia, quæ sunt prædestinationis effectus; ergo etiam in potestate reprobis non est impedire suam prædestinationem, sive non prædestinari.

198. Dico 2. In potestate reprobis est magis secundum quid, ut non prædestinetur, quàm est in potestate prædestinati secundum quid, ut prædestinetur. Ita P. Ruiz d. 55. sess. 4. n. 6. Probatur, quia operationes liberæ, quibus adultus impedit suam prædestinationem, qualia sunt peccata, sunt ab eo totaliter

totaliter; siquidem Deus non est author, neque causa peccati, etiam quoad ejus materialitatem, ad quam concurrat quasi coactus ex munere causæ Universalis, prout supra diximus: operationes autem liberæ, quibus aditus suam prædestinationem promovet, sunt ab ipso prædestinato, & simul à Deo ut à causa principali; ergo magis est in potestate reprobi secundum quid, ut non prædestinetur, quam in potestate prædestinati, ut prædestinetur.

199. Dico 3. In potestate reprobi non est reprobatio negativa. Ita *P. Ruiz* proximè *n. 7.* Probatur primò ex hæcenus dictis in hac Sectione. Secundò, quia reprobatio negativa, prout supra diximus, nihil aliud est, quam negatio prædestinationis; sed hujusmodi negatio prædestinationis, sive non prædestinari, non est in potestate reprobi, ut diximus; ergo neque in ejus potestate est reprobatio negativa. Adverte tamen, si dicamus, hujusmodi reprobationem negativam, sive non electionem, deferre secum vocationem non congruam; tunc talis reprobatio est in manu ipsius reprobi; siquidem cum sit in illius manu facere eam vocationem non congruam, etiam in illius manu est ipsa reprobatio negativa.

200. Dico 4. In potestate reprobi est sua reprobatio positiva. Ita *P. Ruiz* proximè, & alii. Probatur, quia reprobatio positiva est decretum puniendi; sed hoc provocare, aut impedire est in potestate reprobi; siquidem tale decretum à Deo non ponitur, nisi post prævisa peccata absolute futura; in potestate autem reprobi stat ponere peccata, sive demerita; ergo etiam in ejus potestate est ejus reprobatio positiva.

201. Quæres tamen hic primò: Utrum possint absolute proferri hujusmodi propositiones: *Prædestinatus potest damnari: Reprobatus potest salvari?* Affirmative. Ita *P. Tanner. d. 3. q. 6. dub. 3. n. 6. P. Ruiz d. 55. sect. 5. an. 4.* & alii. Probatur, quia in propositionibus absolute prolatis, subiectum supponit tantum pro significato materiali specificativè sumpto, nempe pro Petro sustentante formam, & non pro illo cum ipsa forma reduplicativè; sed de eodem homine sic materialiter, & specificativè sumpto potest verificari, aut prædestinatio, aut reprobatio, cum ad quamlibet earum sit liber; ergo &c. Probatur minor, quia illa: *Prædestinatus potest damnari:* efficit hunc sensum: qui prædestinatus est, si consideretur secundum se, non attendendo ad prædestinationem, potest damnari: & illa: *Reprobatus potest salvari:* efficit hunc sensum: qui reprobatus est, si consideretur secundum se, non attendendo ad reprobationem, potest salvari; sed in his sensibus non possunt non esse veræ; siquidem sumuntur in sensu diviso à prædestinatione, & reprobatione, quatenus solum loquimur de homine specificativè præcindendo ab ejus prædestinatione, aut reprobatione: non autem in sensu composito, ac reduplicativè, quatenus loquamur de ipso homine quæ prædestinato, aut reprobo; ergo &c.

202. Dices: *D. Fulgent. lib. de Fide ad Petr. cap. 35.* absolute dicit: *Firmissime tene, & nullatenus dubites, nec perire posse aliquem eorum, quos Deus prædestinavit ad regnum celorum, neque quemquam eorum, quos non prædestinavit ad vitam, ulla posse ratione salvari.* Et *D. Aug. in Enchirid. cap. 103.* *Neceesse est, inquit, saluum fieri, si voluerit Deus.* Idem habet *D. Greg. in 1. Regum lib. 5. cap. 4.* & *D. Ambros. ad Rom. 9.* ex quibus, & aliis testimoniis Sancto-um Patrum videtur constare, prædestinatum non posse

damnari, neque reprobum salvari. Respondeo hos, sicut & alios Patres, locutos fuisse in sensu composito, sive de necessitate consequente, aut de infallibilitate: non autem in sensu diviso, & de necessitate antecedente; licet enim in illis acceptionibus, neque prædestinatus possit damnari, neque reprobus salvari; possunt tamen in istis, ut diximus, idque sine læsione libertatis, cum tales suppositiones supponant ipsam libertatem, & solum sint consequentes.

Quæres secundò, qualisnam sit ordo decretorum Dei circa prædestinationem, & reprobationem? Advertes primò ad melius distinguendos ordines prædestinationis, ac reprobationis divinarum, necessarium esse quadam rationis signa ordinare inter ipsa decreta divina, quæ tam ad prædestinationem, quam ad reprobationem spectant; non quod hujusmodi decreta talem ordinem habeant inter se, cum omnia sint in Deo ab æterno; inter illa autem, quæ sunt ab æterno, nullus datur ordo prioritatis, aut posterioritatis, cum sint simul; sed quia talem ordinem desumunt quoad nos ab objectis; sicut enim ipsa decreta, licet in se sint idem à parte rei, attamen quoad nos sumunt ab objectis pluralitatem: ita etiam, licet à parte rei sint simul, attamen quod nos ratione objectorum possunt considerari per prius, & posterius.

Advertes secundò, diversas esse de hac re Doctorum sententias, prout de ordine, & processu prædestinationis, & reprobationis varii varientur juxta ea, quæ hæcenus diximus toto hoc tractatu. *P. Vasq. d. 49. num. 43.* juxta suam sententiam constituentem prædestinationem ad gloriam post prævisa merita, alium signorum ordinem constituit. Alium similiter constituunt alii, inter quos est *P. Less. de perfect. Divin. lib. 14. cap. 2. n. 49.* utrumque tamen rejicit *P. Tanner. d. 3. q. 5. dub. 10. à n. 5.* & alium sibi assignat signorum ordinem circa prædestinationis decreta loco cit. *n. 11.* Sicut etiam rejecto signorum ordine circa reprobationis decreta, quem sibi assignat *P. Molin. hic q. 23. art. 5. d. 3.* alium sibi approbat *P. Tanner. d. 3. q. 7. dub. 4. à n. 7.* His tamen omisiss, quæ videri possunt apud *P. Tanner. cit.* hunc signorum ordinem, tam circa prædestinationis, quam reprobationis decreta statuimus.

Vidit Deus in æternitate per Scientiam Mediam hunc mundum in esse conditionato secum dicens: Si creavero mundum, & in eo Angelos, & homines ordinatos ad gloriam, peccabunt aliqui ex Angelis, & eorum suasionem peccabit Adamus, & in illo omnes ejus posterius, & ego Misericordia motus mittam Filium meum hominem factum in remedium generis humani, in cuius Filii sui Incarnatione ita complacuit, non per modum propositi, sed simplici complacentia, ut ex tali complacentia se determinaverit ad ponendum ipsum mundum in esse absoluto per decreta efficaciam dicens: *Volo creare mundum:* & sic incepit per hujusmodi signa.

In primo signo efficaciter intendit ut finem gloriæ suam accidentalem per creationem ipsius mundi consequendam juxta illud: *Univerſa propter semet ipsum operatus est Dominus.* In secundo signo elegit, ut medium ad ipsam gloriæ consequendam, creare ipsum mundum, in eo Angelos, & homines ad gloriæ ordinatos; volendo voluntate generali inefficaci, omnes illos salvos fieri; deditque Angelis efficaciter gratiam in sua creatione: imò & Adamo constituendo illum caput omnium

omnium aliorum hominum morale ad transfundendam in eos ipsam gratiam originalem, si servasset præceptum, quod ei imponebat; aut eam sibi, & aliis amittendam, si illud violasset: dedit tamen hanc primam gratiæ collationem, non ex illa intentione gloriæ inefficaci, sed ex efficaci intentione suæ gloriæ accidentalis, aliisque finibus, quos ipse scit, & nos ignoramus.

107. In tertio signo elegit Angelos bonos efficaciter ad gloriam in effectu consequendam per merita Christi Domini jam tunc prævisa in esse conditionato, dando eis auxilia congrua ad perseverandum in gratia: & reprobavit negativè Angelos malos, negando eis auxilia congrua, & permittendo eorum peccata; hoc autem fecit in hoc tertio signo, quia cum sit promptior ad miserendum, quam ad deferendum, prius debebat supponere ipsos Angelos malos in eo secundo signo electos cum bonis, saltem inefficaciter ad gloriam, quam illos in hoc tertio signo defereret, reprobando eos negativè.

108. In quarto signo vidit ipsorum Angelorum malorum peccata jam in esse absoluto, permittitque, quod illi ex hominis invidia, & odio ipsiusmet Dei, tentarent Adamum, & ejus peccatum permittit. In quinto signo vidit ipsum peccatum Adami jam in esse absoluto, & efficaciter intendit quantum est ex se, licet solum inefficaciter, quantum est ex parte hominum, eorum, totiusque generis humani redemptionem, & universalem omniam salutem.

109. In sexto signo decrevit Christum venturum, (per unam tamen actionem præternaturalem independentem à Matre,) ut omnium hominum redemptorem, & salvatorem, omniumque caput morale: imò & Angelorum quoad illustrationes, illuminationes, imperium circa hominum custodiam, & similia, revelando tam Angelis in via, quam primis parentibus ante peccatum, ipsius Christi adventum; ac tandem efficaciter intendit gloriam accidentalem ipsiusmet Christi ex illa hominum redemptione, hanc applicando ad illam in effectu consequendam.

110. In septimo signo ex meritis Christi jam prævisis in esse absoluto, & ab ipso Christo specialiter applicatis, elegit efficaciter ad gloriam omnes homines prædestinatos simul cum primis parentibus, & Virgine Sanctissima, dedit Angelis bonis auxilia congrua, ut perseverarent in gratia, & illam per fidem, actus amoris, obedientiæ, ac similes augerent; tandem eos constituit gloriæ possesores, rejiciendo in posterioritate Angelos malos, eosque propter eorum peccata detrudendo ad inferos.

111. In octavo signo ex ipsius Christi meritis decrevit anticipationem Incarnationis, postea in effectu per merita Virginis Sanctissimæ, & Sanctorum Patrum consequendam, statuens quod Christus infans nasceretur ex Matre, eligendo Virginem Sanctissimam ad hanc Maternitatem per suæ merita in effectu consequendam, & liberando illam à macula, imò & à debito proximo peccati originalis secundum diversas sententias assignantes diversum modum pacti cum Adamo celebrati, prout alibi diximus in Metaphysica, & suo loco dicemus; dando ipsi Virgini Sanctissimæ gratias, & alia dona juxta dignitatem, & excellentiam tantæ Matris; & simul omnibus aliis electis auxilia efficacit ad gloriam in effectu per sua propria merita consequendam, id petente Christo Domino, & sua merita applicante. Elegit tamen Virginem

Sanctissimam ad Maternitatem ante ejus, & aliorum prædestinatorum electionem ad gratias congruas, & merita. Et ratio est, quia cum Maternitas esset finis medius, debebat statim intendi post electionem ad finem ultimum creatum, nempe ad gloriam, & ante media, id est ante merita; & cum homines non deberent prius eligi ad ipsa media, quam Virgo Sanctissima, hæc fuit etiam electa ad Maternitatem ante electionem aliorum prædestinatorum ad ipsa media.

In nono signo prævisis in esse absoluto peccatis finalibus omnium reprobatorum protulit sententiam finale excludendo eos positivè à regno, & detrudendo illos ad inferos. Hæc omnia sic fuerunt ab æterno decreta, & sic postea in tempore executioni mandata, applicantibus suo ordine singulis illis decretis Omnipotentiam Divinam, utpotè quæ omnia fuerunt efficacit. Advertes tamen hæc esse præcipua signorum signa, quæ adhuc in se sunt divisibilia, & continent alias dispositiones divinas, juxta quas possent in alia signa dividi; quorum divisiones omitto, nè infinitus sim, & quia hæc sufficiunt ad ea, quæ hæctenus diximus, intelligenda, sicque in mente retinenda, ut facilius intelligantur.

S E C T I O XII.

De Libro Vitæ.

Um in Scriptura variis in locis mentio fiat de Libro Vitæ, sitque res maximè affinis prædestinationi, idè D. Thom. hic q. 24. quæstionem de illo specialem instituit tanquam prædestinationis materiæ appendicem. Disputant igitur de libro Vitæ Expositores positivi, quia præcipuè ad positivam Theologiam pertinet hujus quæstionis expositio, ideoque à pluribus Scholasticis prætermittitur ut ab *Scor. Henrico. Gregor. Gabr. Marfil.* & aliis; accuratè tamen tractatur à Theologis positivis ad libros *Exod. 32. Daniel. 12. Luc. 10. Apoc. 3. & 17.* præsertim à *P. Ribera Apoc. 3. P. Pererio in Daniel. lib. 15. & ad Rom. d. 4. & Apoc. 3. d. 7. 8. & 9. L. Lorin. in Psal. 68. vers. 29.*

De libro Vitæ agunt etiam ex Scholasticis *Alex. 1. p. q. 33. Albert. 1. p. q. 69. D. Thom. hic loco cit. & de Verit. q. 7. art. 5. 6. & 7. & in 1. dist. 40. q. 1. & in 3. dist. 31. q. 1. art. 2. D. Bonav. in 4. dist. 43. art. 2. Durand. in 1. dist. 40. q. 1. Major, dist. 41. q. 2. Ricard. in 3. dist. 31. art. 2. P. Soar. lib. 1. de prædest. cap. 20. P. Vâsq. 1. p. q. 24. in comment. P. Ruiz d. 69. per totam. P. Præposit. 1. p. q. 24. P. Valent. 1. p. q. 24. punct. 1. 2. & 3. P. Alarcon tr. 4. d. 6. cap. 3. P. Compton. tom. 1. d. 46. sect. 1. & alii. Sit igitur.*

Difficultas 1. Quid hic significet liber vitæ? Advertes primò, librum Vitæ, scribi, aut deleri de libro Vitæ, sumendum esse metaphoricè, sive in sensu metaphorico; siquidem liber propriè, & sine metaphora dictus, est quid corporeum, & artefactum quoddam characteribus ad placitum significantibus exaratum ad memoriam refricandam, quæ omnia repugnant divinæ Notitiæ, & Præscientiæ, quæ est in præsentem liber Vitæ, ut infra dicemus.

Advertes secundò, hoc nomen liber etiam metaphoricè sumptum aliquando poni in Scriptura absolutè, & sine addito, ut *Daniel. 12. ibi: In illo tempore salyabitur populus tuus, qui inventus fuerit*

in libro. Et Exod. 32. *Si non facis, dele me de libro, quem scripsisti.* Aliquando poni adjuncto verbo vitæ, ut Apoc. 20. *Quicumq; non est inventus in libro vitæ scriptus, &c.* Aliquando duplicem addi determinationem, ut Apoc. 21. *Non intrabit in eam, nisi qui scriptus est in libro vitæ Agni.* Aliquando dici librum iustorum, ut Josue 10. Aliquando poni hanc vocem in singulari, ut patet locis citatis; aliquando verò in plurali, absolute tamen, & sine determinatione, ut constat Dan. 7. & Apoc. 20. Cum autem de hoc libro vitæ ita variè loquatur Sacra Scriptura, quid sub hac metaphora intelligendum sit variè varii exponunt.

217. Prima sententia asserit per libros in die Judicii aperiendos intelligi libros Sacrae Scripturae; siquidem tunc patebit verissima esse, quæ de illo die Scriptura docuerant. Ita Beda in Apoc. 20. cit. Non placet, licet enim in supremo Judicio revocanda ergo in hominum memoriam, quæ illis tradita, & præcepta erant in Sacris Scripturis, ut verificetur, quod subditur: *Et iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libro secundum opera ipsorum.* Non videntur iudicandi ex his tantum, quæ scripta sunt in Sacra Scriptura, quia neque ibi scripta sunt omnium iudicandorum opera, neque poenæ, & coronæ singulis operibus respondent; utrumque autem est scriptum in mente Dei; sicque de hac Dei præscientia intelligendi sunt libri illi aperiendi.

218. Secunda Sententia existimat ibi esse sermonem de libro, non metaphoricè, sed propriè, id est, de quodam libro, in quo scribebantur insignia facta virorum insignium populi Israël. Ita Burgens. in Exod. 32. cui videntur favere D. Hilari. & D. Hieron. in psal. 68. ad illud: *Deleatur de libro viventium.* Et hunc putant aliqui, esse librum iustorum, de quo fit mentio Josue, & lib. Regum.

219. Non placet, primò, quia ibi dicitur, *de libro quem scripsisti*; ille autem liber Virorum illustrium non videtur fuisse à Deo peculiariter scriptus: tum quia nullus adhuc erat materialis liber singulariter à Deo scriptus; nò dum enim erant Scripturæ: tum etiam quia id fuit singulare legis privilegium, quod ejus tabulæ fuissent digito Dei scriptæ. Secundò, quia statim Deus subjungit: *qui peccaverit mihi, delebo eum de libro meo*: ubi particula meo indicat altiore esse librum, & peculiari modo divinum, & quasi per antonomasiam appellatum librum Dei, quæ omnia non possunt accommodari libro materiali, sed menti, & præscientiæ divinæ, in qua Deus scriptos retinet iustos, & peccatores.

220. Tertia Sententia, & communis, quam sequimur, affirmat librum vitæ in præsentia esse præscientiam, quam Deus habet de omnibus, qui vitam æternam consecuturi sunt. Ita P. Soar. cit. n. 15. P. Ruiz. cit. sect. 2. n. 1. P. Preposit. cit. & alii. Probatur primò auctoritate Patrum, D. Aug. lib. 20. de Civit. cap. 15. *Non Deum.* inquit, *liber iste commemorat* (id est admonet) *ne oblivione fallatur, sed prædestinationem significat eorum, quibus æterna dabitur vita.* Nec enim nescit eos Deus, & in hoc libro legit, ut sciat; sed potius ipsa ejus præscientia de illis, quæ falli non potest, liber est vitæ, in quo sunt scripti, id est præcogniti. Idem habet in Psalm. 68. ad illud: *Deleantur de libro viventium.*

221. Secundò ex D. Anselmo, in Apoc. 3. *Liber vitæ,* inquit, *præscientia dicitur divina.* Et ad Philipp. 4. *Quis est liber vitæ,* ait, *nisi memoria Dei, in qua sunt illi, qui vivunt in æternum.* Et Ricard. Victor. p. 2. lib. 1. cap. 9. in Apoc. *Liber vitæ,* ait, *est sapientia*

Dei, in qua omnes electi rectè dicuntur scripti, & ad vitam æternam sunt prædestinati. Et D. Basil. in psal. 138. ad illud. *In libro tuo omnes scriventur.* Hæc, inquit, non idè dicit, quod liber quicumque sit in cælis, sed ut libri mentione exactam scientiam significet. Idem habent D. Chrysost. ad Philip. hom. 13. D. Cyrill. lib. 1. orat. 3. D. Hieron. Isai. 4. & in psalm. 68. & alii.

Tertiò ratione, quia quod firmiter retinetur, non solum in memoria, sed etiam in decreto efficaci, dicitur metaphoricè scriptum in corde, aut in mente juxta illud Jerem 31. *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam.* Et Proverb. 3. *Describe illa in tabulis cordis tui;* sed Deus firmissimè retinet, non solum memoriâ, sed etiam in decreto efficaci nomina prædestinatorum, ut patet ex illo 2. Tim. 2. *Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc, novit Dominus qui sunt ejus; ergo electi sunt in notitiâ, sive præscientiâ Dei, tanquam in libro vitæ scripti.*

Difficultas 2. Utrum gratia, & bona opera dicantur etiam liber vitæ? Dico 1. Gratia, & merita prædestinatorum pertinent ad librum vitæ simpliciter dictum: non tamen primariò, neque simpliciter, neque propriè, sed solum secundariò, & secundum quid. Ita D. Thom. hic q. 24. a. 2. & in dist. 40. q. 1. a. 2. ad 5. & q. 3. ad 3. & de verit. q. 1. a. 5. 6. & 7. P. Soar. cit. n. 20. P. Ruiz. cit. sect. 3. n. 5. & alii. Probatur, quia liber vitæ simpliciter dictus est solius vitæ gloriæ; siquidem liber importat conscriptionem quandam electorum; sed nemo conscribitur ad mediâ, sed ad finem; sicut non eligitur ad mediâ, sed ad finem; neque enim miles eligitur, & conscribitur, ut armetur, sed ut vincat; ergo propriè ac simpliciter nemo conscribitur nisi ad vitam gloriæ, quæ est finis; ad gratiam autem, quæ est medium, solum secundariò, & secundum quid conscribitur; ergo vita gratiæ, & bonorum operum prædestinatorum solum pertinet ad librum vitæ secundariò, & secundum quid.

Dico 2. gratia, & merita, quibus pro præsentia statu florent aliqui præciti, non pertinent ad librum vitæ, nisi ad plurimum indirectè, quatenus juvant prædestinatos. Ita D. Thom. P. Ruiz. cit. n. 3. Probatur, quia liber vitæ principaliter, & simpliciter, est æternæ vitæ; sed hæc solis prædestinatis conceditur; ergo nihil, quod ad reprobos pertinet, ad hunc librum per se, ac directè, sed ut plurimum indirectè, revocatur.

Dices: Vita gratiæ, etiam in reprobis, est supernaturalis; sicut & eorum opera in gratia facta, & Deus illos ad ea prædestinat; ergo eorum præscientia erit liber vitæ. Resp. illa omnia esse vitam secundum quid, & prædestinationem ad illa esse etiâ talem secundum quid, & non simpliciter; ideoque eorum præscientiam non esse librum vitæ simpliciter dictum; siquidem hic est liber vitæ solius gloriæ, ad quem illi non sunt prædestinati, neque conscripti: posset tamen appellari liber vitæ secundum quid, quatenus secundum quid eliguntur ad gratiam non perseveraturi.

Difficultas 3. Utrum saltem per attributionem ad primum analogatum res aliæ dicantur liber vitæ? Advertes Sanctos Patres asserentes, res alias distinctas à præscientia divinâ, esse librum vitæ, non idè contradicere primariæ significationi libri vitæ, prout supra diximus num. 220. siquidem id dicunt per attributionem ad primum librum vitæ, qualis est præscientia divinâ: sic enim non contradicunt primariæ significationi sanitatis, quæ per attributionem ad illam dicuntur cibum, ærem, aut

aut pulsū esse sanum. Qualesnam sint huiusmodi res, quæ per analogiam ad primarium analogatum dicuntur liber vitæ à Sanctis Patribus? Per sequentes quæstiones jam dicimus.

227. Quæstio 1. Utrum Christus Dominus sit dicendus liber vitæ, de quo intelligenda sunt verba illa Apoc. 20. 12. *Libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vita, & iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris.* Videtur affirmare D. Greg. lib. 14. *Moral. cap. 6.* quatenus sic exponit citatum locum. *Liber namq. vitæ, ait, est ipsa visio advenientis iudicis. In quo quasi scriptum est omne mandatum, quia quisquis eum viderit, mox, teste conscientia, quicquid non fecit, intelligit: Cùm autem Iudex videri non possit à transgressoribus secundum divinitatem, sequitur, D. Gregor. hoc loco librum vitæ intellexisse Christum Dominum secundum humanitatem. Imò idem D. Greg. eodem loco insinuat, etiam Sanctos esse libros aperiendos in die iudicii. Quod etiam scriperat D. Aug. lib. 20. de Civit. cap. 14. ibi: *Illi libri, quos prior loco posuit (Apoc. 20.) intelligendi sunt Sancti, & veteres, & novi, ut in illis ostenderetur, quæ Deus fieri sua mandata iussisset. Utamque hanc expositionem recipiunt Glossa D. Thom. in 3. dist. 31. q. 1. a. 1. Alexand. 1. p. q. 33. memb. 1. Albert. 1. p. q. 69. memb. 1. D. Bonavent. in 4. dist. 43. a. 2. q. 1. Ricard. in 3. dist. 31. q. 1. a. 2. ad 2.**

228. Nihilominus prædictæ acceptiones, ut ait P. Ruiz cit. sect. 4. n. 3. non videntur, neque litterales, neque undique quadrantes ad citatum locum Apoc. 20. Patet, quia liber vitæ, ut patet ex dictis, repræsentat peculiariter vitam, & merita prædestinatorum; & alii libri, qui etiam sunt aperiendi, repræsentant etiam particulariter vitam & demerita reproborum; siquidem omnes mortui iudicati sunt ex his, quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum; Sed Christus Dominus, (& multò minùs alii Sancti,) licet sit universalissimum sanctitatis exemplar, non ita particulariter repræsentat vitam cuiuslibet; ergo &c.

229. Quæstio 2. Utrum liber vitæ sit vis quædam divina, quæ cuiuslibet conscientia nota, & manifesta fient sua, aut aliorum facta? Ita docet D. August. lib. 20. de Civit. cap. 14. Et alius, inquit, liber apertus est. Quædam igitur vis est intelligenda divina, quæ fiet, ut cuiq. opera sua, vel bona, vel mala cuncta in memoriam revocentur, &c. Recipitur à D. Thom. hic q. 24. a. 1. ad 2. & de Verit. q. 7. art. 1. Albert. Alexand. D. Bonavent. Ricard. & alii. Nihilominus, ut ait P. Ruiz cit. num. 5. huiusmodi acceptio non quadrat ex omni parte. Patet, quia completitur indifferenter tam prædestinatos, quàm reprobos; cùm tamen liber vitæ solos prædestinatos contineat, ut constat ex supra dictis, & ex illo Daniel. 12. *Salvabitur omnis, qui inventus fuerit in libro.* Et Apoc. 13. 17. & 20. *Qui non est inventus in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.*

230. Quæstio 3. Utrum nomine librorum (Apoc. 26.) significantur singulorum conscientia? Ita exponit D. Hieron. in Daniel. 7. & Psal. 81. Putat aliquis, inquit, libros esse in calo, ubi scribantur peccata? Ego libros puto conscientias nostras, quæ tunc aperiuntur, & videbit unusquisq. quod fecit. Confirmari potest ex illo ad Rom. 2. ibi: *Testimonium illis red-dente conscientia ipsorum.* Idem sequuntur Ricard. Victor. Argent. & alii. Nihilominus, licet illam admittat P. Ruiz ut minùs à textu discrepantem, eam tamen impugnatur: Primò, quia in eo die non aperiuntur conscientia priùs scriptæ, sed de novo conscribuntur per illam vim divinam, de qua D. Tom. 1.

Aug. supra Secundò, quia mortui iudicati sunt ex his, quæ scripta erant in libris; Deus autem iudicat potissimum ex suo libro, & præscientia, tanquam ex instrumento originali ipsius litis continente omnium acta, ex quo tanquam primo, & unico originali singula singulis reis danda transcribuntur exemplaria, quibus agnoscant, nullam sibi suppetere defensionem.

SECTIO XIII.

*Utrum detur etiam liber mortis?
& aliquis deleatur de libro
vitæ?*

UPPONENDUM est primò, in Deo esse verè, ac realiter id, quod potest significari hoc nomine *liber mortis*, sive *liber mortuorum*. Patet, quia Deus non minùs habet æternam, & incommutabilem præscientiam eorum, qui sunt æternà morte plectendi, quàm eorum, qui sunt in calis coronandi; ergo sicut quatenus habet præscientiam vivorum, habet id, quod significatur hoc nomine *liber vitæ*, etiam quatenus habet præscientiam mortuorum, verè, ac realiter habet id, quod potest significari hoc nomine *liber mortis*.

Supponendum Secundò, hoc complexum, *liber mortis*, nullibi scriptum esse in sacris Litteris, ex quo oritur præiens difficultas, nempe: utrum consentaneum sit Sacris, & Theologicis Locutionibus admittere librum mortis, sicut expressè legimus in Sacris Litteris librum vitæ? Hoc posito,

Dico 1. Appellatio *libri mortis* potest admitti in Deo. Ita P. Soar. lib. 1. de prædest. cap. 20. num. 8. P. Ruiz cit. sect. 5. n. 2. P. Præposit. cit. n. 2. & alii. Probatum primò ex Scriptura, quæ variis in locis (licet non ita expressè, sicut de libro vitæ,) videtur loqui de libro mortis. Ut Judæ Epistol. *Qui olim, ait, præscripti sunt in hoc iudicium, impii: quidquid autem scribitur, in libro scribitur; ergo est liber mortuorum, seu impiorum.* Et Apoc. 20. *Libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vita, & iudicati sunt mortui ex his, quæ erant in libris secundum opera ipsorum: Ubi reproborum opera leguntur scripta in prioribus libris.* Et Daniel. 7. *Iudicium sedit, & libri aperti sunt: nempe in quibus scripta erant singulorum opera, & vivorum, & mortuorum.* Et Jerem. 17. ubi huiusmodi liber designatur nomine terræ, & per unguem adamantinum: ibi: *Recedentes à te in terra scribentur: & peccatum Iudæ scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino; ergo sicut dicitur, dari in Deo librum vitæ, potest simpliciter dici, dari etiam librum mortis.*

Probatum secundò ex Sanctis Patribus, D. Basil. Isai. 4. ubi cùm dixisset, esse in cœlesti Hierusalem librum, in quo electi scribuntur, adducens illud: Jerem. 17. *Recedentes à te in terra scribentur; addit: fuxrabitur igitur sensum due intelligi debent descriptiones. Una quidem est eorum, qui ad vitam, altera autem eorum est, qui scribuntur ad perditionem.* Et Euthym. ad illud Psal. 68. *Cum iustis non scribantur.* Est, inquit, alius liber, in quo peccatores scribuntur. Iudicium enim sedit, & libri aperti sunt. Idem habet Nazianz. orat. 9. ad Julian. D. Hieron. Isai. 34. & Daniel. 7.

Probatum tertio ratione, quia, ut diximus, non est dubium, quod reprobi sint præcisi, sive quod sint

sint in præscientia divina; ergo non est cur eorum præscientia, & clara notitia, non rectè per metaphoram liber appelletur; sed non liber vitæ; siquidem, qui in eo sunt scripti, non nisi ad mortem sunt scripti; ergo liber mortis.

236. Dico 2. Stando usu, & modo loquendi Scripturæ, convenientius, magisque congruentius est non dicere *librum mortis*. Ita *D. Thom. hic q. 24. art. 1. ad 3. & in 3. dist. 31. q. 1. art. 2. & q. 2. & de Verit. q. 7. art. 8. P. Sgar. cit. n. 9. P. Ruiz cit. n. 7.* Probatur primò, quia reprobi dicuntur exclusi, reiecti, deleri, repudiati, &c. sed non benè secundum consuetudinem dicuntur conscribi, qui excluduntur, reijciuntur, & repudiantur à muneribus, & dignitatibus, sed tantum illi, qui ad dignitates, & munera eliguntur; ergo &c.

237. Dices 1. Consuetum etiam est conscribi eos, qui sunt puniendi; ergo &c. Respondeo si omnes, qui in hominum republica repudiantur, & excluduntur à muneribus honoris, forent capitali pœnâ digni, opus non fore eorum catalogum conscribere; siquidem ex electorum catalogo satis constaret, illos esse morte plectendos, quatenus non essent in eo scripti.

238. Dices 2. Opus est conscribere reproborum scelera, & eorum gravitatem; ergo ad hoc dicemus dari *librum mortis*. Respondeo ex antecedente solum probari, in Scriptura Sacra dari *librum scelerum*, & peccatorum, ut vidimus, & libenter admittimus ex locis Apoc. Daniel. & Sanctorum: non tamen dari *librum mortis*, quem solum negamus.

239. Probatur secundò, quia ex libro vitæ indirectè, & illativè constat, quinam sint filii mortis, ut patet ex illo Apoc. 20. *Qui non est inventus in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis*, id est eo ipso, quod non est in libro vitæ, missus est; ergo superfluum est liber mortis, cum satis sit, ut mittantur in stagnum ignis, consulere *librum vitæ*, in quo non inveniuntur scripti.

240. Probatur tertio, quia liber vitæ dicitur talis, non solum ob certitudinem scientiæ futurorum, aut prætoriorum, sed etiam ob causalitatem exemplarem, & efficientem, quatenus Deus ex eo novit quid, quomodo, & quibus in hominibus sit operaturus; sed hæc ratio cessat circa mortem, cuius Deus non est author, neque exemplar; ergo etiam cessat ratio admittendi *librum mortis*.

241. Probatur quarto, quia liber scribitur, ut versetur ante oculos illius, qui eum scribit, & ad perpetuam rei scriptæ memoriam; sed hæc solis iustis, qui sunt in libro vitæ debentur; siquidem soli iusti sunt ante oculos Dei juxta illud Matt. 18. 10. *Semper vident faciem Patris mei*; & in illius memoria juxta illud Psal. III. *In memoria aterna erit iustus*; ab iniquis autem Deus oculos avertit juxta illud Psal. 10. 11. *Avertit faciem suam, ne videat in finem*; & Psal. 103. 29. *Avertente autem te faciem, turbabuntur*; & eorum obliviscitur juxta illud Osæ 1. *Oblivione obliviscar eorum*; ergo solus est liber vitæ, non autem mortis.

242. Probatur quinto, quia mos est in Scriptura dicere, ea tantum scire Deum, quæ probat; ea verò nescire, quæ reprobant; ergo licet sit liber vitæ, quo Deus sciat ea, quæ probat, nullus erit liber mortis, ut Deus sciat ea, quæ reprobant. Advertes hic, particulam illam *vita* non significare charitatem, aut materiam, in qua scriptio illius libri facta sit, sed objectum, sive terminum descriptionis talis libri, ita ut non dicatur liber vitæ, quia in ipsa vita per essentiam scriptus est; aliqui etiam repro-

bi dicerentur scripti in libro vitæ, quia etiam sunt in ipsa vita per essentiam; sed dicatur liber vitæ per ordinem ad objectum, sive terminum, nempe in ordine ad illos, qui vitam, & salutem consequuntur, quorum sola nomina sunt scripta in libro vitæ. Nunc autem:

Difficultas est: Utrum aliquis deleatur de libro vitæ? Ratio præsentis difficultatis excitanda pro parte affirmativa est modus loquendi Sacre Scripturæ Exod. 32. *Dele me de libro tuo*. Psal. 68. *Deleantur de libro viventium*. Apoc. 3. *Qui vicerit non delebo nomen ejus de libro vitæ*; ergo videtur delendus, qui non vicerit. Pro parte negativa stat immutabilitas præscientiæ divinæ.

Dico 1. Certum, & indubitabile est, re ipsa, neminem prius scriptum in libro vitæ, sive prædestinationis, postea deleri de ipso libro, quasi Deus postea sciat non esse prædestinatum eum, quem prius sciebat prædestinatum. Probatur primò ex supra dictis à n. 136. ubi ostendimus prædestinationem esse omnino certam, & infallibilem, non solum quoad formalem, sed etiam quoad materiale prædestinatorum, imò & reproborum numerum, ex quo manifestè sequitur, nullum prædestinatorum posse deleri, & nullum reproborum conscribi in libro vitæ. Confirmatur ex D. Aug. ad Psal. 68. cit. *Non sic accipere debemus*, inquit, *quod quemquam Deus scribat in libro vitæ, & deleat illum: si homo dixit, quod scripsi, scripsi*.

Probatur secundò, quia liber vitæ per metaphoram, ut patet ex dictis, est ipsamet notitia, & præscientia divina, quam Deus habet, & quâ firmiter, ut ait D. Thom. Deus retinet, & cognoscit, se aliquos prædestinasse ad vitam æternam, mediis auxiliis, & perseverantiâ in gratia usque ad mortem; sed hujusmodi cognitio, & præscientia divina est omnino infallibilis, invariabilis, & indelebilis; nam quem Deus aliquando cognovit esse prædestinatum, non potest non esse prædestinatus; ergo qui semel fuit scriptus in libro vitæ, non potest de illo deleri.

Dico 2. Cum dicitur aliquis deleri de libro vitæ, intelligendum esse, non de illis, qui scripti sunt in libro vitæ simpliciter, quales sunt prædestinati, de quibus proximè, sed de illis, qui scripti sunt in libro vitæ secundum quid, id est secundum præsentem justitiam, quales sunt aliqui reprobi, quatenus per gratiam, quam actualiter habent ordinantur ad gloriam, possuntque dici scripti in libro vitæ secundum quid, à quo tamen sunt delendi, quia actualiter, & in re gloriam, & vitam non assequuntur, cum non sint in gratia finaliter perseveraturi. Ita D. Thom. hic art. 3. & in 1. dist. 40. q. 1. art. 2. ad 5. *Alexand. 1. p. q. 33. memb. 3. art. 3. ad 1. Albert. Ricard. Durand. in 1. dist. 40. q. 1. Major. Caiet. Pererius. Apoc. 3. q. 9. P. Sgar. hic lib. 1. cap. 20. n. 21. P. Ruiz d. 60. sect. 6. n. 6. P. Alarcon tract. 4. d. 6. cap. 3.*

S E C T I O XIV.

Quid petierit Apostolus dicens :
*Optabam ego ipse anathema
 esse : & quid Moyses dicens :
 Dele me de libro tuo ?*

147. **A**RIÆ sunt ad citata loca Sanctorum Patrum expositiones, quibus prius adductis, postea Conclusionem nostram statuimus. Inprimis de D. Paulo inquit D. Chrysost. desiderasse pro fratribus æterna felicitate privari, æternisq; cruciatibus mancipari, ut constet ex hom. 1. de laudib. Paul. ubi ait, voluisse de gloriæ æternitate decidere. Et hom. 2. dicit, se ipsum à calorum gloria cupiebat excludi. Et iterum, se ipsum perire. Et hom. 79. ad Popul. æternâ gloriâ excidere. Et lib. 3. de Provident. Optabilis, inquit, mihi erat, in gehennam incidere, quam Israëlitas infideles, & incredulos videre. Et lib. contra gentil. Ut alius, inquit, bene esset, sibi ipse excidium imprecabatur. Item lib. 1. de compunct. cordis & hom. 16. ad Rom. 9. Idem habet Theodoret. in cōmentar. & Theophyl. dicens optasse separari à corpore eorum, qui cum Christo æternum vivunt. Idem Theonast. apud Cassian. collat. 23. cap. 6. & Ricard. Victor. de gradib. violent. Charit. Caput, inquit, à Christo separari pro fratribus. Idem habent D. Hieron. Michæ 2. Beda, D. Basil. D. Bernard. epist. 78. ad Suggestum. Sor. Catharin. P. Salmeron. D. Thom. ad Rom. 9. lect. 1. quamvis disjunctivè ponat D. Paulum optasse, vel simpliciter, vel ad tempus à Christo separari.

148. Alii tamen hanc Pauli à Christo separationem ad tempus limitant, ut D. Nazianz. Orat. 44. in Pentecost. Anathema, inquit, à Christo esse, ac non nihil, ut damnatus periret. Et orat. 1. n. 95. Tanquam impius aliquid perpeti non recusat, modo ipsi salutem consequantur. Et D. Ansel. in comment. dicit, voluisse perire, non in perpetuum, sed in præsentiarum in carne, ut alii salventur in Spiritu. Idem habent Nicetas, Oecumenius. Petr. Lombard. in commentar. D. Thom. 2. 2. q. 27. art. 8. ad 1. Ad tempus, ait, privari fruitione divina, & idem habet q. 182. art. 2. D. Bonav. in 3. dist. 29. art. unico, quest. 3. & alii.

149. Quid autem de Moyse loco citato Exod. 32. sentiant Sancti Patres? desiderasse visionem Dei æternâ carere, & addici æternis cruciatibus pro populi salute, docent D. Chrysost. hom. 79. ad Popul. & hom. 1. de laudib. Paul. & lib. contra Gentil. D. Bernard. ferm. 12. in Cant. & epist. 78. ad Suggestum. Ricard. Victorin. lib. de gradib. violent. charit. Idem videtur sentire D. August. lib. quest. in Exod. q. 147. & in psal. 77. ad illud: Et non accendit omnem iram suam: Paratior, inquit, deleri pro ipsis, quam ipsos, sciens apud misericordem se id agere, qui quoniam nullo modo deleteret ipsum, etiam illis parcere propter ipsum. Idem sequitur Beda, D. Hieron. Jonæ 1. D. Paulin. epist. 20. ad Amandum. D. Basil. Sor. ad Rom. 9. P. Salmeron. P. Cornel. & alii.

150. Verumtamen, non in perpetuum, sed tantum in præsentiarum in carne perire voluisse Moysem existimat D. Ansel. ad Rom. 9. Idem sequitur Eucherius in question. Novi Testam. in Epist. ad Rom. Significat Cassian. Collat. 17. cap. 26. clarius dicit Nicetas in orat. 44. Nazianz. n. 12. ubi de Moyse, sicut de Paulo dicit: Non nihil ut damnatus perpeti: & alii. Nihilominus,

Tom. 14

Conclusio sit: D. Paulus ad Rom. 9. & Moyses Exod. 32. optabant, (dummodò sine proprio peccato contingeret,) Dei præsentia, & visione carere in æternum, si opus foret ad spirituale salutem sui populi. Videtur probabilius. Ita Sancti Patres, & Doctores citati n. 247. P. Ruiz d. 60. sect. 7. n. 9. P. Præposit. hic q. 24. n. 2. P. Alarcon. tr. 4. d. 6. cap. 3. n. 4. P. Cornel. ad cit. locum Exod. & alii. Probatur primò autoritate Sanctorum Patrum, n. 247: cit. qui id constanter, & absque ulla dubitatione affirmant, præsertim D. Chrysostomus, qui toties idem repetit.

Probatur secundò, quia tale desiderium est supremus gradus charitatis, idèquæ dignus Paulo, & Moyse; deinde non habebat aliquid inordinatum, sive contra charitatis ordinem; ergo non est cur in Paulo, & Moyse non admittatur.

Probatur tertio, quia major Dei gloria laudabiliter præfertur minori Deigloria; sed ex salute tantæ multitudinis major Deo gloria resultabat, quam ex æterna beatitudine unius tantum Pauli, & Moysis (licet ad gradum altissimum foret perventura;) ergo secundum rectum ordinem charitatis laudabiliter Paulus, & Moyses potuerunt suæ æternæ beatitudini æternam salutem tantæ multitudinis pereuntis præferre. Confirmatur, quia commune bonum, utpote dignius, laudabiliter præfertur bono privato; sed salus totius populi erat bonum maxime commune; beatitudo autem unius Pauli, aut Moysis erat bonum privatum; ergo laudabiliter Paulus, & Moyses potuerunt bonum illud commune suo proprio privato antepone.

Probatur quarto, quia licet amicitia maxime desideret perpetuam conjunctionem cum amico, per visionem, ejusque fruitionem; magis tamen amat quidquid amico magis placet, eique magis gloriosum est; sed ex suo genere, & objecto magis Deo placet, & ei magis gloriosa est salus cujusdam magnæ multitudinis, quam unius tantum Pauli, aut Moysis juxta illud Proverb. 14. In multitudine populi dignitas Regis; ergo major fuit amicitia in Paulo, & Moyse in præferenda salute totius populi suæ propriæ beatitudini; sive visioni Dei æternæ; consequenterque in tali actu nulla fuit charitatis inordinatio.

Argues 1. Si hoc esset verum, sequeretur, D. Paulum, & Moysem habuisse majorem charitatem, quam est illa charitas, quæ quis oppeteret mortem pro salute proximorum; sed hoc non est admittendum, utpotè contrarium verbis Christi Domini Joan. 15. Majorem hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam (id est vitam) ponat quis pro amicis suis; ergo &c. Respondeo quantum ad affectum absolutum, & efficacem, qui possit fortiri effectum, non esse possibilem majorem charitatem, quam illam, de qua locutus est Christus Dominus: at verò quantum ad affectum inefficacem, ac velleitatem conditionalem, quæ non possit effectum fortiri, majorem charitatem fuisse optare, quod Paulus, & Moyses optarunt, de qua charitate non est locutus Christus Dominus loco illo citato.

Argues 2. Christus Dominus per voluntatem humanam, & charitatem infusam valde superabat charitatem Pauli, & Moysis; & tamen non optabat pro salute totius mundi separari neque à Visione Dei, neque à Persona Verbi, solutâ unionē Hypostaticâ; ergo talis affectus non pertinet ad perfectionem charitatis, imò potius ab illa deficit; alioquæ

Y y 2

alioqui Christus Dominus non haberet perfectiorem charitatem.

257. Respondeo primò cum *P. Ruiz. cit. n. 15.* assignando diversam rationem, quia Humanitas à Verbo assumpta in Unitatem personæ, digna est, ut à voluntate propriâ, & à quacumque aliâ creaturâ, diligatur appetitativè magis, quàm omnes creaturæ simul sumptæ: deinde sola gloria humanitatis Christi Domini majorem gloriam Deo afferebat, quàm salus totius mundi, secundum illam mensuram gloriæ, quam de lege ordinaria communicat Deus puris creaturis; quæ cum ita sint, idèd Voluntas humana Christi Domini secundum rectum charitatis ordinem præferebat suam Unionem cum Deo, & quoad Hypostasim, & quoad Visionem spiritali salutis totius Universi: at verò in Paulo, & Moyse aliter se res habebat, ut consideranti patebit.

258. Respondeo secundo cum eodem *P. Ruiz cit. num. 16.* per charitatem infusam, & creatam, saltem virtualiter, paratum esse Christum Dominum, ut toleraret æternam carentiam Visionis beatificæ, cum quolibet alio malo tristi, si hoc expediret ad majorem gloriam Patris, & illa resultaret ex remedio, sive saluto totius humani generis. Ex quo potius confirmatur nostra doctrina, ut consideranti patebit; sicut etiam patet quid in simili dicendum sit de præparatione Beatissimæ Virginis, sive in via, sive in patria, & de quibuslibet Beatis.

259. Argues 3. D. Paulus, & Moyse optabant rem impossibilem; siquidem impossibile est, aliquem scriptum in libro vitæ, ex illo deleri; ergo &c. Respondeo rem impossibilem in sensu composito; non autem in sensu diviso; prout supra diximus. Accedit, quod argumentum solum probat, affectum illum Pauli, & Moyse non fuisse absolutum, & efficacem, utpote qui nunquam fortiretur effectum, prout jam diximus.

260. Argues 4. Hoc votum, sive desiderium Pauli, & Moyse videtur inordinatum, & imprudens; siquidem privatio suæ Beatitudinis non erat medium ordinatum ad remissionem peccati, & salutem populi; ergo &c. Respondeo D. Paulum, & Moysem solum considerasse naturam rei, sive medii, quatenus ex illo resultaret major gloria Deo in salute populi; non autem, an illud medium esset, aut non esset congruum, & aptum secundum ordinem & dispositionem jam à Deo constitutam ad salutem populi: unde sub illâ, non verò sub istâ consideratione illud amavit, & potuit ob rationes assignatas.

261. Argues 5. Sequeretur D. Paulum, & Moysem desiderasse carere Dei gratiâ, fide, spe, & charitate, cunctisq; habitibus supernaturalibus, si talis privatio conducere ad universalem salutem populi, nullo tamen interveniente peccato; sed consequens est falsum, ut potest probari ex *D. Bonavent. in 3. dist. 29. a. unico, q. 3. ibi: Sicut essentialiter est natura appetere esse, sic essentialiter est gratia appetere Deo placere, & Deo adherere: idèd Deus nunquam illud à nobis exigit; ergo desiderare separationem à gratiâ, sive carere gratiâ non potest stare sine peccato; consequenter quæ D. Paulus, & Moyse non potuerunt hanc carentiam gratiæ desiderare pro salute totius mundi.*

262. Respondeo cum *P. Ruiz cit. sect. 8. n. 3.* verisimile esse, conditionale Moyse, & Apostoli desiderium fuisse ampliatum ad omnimodam separationem à Deo (præciso peccato), ita ut desiderarent carere gratiâ, fide, spe, & charitate, aliisque habitibus supernaturalibus: tum quia ita signifi-

cant *D. Chrysostom. Theodoret. Theophylact.* locis cit. quatenus dicunt, generaliter desiderasse separari ab amicitia Dei: tum quia id clarius dicit *D. Basil. in regul. suscipi disputat. interrogat. 3. ibi: Dei gratiam abieceris: tum etiam, quia generale nomen separationis à Christo, quam significat anathema, hæc omnia complectitur: tum denique, quia id ipsum videntur probare rationes supra adductæ. Hanc ferè sententiam tenet *Capreol. in 3. dist. 27. q. unic. ad argument.**

Instabis 1. cum *P. Valent. tom. 3. d. 3. q. 4. p. m. 3.* Hoc videtur non posse stare cum illo Christi Domini *Matt. 16. ibi: Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animam verò suam detrimentum patitur; ergo &c.* Respondeo primò, hoc idem detrimentum in amissione visionis beatificæ, quam pro salute totius populi diximus, & probavimus potuisse Moysem, & D. Paulum desiderasse præferendo majorem Dei gloriam, & commune bonum, suæ gloriæ, & emolumento privato. Respondeo secundo, Christum Dominum voluisse tantum peccati detrimentum nullo totius mundi lucro recompenari, tunc maximè, cum fides coram tyranno negatur; exhortabatur enim hic Christus Dominus ad tolerantiam Crucis per amissionem vitæ, & Martyrium: at verò desiderium illud Pauli, & Moyse de amissione gratiæ esset propter majorem Dei gloriam, & commune bonum, præcisio peccato.

Instabis 2. Charitas, cum habeat essentialiter amare se ipsam, consequenter assert essentialiter conservare se ipsam; ergo impossibile est inclinare ad desiderium carenti se ipsâ. Respondeo absolute loquendo, & nullâ factâ suppositione impossibili, impossibile esse, charitatem inclinare ad desiderium carenti se ipsâ, in quo sensu intelligendus est etiam D. Bonaven. supra cit. postea tamen inclinare ad hoc desiderium, factâ hypotheti, sive suppositione impossibili, quod privatio charitatis cederet in majorem Dei gloriam; aut in salutem, & charitatem plurimorum, qui Deum diligere.

Patet, quia charitas essentialiter habet plus amare gloriam Dei, quàm se ipsam, & plus amare bonum universale, quàm privatum; ergo potest inclinare ad desiderium carenti se ipsâ, factâ suppositione, quod inde resultaret major gloria Dei, & bonum universale. Confirmatur, quia charitas non amat sui conservationem, nisi propter Deum; ergo si major Dei gloria redundaret ex sui destructione, magis inclinaret ad sui destructionem appetendam; in quo etiam magis amaret se ipsam; siquidem tunc talis appetitus esset summum charitatis exercitium.

Inferes: Ergo charitas amaret simul sui conservationem, quatenus id habet essentialiter, & sui destructionem, quatenus ex illa redundaret major gloria Dei, & bonum universale. Respondeo concedendo illationem; neque enim est mirum, quod factâ hypotheti impossibili, charitas ita simul amaret sui conservationem, atque destructionem; nam ex impossibili admissio sequuntur plures contradictiones. Ex dictis.

Colliges primò, credibile esse de charitate Moyse, & Pauli, desiderasse æternos cruciatus sub eadem conditione. Patet, quia quilibet cruciatus est minus malum, & minus separans à Deo, consequenter quæ minus repugnans charitati, quàm æterna privatio charitatis, aut visionis beatæ; sed Paulus, & Moyse libentius tolerarent hanc charitatis, & visionis beatæ privationem, quàm amissionem

sionem majoris gloriæ Dei in salute totius populi, & perditionem ipsius populi; ergo etiam libentius tolerarent quoslibet æternos cruciatus. Ita Theonasi, apud Cassian. collat. 23. cap. 6. D. Chrysost. lib. 3. de Provident. & lib. 1. de compunct. cordis, quos citat, & sequitur P. Ruiz cit. sect. 8. n. 6.

268. Colliges secundo, D. Paulum, & Moysen non desiderasse simul cum pereuntibus Israëlitis perire, & æternam vitam non obtinere, si ipsi Israëlita damnarentur, ut per excessum dixerunt D. Chrysost. hom. 79. ad populum. & hom. 1. de laudib. Paul. & lib. contr. gent. & D. Bernard. serm. 12. in Cant. Siquidem hoc foret charitati contrarium. Patet, quia tunc inde non sequeretur, neque major Dei gloria, neque major utilitas proximorum; ergo simpliciter melius esset, & cadens sub intrinseca obligatione charitatis, velle propriam felicitatem, & suam æternam conjunctionem cum summo bono, licet alii perirent, & damnarentur, quam velle simul cum illis perire, & damnari. Ita P. Ruiz cit. num. 7.

269. Colliges tertio valde probabilem esse expositionem dicentem, Apostolum, & Moysen non desiderasse separari à Christo Domino separatione spirituali, sed tantum subire mortem temporalem cum summo dedecore, quasi sceleratissimos à Christo alienatos, & abjectos adinstar ipsius Christi Domini, qui peccatorum personam suscepit, quasi leprosus, à Deo percussus, & humiliatus, Isai 53. quam expositionem tenuerunt Origen. ad Rom. 9. Nazian. orat. 1. n. 95. D. Hieron. epist. 150. ad Hedibiam, q. 10. & epist. 151. ad Algasiam, & ad Galat. 1. D. Gregor. lib. 10. Moral. cap. 7. alias cap. 4. & lib. 20. cap. 8. alias 6. & magis illustrant P. Pererius ad Rom. 9. disp. 1. 2. & 3. & P. Justinian. ibid.

270. Colliges quarto, minus probabilem esse expositionem, quæ hujusmodi desiderium Apostoli refert ad illud tempus, de quo audivit Christum Dominum sibi dicentem: Saule, Saule quid me persequeris? quam tenuerunt Cajet. P. Töler. & D. Thom. 2. 2. q. 27. a. 8. ad 1. sub disjunctione tamen, & cum aliqua explicatione, licet illam reprobet ad Rom. 9. magis autem illam probat P. Vasq. 1. p. q. 24. a. 3. in comment. n. 19.

271. Colliges quinto, suam habere probabilitatem expositionem D. Hieron. in psalm. 68. ad illud: deleantur de libro viventium: ubi per hunc librum intelligit librum, in quo ante Adventum Christi Domini erant scripti Prophetæ, & Patriarchæ, & de quo Moyses deleri postulabat: Ille liber, inquit, est viventium, in quo ante adventum Dei Prophetæ, & Patriarchæ scripti sunt. De quo Moyses ait: Si non dimittis eis noxam, dele me de libro, quem scripsisti. Similiter probabilem esse expositionem, quam tenuit Cajet. in Exod. 32. quatenus existimat, Moysen solummodo postulasse deleri de principatu, & regimine, quam expositionem judicat satis probabilem P. Soar. lib. 1. de prædest. cap. 20. num. 5.

272. Colliges sexto, similiter probabilem esse expositionem, quæ judicat, verba Moysis fuisse hyperbolicæ, & per exaggerationem dicta, ut docuerunt Abul. quæst. 44. in Exod. P. Molin. 1. p. q. 24. & accipit P. Soar. loco cit. n. 5. ex D. Aug. q. 247. in Exod. quamvis P. Ruiz cit. sect. 8. num. 12. dicat videri alienam, & indignam, quatenus res tam seria, præsertim agendo cum Deo, non patiebatur hyperbolicas rationes, sive locutiones. Cum tamen tot, & tales habeat patronos, quos ipse citat, non debebat ita illam alienam, & indignam dicere.

SECTIO XV.

De remedio tentationis circa reprobationem: & totius tractatus Synopsis.

273. Uta aliqua personæ salutis suæ studiose angustia solent, & maxime tristiari, sine ne de prædestinatorum numero? Contra hujusmodi tristitiam, & anxietatem unum, vel alterum remedium adhibere statui: Primum, & nullum melius remedium invenitur, quam eo ipso tempore, quo sic tristatur, ad Deum in oratione recurrere, & quanto potuerit gaudio ei gratulari, quod sua, & omnium prædestinatio à libera Dei voluntate per merita Christi Domini dependeat: deinde eodem tempore ferventiores fidei, spei, charitatis, & humilitatis actus excitet, quibus in oratione factis, qui sic tentatur, novum aliquod indicium suæ prædestinationis habebit; cum sit valde probabile prædictam tristitiam, & anxietatem esse prædestinationis effectum, quando sic mentem ad Deum revocat, & ad media prædestinationis inclinat, qualia sunt hujusmodi actus exercere, propter quos dæmon victus recedit, timebitque iterum accedere tentator, ne eidem personæ, quam in desperationem adducere intendebat, occasionem præbeat cooperandi suæ prædestinationi. Hoc remedium erit magis necessarium, & accommodatum personis, quæ non potuerint capere rationes majoris gaudii, sive non ita in rebus spiritualibus exercitatis, pro his enim sit:

274. Secundum remedium pro personis, quæ jam in exercitationibus spiritualibus, & perfectione sunt provectæ, apponit D. Bonav. in opuscul. cui titulus est: Remedium defectuum Religiosi, 4. p. cap. ult. cujus satis sunt verba transcribere. Si de prædestinatione, inquit Doctor Seraphicus, aut præscientiâ Dei diabolus tibi aliquam tentationem immiserit, sic ei respondeas: quidquid sit de me, certum est, te esse damnatum, si autem & ego damnabor, & post hanc vitam Deum meum habere non debeo, habeo per totum tempus vite præsentis, & tanto ardentius, quanto brevius novero me habiturum. Momentum igitur temporis non omitram, quin secundum posse meum totaliter fruor ipso, & semper in ipso delectabor, ex quo in futuro suâ præsentia privabor: & tu diabole, si tecum esse oportet, scias quod tandem in Dei servitio perseverabo corde, ore, opere omni membro, omni momento, quamdiu possum.

275. Quod si quis sic Deo adhereret, ceteras consolationes reputaret absinthium. His ergo præmissis, inferas, te non damnari, quia omnino tua iudicia contrariantur damnationi, ut patet in omnibus regulis Sancti Evangelii. Observatis enim prædictis, impossibile est me damnari. Aut certe ibo ad Matrem, & Magistram misericordiam Virginem Mariam, quæ non misereri non potest, & petam ab ea, ut Filium inclinet ad parcendum peccatis meis. Nam ipsa propter peccatores Mater Dei effecta, & ipse Filius Dei propter redimendos voluit esse Filius hominis. Unde proprium est amborum misereri, & parcere, nec propter me tam nobiles proprietates derelinquant.

276. Quod si prædestinatus sum, & æternam vitam cum Angelis possidere debeo, ex nunc Angelicam vitam ducam, & cantabo: Pars mea Dominus, propterea expectabo eum. Hac enim pars dignissima perditur per unum viliissimum peccatum mortale, ideo fortissimo studio

studio hac sunt custodienda. Sic ergo conclude Diabolo. Quidquid futurum est, non desistam à Dei servitio, & vobis tibi, qui non vis tanto Domino ministrare. Hucusque Seraphicus Doctore.

277. Hoc ita ad tentationem responso dato, potest sic cum eodem Seraphico Doctore perorare cap. II. Domine IESU-Christe meum cor vulneribus tuis saucia, & tuo sanguine inebria mentem meam; ut quocumque me vertam, semper te videam Crucifixum, & quidquid aspexero, mihi appareat sanguine rubricatum, ut sic totus intendens, nihil præter te valeam invenire, nihil nisi tua vulnera valeam intueri. Hæc sit mihi consolatio Domine mi, tecum mori, & tibi compari: hæc intima mea affectio continuè mediteretur. Non quiescat cor meum, nisi in te bone IESU, quia mihi semper mala erunt sine te, tu enim es virtus Omnipotentis.

278. Addere deinde potest cum doctissimo, piissimoque viro illo Joanne Gerfon satis, five nunquam satis commendato ex libello illo suo aureo de Imitatione Christi, qui sui solandi causâ dialogum conscripsit de consolatione Theologiæ, in quo sic Deum alloquitur ad rem præsentem: Scio, inquit, æquissime Iudex, quoniam damnati in inferno te odunt, te injustum, te invidum, te crudelissimum judicant, te blasphemant, tibi, Sanctisq; omnibus ore rabido maledicunt. Scio, quod illic constitutus (heu me miserum!) sic agerem. At verò dum interim affectibus tam effertis, & blasphemis careo, amo te, qui solus es amabilis; te iustissimum, te amantissimum, te clementissimum dijudico; te colando, tibi, Sanctisq; omnibus tuis ore pio benedico: quidquid postremò de me futurum ordinaverit voluntas tua; credo, & ore profiteor, quoniam nulla est iniquitas apud te, qui Sanctus es in omnibus operibus tuis.

279. Totius hujusce Tractatus de hoc profundissimo Divinæ Prædestinationis mysterio sit jam Synopsis brevissima. In primis est planè in Deo prædestinatio, quâ certissimè liberantur, id est salvantur, quicumque liberantur, ut cum D. Augustino sæpè diximus. Secundò, est reprobatio, quâ certissimè damnantur, quicumque damnantur. Tertiò, illa est actus undequaque gratuitus divinæ Bonitatis, & Misericordiæ; hæc est actus divinæ Justitiæ. Quartò, illa fons est, & origo totius boni salutaris, & ad vitam æternam nobis profuturi; hæc causa est, non peccati, sed pænæ, & damnationis æternæ. Quintò, non ergo bonum aliquod nostrum simul, aut prius est divinæ Prædestinatione, sed posterius. Sextò, culpa tamen, & peccatum nostrum prius est, quàm decretum pænæ, & damnationis. Septimò, sic perditio tua Israël, tantummodo in Deo auxilium tuum.

280. Octavò, poterat Deus omnes; aut non hos, sed alios pari conditione, & jure prædestinare; sed non voluit: illud, quia minùs conveniebat; hoc, quia ita placuit. Nonò, in pari conditione assumpsit, quos voluit; deseruit, quos noluit: utrumque sine injuriâ. Decimò, non hi digniores erant, aut magis dispositi, ut prædestinarentur; sed Deus, quos voluit elegit; alios reliquit, utrosque sine prævisis meritis. Undecimò, sic & gratiam congruam prædestinatorum propriam illis selegit; istis non item; utrisque sine meritis. Duodecimò, gratiam tamen sufficientem largitur omnibus, nec vel in prædestinatione, vel in reprobis usum liberi arbitrii intervertit. Decimo-tertiò, vult seriò, hortatur, præcipit, minatur, allicit, ut omnes salventur; atque idè bene operentur, ac in finem perseverent, uti possunt.

281. Decimò-quartò, neq; verò aut illos sine præ-

visis meritis usque ad finem perdurantibus salvat; neque istos sine demeritis damnat. Decimo-quintò, corona ergò ex meritis confertur; quæ gratis prædestinatur: pœna, & damnatio sine prævisis meritis, five demeritis nec infligitur, nec destinatur. Decimò-sexto, èd majus beneficium est Dei prædestinatio, quò minùs ex debito est impensum. Decimò-septimò, tantò magis agnoscitur hoc beneficium Dei, quantò paucioribus est elargitum. Decimò-octavò, nemo ergò de bono effectui debet, quia si verè bonum, & ad vitam æternam conducibile est, ex abyssu gratuitæ miserationis, & prædestinationis Dei est depromptum. Decimo-nonò, hæc est abyssus misericordiæ Dei, quod in pari causa damnationis, quibus voluit, est misertus. Vigestimò, hæc abyssus divinæ Justitiæ, quod in pari occasione miserendi, quos voluit, damnavit.

Vigesimo-primò, hæc est abyssus humanæ miseriæ, quod solam miserendi materiam exhibere potest, non causam. Vigesimo-secundò, non prius, non simul, sed omni modo posterius est miseratione, quidquid in nobis ad miserendum movere poterat misericordem Deum, præter miseriæ. Vigesimo-tertiò, hæc nostra miseria divinam exaltat misericordiam; & divinæ Misericordiæ nostram detegit miseriæ. Ita abyssus miseriæ abyssum invocat Misericordiæ, ne ab abyssu Justitiæ absorbeat. Vigesimo-quartò, sed nec lege ordinariâ infallibiliter quisquam scit, prædestinatus ne sit, an reprobus, sed omnia in futurum servantur incerta. Vigesimo-quintò, omnes tamen benè sperare possumus, & debemus, nec desperare de quoquam, dum vivimus.

Vigesimo-sexto, multò minùs contemnere quemquam; aut superbè effectui contra quemquam; quia nescimus, an ille fortè prædestinatus sit, nos reprobi. Vigesimo-septimò, multi enim hodie vivunt iusti, & sunt reprobi; multi vivunt peccatores, & sunt prædestinati. Vigesimo-octavò, inter spem ergo, & metum, dum tempus habemus, cum divinæ gratiæ auxilio omnibus parato, operemur bonum ad omnes. Vigesimo-nonò, certi enim sumus, nos salvandos, si usque in finem, uti possumus, in bono opere perseveremus; nec aliter: certi, nos damnandos, si culpâ nostrâ in bono deficiamus; nec aliter. Trigestimò, humiliemur denique sub potenti manu Dei; & oculis quidem, sed iustis tamè judiciis ejus acquiescamus: ut nec in se gloriemur omnis caro, nec de Deo desperet ulla caro, sed Deû pie glorificemus omnes, dum vivimus, beati planè futuri, si ita vixerimus, qualis enim vita, finis ita.

Totis igitur animi viribus, Amice Lector, omniq; contentione desiderii ad Authorem Prædestinationis clamemus, ut nobis, quâ potest, invincibili potentia, ineffabiliq; Misericordiâ, constantem inspiret mandatorum obedientiam, laborum tolerantiam, & bonorum operum concedat perseverantiam, quibuscumque imagini Filii sui conformes efficiamur: Ad hoc nostros omnes conatus, omnesq; curas convertamus, nec aliter de libro vitæ curemus, certi quod Deus certissimè scribet indelebiter ad æternæ tabernacula, quos ita ad mortem usque constanter vixisse invenerit, sicut promisit: Quicumque perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth. 10. Suis enim non stare promissis, est impossibile. Ceterum, & terra transibit; verba autem mea non præteribunt. Matt. 24. cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

TRAC-